

28976

1/10/60

శ్రీ శ్రీ G.C.V. కమిటీ, 44

G.పర్వతేశ్వరమ్మ చే
అనుమతి (2000)

సం:

ప్రతి ముద్రాకరించి, పంపించు

పీఠిక.

అపూర్వకభారచనాయోగంబునం బ్రసిద్ధి గాంచిననర్వపురమాహాత్మ్యమును నర్చి
తెనుగుంగబ్బములలో నొక్కఁ దై వస్మైకక్కననీలానుందరీపరిణయమును ప్రేమకూర్చి
మందిరిప్పుకవిప్రసీతములు. ఈతిమ్మయ లోకంబున వర్ణనవనాగమకావముఁ దనియుఁగని
సార్వభౌముఁ డనియు వీరుదులఁ గాంచినమహాకవి.

ఇతఁడు నియోగిబ్రాహ్మణుఁడు. కాండివ్యవగోత్రుఁడు. బయ్యనామాత్యుని
మనిమిస్తుమఁడు. ఇతనిపితామహుఁడు తిమ్మయ. తండ్రి గంగనామాత్యుఁడు. తల్లి అత్తమ.
జగ్గన సింగన నరననయు నితనిపెదతండ్రులు. వీరమ పాపమయును మేనల్లులు. రాజునయు
జగ్గనయు నూరనయు వహూదరులు. తిమ్మనయు సింగనయుఁ పెదతండ్రికొడుకులు.
భార్య బుచ్చమ. ఈతనినివానస్థలము గోదావరీనుండలమందలి * పీఠికాపురసంస్థానము
లోనికందరాడ యనుగ్రామ మనియు నితఁ డాయూరికరణ మనియుఁ దెలియవచ్చెడిని.
ఇతఁడు పుట్టి పెరిగినతావు చంద్రమపాలెము.

ఇతఁడు దెందులూరిలింగనారాధ్యదేశికేంద్రదత్తమాహేశ్వరా చార్యవృత్తిరతుఁ
డైనను గేవలకైపుఁడు గాక యదైవతమతమే యవలంబించినట్లు చిరనిగ్రంథములవలనఁ
దెలియ వచ్చుచున్నది. కావుననే భావసారాయుగస్వామి తిమ్మకవికి న్వత్సమునందు
సాక్షాత్కరించి.

“కివునకు నాకును భేదము యవమాత్రము లేదు.

కృతులు శంభునికేడిననక్కర్తి వీవు ప్రతిభమొయంగ నొక్కనక్కలి నొనర్చి
మాకు నర్పణపేయు.”

మని శోరఁగా గ్రంథమును రచించి యాదేవునకు నమర్పించినట్లు నీనర్వపురమాహాత్మ్యము
లోఁ దెల్పఁబడియున్నది.

ఈకవి పీఠికాపురసంస్థానమునకుఁ బ్రభు వైనరావుమాధవునికాలములో నుండి
కృతులు వ్రాసినీ కవిసార్వభౌముఁడు లోనుగా వీరుదులం బడసియున్నట్లు తెలియుచున్నది.
ఈతనిరెండవకృతి యగురుక్మిణీపరిణయము హూగళికము1715వనంతర్వరమున రచింపఁ
బడియుండుటచేతను వీతనికడపటికృతి యగుశివరీలాదిలాసము హూగళికము1756వ
సంవత్సరమందుఁ జేయఁబడియుండుటచేసను నీతిమ్మకవి హూగళికముపథునెనిమిదవ
శతాబ్దారంభమునకుఁ గొంచెముపూర్వము జనించి తచ్చతాబ్దమధ్యమదాఁక జీవించియుండి
నట్లు గనఁబడుచున్నది.

పీఠికాపురమునక పీఠీపురమనియుఁ దీకపుర మనియు నానూంతురములు. దీని
కిప్పుడు పీఠాపుర మనిప్రసిద్ధి.

ఈ కవి రచించిన గ్రంథములలో నిప్పుడు ప్రసిద్ధము లైయుండున వేవనగా.

1. రాజశేఖరవిలాస మనునామాంతరము గలభక్తాంగదర్శితము.
2. చూ. శ. 1715 వ సంవత్సరమున రచియింపఁబడినదక్షిణీ పరిణయము.
3. సింహచలమహాత్మ్యము.
4. నీలానుందరీపరిణయము.
5. అచ్చతెనుగురామాయణము.
6. సారంగధరచర్చితము.
7. సాగరసంగమహాత్మ్యము.
8. చూ. శ. 1740 వ సంవత్సరమున వ్రాయఁబడినలక్ష్మణసారసంగమము.
9. బ్రహ్మరాయణోక్త మగుగోదావరీఖండమందలివృద్ధ క్రమంతిపరిత్వతిసంగమమాహాత్మ్యముననుసరించి చూ. శ. 1750 సంవత్సరముందుఁ బలుఁగుగావ్రాయఁబడిన రసీకజనమనోధిరామము.
10. చూ. శ. 1754 వ సంవత్సరమున రచియింపఁబడిననర్పపురమాహాత్మ్యము.
11. చూ. శ. 1756 సంవత్సరముందు వ్రాయఁబడినశివలీలావిలాసము.

ఈ గ్రంథములేగాక యనేకకవితకదండకనత్కృతు లీకవిరచియించినట్లు కన్పట్టుచున్నది.

ప్రబంధరాజవేంకటేశ్వరవిజయవిలాసమును వ్రాసినగణపవరమువేంకటకవి కీవల నిన్నియాంధ్రగ్రంథముల వ్రాసి కీర్తిగన్నవాఁ డితఁ డొక్కరుఁడే. శివలీలావిలాసముకడ పటఁ గవి తా నాప్రబంధమును ముప్పదియొక్కదినముతో రచించినట్లు వ్రాసియుండుటం జూడఁగా నీతనికవిత్వాధారణి యవ్యక్తప్రవాసామువంటి దని చెప్పవచ్చును.

ఈతనికవిత్వము ప్రాయీకంబుగ శబ్దసౌష్ఠవముగల దై మే లైనశయ్యతోఁగూడి చదువునపుడు చెవులకిం పై యుండును. కావుననే యీతనిచుట్టం దైన యేనుఁగులత్పూకవి యొకప్పు డీతనికవిత్వంబును క్లాఘించి తననమీశమున నున్నపండితులం జూచి

“హటకగర్భవధూరీ లాటనచలితాంఘ్రినూపు రా రావళి

పాటచ్చరములు లేనియ లేటలు మాటాచిమించితిమ్మయమాటల్ ”

అని చెప్పినట్లు ప్రసిద్ధి కలదు. ఇతనిపంశమునఁ బుట్టినవారితెల్లఁ గవిత్వరచనాసామర్థ్యం బొక్కింతయేని నలవడియుండకపోదు.

ఏతత్కవిత్వతంబు లైవగ్రంథములలో నర్పపురమాహాత్మ్య మింతదాఁక ముద్రింపఁబడకయుండుటచేతను నయ్యది చిత్రకథానముజ్జ్వలం బగుటచేతను, నిప్పుడు పండితసాహిత్యముచే నవ్పొత్తించితిమి, నీలానుందరీపరిణయం బచ్చతెనుంగుఁగబ్బ మగుటచేతను నిందాఁక నవ్పొత్తించియుండుగ్రంథమునందుఁ బెక్కులు తప్పిదములు గానంబడుచుండుట చేతను కాగ్రంథమునుగూడ ముద్రింపించితిమి,

సర్వపురమాహాత్మ్య విషయసూచిక.

ప్రథమాశ్వాసము.

విషయము.

పుటసంఖ్య.

ఇష్టదేవతాదిహార్ధనము.	1
సప్తపుత్రాంతము,	3
సప్త్యంతములు	3
కథాప్రస్తావన	4
కథాగంధము	7
శేషుడు తపం బొనర్చుట	8
సాక్షాత్కరించినవిష్ణువును శేషుడు హిగడుట...	9
శేషుడు తనవృత్తాంతమును విష్ణువునకుఁ దెల్పుట	10
విష్ణువు శేషునియొడ నిజానుగ్రహము చూపుట...	11
వారాయణవియోక్తృప్రతిష్ఠమును బ్రహ్మ వర్ణించుట	13
వారదుండు బ్రహ్మచే శపింపఁబడుట	15

ద్వితీయాశ్వాసము.

వారదుండు సర్వపురము చేరుట...	17
వారదుం డొకకొలనియందు మునిగి స్త్రీ యగుట	18
నికుండరాజచరిత్రము	19
శరద్వర్ణనము	20
నికుండరాజు సుదతి యున్న వంబున కరిగి వేటాడుట	21
నికుండరాజు సుదతిం గని వర్ణించుట	22
సుదతి నికుండరాజుం గని వలచి వర్ణించుట	24
నికుండరాజు సుదతిం దనపురికే గొనిపోవుట...	24

సర్వపురమాహాత్మ్యవిషయసూచిక.

వివరము.

పుటసంఖ్య

మొదటి యాంశలిగొని మామిడిపండు గోయలూనిన నది యెట్లునునందకుండుట... 26

విష్ణువు వృద్ధివిత్త్రుఁడై నదొ మొదటి! మేలుచేసి యంతర్హతుం డగుట ... 29

తృతీయాశ్వాసము.

స్త్రీయాపమమను విడిచి నారదుండు విజపూర్వవృత్తిమల నెన్నుట ... 32

నారదుండు విష్ణువును ధ్యానించుట ... 33

నారదునకు విష్ణువు ప్రత్యక్షమగుట ... 35

విష్ణువును నారదుండు వినుతించుట ... 36

నారదునకు విష్ణు వన్నగహంబుఁ జూపుట ... 38

నారదుండు భావనారాయణునిఁ బ్రతిష్ఠిసేయుట ... 40

దివిజమనిమాఖ్యులు స్వామిని నుతించుట ... 41

దివిజమనిమాఖ్యులు లక్ష్మీని నుతించుట ... 42

బ్రహ్మ దేవతలకు పాతంబు పోధించుట ... 43

శంభుండు భావనారాయణస్వామిని నుతించుట... 46

నారదుండు హరిని వేడుకొనుట ... 46

భగవంతుండు నారదునియొడఁ బ్రీతుఁ డగుట ... 47

గ్రంథఫలాదిస్తుతి ... 47

నీలానుందరీపరిణయ విషయసూచిక.

ప్రథమాశ్వాసము.

విషయము,

పుటసంఖ్య

ఇష్ట దేవతాది పార్థవము	1
స్వప్న వృత్తాంతము	2
వన్యైకములు	3
మిథిలవర్ణనము	4
ధర్మఁ దనుకేనివర్ణనము	6
కుంభకుఁ దనుగొల్లవొరకత	7
నీలవర్ణనము	8
కుంభకునిపాలి కొక బ్రాహ్మణుఁడు వచ్చుట	9
బ్రాహ్మణుఁడు కృష్ణునిరీతిలం తెల్పుట	9
కుంభకునికనునన్నచే నీల బ్రాహ్మణువకు మ్రొక్కుట	12
నీల కృష్ణునియందు వలపుగొని తనలోఁ దలపోసికొనుట	14

ద్వితీయాశ్వాసము.

బ్రాహ్మణుఁడు వందునితో వివాహచార్యుడు మాటాడుట	18
కృష్ణునికి బ్రాహ్మణుఁడు నీలను వర్ణించి తెల్పుట	19
నీలనుందరివలపును గృష్ణుఁడు విశ్రునితోఁ జెప్పుట	22
కృష్ణుని విశ్రుఁడు పొగడుట	23
కాలనేమికోడుకు లాఁబోతు రై పుట్టి జగములను గాసిఁ జెల్లుట	24
అఁబోతులయొసద్రవమును బ్రజలు రాజుతోఁ జెప్పుట	25
అఁబోతులఁ బట్టింపు మని రాజు కుంభకున కాజ్ఞాపించుట	26
అఁబోతులఁ బట్టం బూని గొల్లలు భంగపడుట	27
తండ్రి చాటించుటను విని నీల చింతించుట	28
నీల మన్నభావపులల బడుట	29

నీలానుందరీపరిణయ విషయసూచిక.

విషయము,

పుటసంఖ్య.

చెలికత్తెల నీలకు మధ్యల చెప్పట	30
చెలికత్తెలతో నీల తనతలఁపు చెప్పట	31
చెలికత్తెల నీల శిష్యులగుట	31
నీల చెలికత్తెలపై నరిగి మాటాడుట	32

తృతీయాశ్వాసము.

సాయంకాలవర్ణనము	35
చంద్రికావర్ణనము	35
నీలకు మత్తమఁ జేయుట	39
మత్తభూషణము	37
చంద్రికావర్ణనము	38
వనంతోడులయావర్ణనము	38
చెలికత్తెల నీలకు కైత్యోపచారములను జేయుట	39
శేలఁతలు మత్తభూషణ జేయుట	39
ప్రభాతవర్ణనము	40
గొల్లదొర తనచట్టుల నలుకరింప నియోగించుట	41
కుంభకువిప్రునికి గొల్లలు వచ్చుట	41
నంజూరులు కృష్ణునితో వచ్చుట	41
కృష్ణునిరాక నెఱిగి యాచార్యులు విజృంభించుట	42
కోడెలఁ బట్టువానికి నీల నిచ్చెద నని గొల్లలతోఁ గుంభకుఁడు చెప్పట	42
ఘోషవంతుఁడు కోడెలచేఁ జిమ్మఁబడి సొమ్మనీలుట	43
కృష్ణుఁడు బలరామునితో నక్కోడెలకఠ తెచ్చట	44
కృష్ణుఁడు కోడెలఁ బ్రోసి చెప్పుట	44
దేవారులు మెచ్చి తర్కూచకముల నెఱుపుట	44
నీలకుఁ గృష్ణునకుఁ దెండ్లి వచ్చెట్లు	45
కృష్ణుఁడుకుంభకుఁడు కట్నము లొసంగుట	45
నీలాకృష్ణుల నుక్కటిసేయుట	48
నంజూరిసహితుఁ డై కృష్ణుఁడు నీలతోఁ దనవల్ల చేరి ముఖించుట	46

శ్రీకారదామ్యయోగము.

సర్వపురమాహాత్మ్యము.

ప్రథమాశ్వాసము.

యము నీశయూకా ధరయూః + శేరి ధజంప నిలింపు తింపుగాఁ
బాయక సామగావరుచిఁ + బ్రహ్మతీయ మువ్వశేషు ల
త్యాయతధర్మైః గొల్ల ననఁ + పాయనుభోన్నతిఁ బొల్పుకావనా
రాయగదేవుఁ దిమ్మ వధిఁ + శైశకుంభంబులు ధర్మకాదికిఁ.

ఇష్టగేవతాది ప్రార్థనము.

సీ, వనకాదిమునిమనూః జ్ఞము లాటపట్టులు, హరియరస్థలము సింః మానసంబు
నకలబ్బందారకఁ + నకు లూడిగవుఁజెలువ, పాలుపారుపాలేలుఁ + వృష్టినిల్లు
నలుమొంగంబులవేలుఁ + పులపెద్ద తొలువట్టి, జగతినితీమనేఁ + నవతిమిన్న
కలువలచెలికాఁడుఁ + గాదిలిపైదోడు, బ్రహ్మాండములు రంగిఁ + ధవనములును
తే. గాఁగ వేదాంతసేఘలుఁ + గలసిమెలయు, వభిలశ్శక్తజనయిత్రిఁ + యాదిజేవి
యందిరానుందరాంగి మఁ + న్నందిరమునఁ, జెలఁగి నిత్యంబు వృత్తంబుఁసేయుఁగాత, 2

ఉ. శ్రీనగజాఘనస్తనవిఁ + వృత్తస్వరసంకుమదైగావాభివం
కానికవానితస్ఫుటభుఁ + జాంతరుఁ డొందుమధాపయస్వదృ
గ్భూమతకీర్తి పీఠపురఁ + కుక్కుటలింగమహాచరుం డతే
సానతధర్మపాలన పఁ + రాయణుఁ డీవుత మా కభీష్టముల్.

క. మగనినగమేవ వెలకొని, ముగురంబలయందు వాదిఁ + మూలం బగుదుకా
జగ మేలునర్వమంగళ, జగమే లిహుఁగాత మాకుఁ + నమ్యుక్కురూకా.

ఉ. పామక తచ్చిగద్ద పవ + పామకభోన్నతి నుండి దేవతా

పామకముఖ్యులకా మునిజ + వ్రసవరుల గొలువకా జగంబుల
త్యామకగీల జేలవకు + రామక దాదరజైకబుద్ధి దీ
భాయురభిప్రకాశములు + దానక మాకు మెసంగు గాత్రతకా.

5

క. పాణిన్యంద్యము మోడ్చి మ్రొక్కిదురు కుం + భద్రంభరీచేణికా

మాణికాన్యందమేఖలావలయన + మృగ్యులగ్రాశేణికా
విజాత్రుకపాణికా మరుదిగో + ద్వీభున్నిభక్రొణిక
క్షీణక్షీణకటాక్షగక్షితమహా + గిర్యాణికా వాణికా.

6

చ. కరములఁ దోయిరించి కుకు + కంబున నిన్వలఁ బ్రస్తుతింతు భా

నర్వరకుగవంతునికా నకల + సత్కవిసాలవసవంతునిం
జరకరుదానికాంతుని వి + శ్చజనావనసుప్రకాంతునికా
మరతరుమంజరీనిభయ + శోపానిదంతుని చేకదంతునికా.

7

చ. మదమనఁ జేలఁదామరలు + మోడ్చి నమస్కృతు లాచరింతు బ

ల్లిగుఁ దగు దెగులూరితుల + శింగయనగ్గురునాగచారికా
నవమలశిశిం ద్రిపుర + సంహాపానశోధుహారి కు
నదచరవాదిమంజులత + మన్మసుదాయమయూఖమాణికా.

8

డి. గురుతరకాండిన్య + గోత్రవిఖ్యాతుండు, బహునామాత్యుఁ డే + పౌరునితాత

నిరతాన్నవానన + శ్రీతయశస్సాంగుండు, తిస్తుననచివుఁ డే + నీరుతండి
కునులు జగ్గనయు సింగనమంత్రియును నర, సన్నయు సేనన్యంసనజవరులు
తిప్తయాఖ్యుడ నేఁ బ్రశంతులు సింగనయు జగ్గనయు మూరనయు సేయనఘనూను

తే. లతులనుతి రాజమాంబ యే + కుధిపుజనని, యతిపతివ్రత లక్ష్మి యే + చతురురాణి

యష్టిశ్రీకూచిమంచివఁకాన్ధిచంద్రు, మజ్జనకు గంగ నామాత్యుండుదిఁదలంతు.

9

తే. వ్యాస పక్షికదవ కాళింవాన మాఘు, చోర భారవి బాగా మాయూర భోజ

దండి భవభూతి ముఖ్యుని ద్వర్కపీండ్ర, శేఖరుల వెంతుఁ గావ్యనంసిద్ధికోటకు, 10

ఉ. నామది నెచ్చుడుం దలఁతుం నన్నయఁ దిక్కిన నెజ్జిప్రెగ్గడకా

భీమకపీండ్ర భాస్కరునిపీరకపీండ్రుని రంగనాథునికా
సోమనిఁ బోతసత్కరినింనువకు లై బహుశాంధ్రకావ్యముల్
సేమ మెల్గుఁ జెప్పి యవని మ్మతి గన్నమహానుభావులకా

11

8. మకత్రులనువాడు నిలుగించి, మకత్రులను బ్రక్క నిలిపి ములభింబును మా
రకయే భువనుపక్కముల, మకత్రుల విరహించువలదు+మూహాన్యులను 12

మ. అని నిఖిలదీనతాహార్షిర్భవంబును నునువరగిచ్చ రంగును మనః॥ వివర్ణవంబును కావించి
యే నెక్కఁజ్ఞానవర్ధిలంబు రచింపుంబునాదియన్నవంబుంబున నెక్కఁజానెను. 13

—॥ వ్యష్టవృత్తాంతము. ॥—

సీ. తెలివచ్చుగోకులంఁ చెగడుకన్నులవాడు, తోగవిందు నగుముద్దుఁ మోగమువాడు
 నలమురియొను బాట్టుఁచాలుఁ బూనినవాడు, సిరియొ మచ్చయొ నెదఁ జెరయొవాడు
 తొలమొగుడు తగచిగఁవొరయొ నెచ్చెయొవాడు, వాగువాగుఁబట్టుఁ పొలువాడు
 బలదమిఁకెప్పుడొఁపతఁకులు గలవాడు, చలఁసేని గమకించుఁ చెలవువాడు.

తే. చొక్కటపుబెక్కిరావక్క + నెక్కవాయు, నెన్నచ్చినంది జగములు + నాకువాయు
భావనారాయణుడును + పరుడునాకు, నెలమింలలో నచావక్క + యిట్లుంది.

నీ. పొగిధిమై రుక్మిణీః పరిణయంబును నీంపా, శైలమహాద్వ్యంబుఁ నీలవేండ్లి
కథయును రాజశేఖరవిలాసంబును, నవ్యతేమంగురాఁ మాఁడుగంబు
సారంగధరనరేంశ్వరచరిత్రంబు న, ప్రాచీనవంశమూఁహాద్వ్యకంబు
రవీకవచనమూర్తిఁ రామంబు లక్షణ, పారవ్యంగమామ నిఁపారఁ గూర్చి

తే. కృతులు శంకున కడివనఁ త్కృతిని నీవు, ప్రతిభ మొనఁగ నుక్కనఁ త్కృతి యొనర్చి
మాకు నర్పణ చేయు నెఁనుది దర్శన, చిమకచిదంబ మందితమఁ జేసితింబ.

క. విప్రునకు నాకును భేదము, యువమాత్రము లేదు నేనెఱుఁగఁ దాతఁడ నే
నవిరళములీ నరఃపుర, ప్రవిరులుమాహరి. 9 మాంధ్యఃభాషం శివునా. 16

వ. అని యావతిచ్చి యాత్మనమోక్షమును దంపర్షితము దైవ శాసన సర్వంతమంతయును
రంగుండనె.

—॥ పశ్చాత్తాపములు. ॥—

క, నారదమునివ్రాచినద, నీరజానకు కలభువనవిర్రాగికా
పార్వతీనకు సతీజనుర, భూరుహానకు వినుతభిజుడభుజపారునకు 18

క. కలకాద్ధికవ్యకాకుద, కలకాంకితగంధపాఠమువహించి
ర. సారభవంబాసిత, కలితోన్మృతవృక్షపరిమళగంధామృతము

- క. కారదవీరద కారద, పారద వీరవార వార + పాటిర మధా
పుర దరాందితయకువ క, పారదయాస్వాంతువకును+ధగవంతువకుణ. 20
- క. వేతగాధివశేతనువకు, శతధృతిమఖనిఖిందివిజ + సంపూర్ణచ
స్తుతచరణవరోయహువకు, శ్రీతజనహితచరితువకును+ జితదురితువకుణ. 21
- క. స్వర్వతినుతచరణువకుణ, దర్శోన్మతదనుజకులవి+చారణువకుణ గం
దర్శాయుతనుచరువకు, వర్వపురాధీకువకును+జగదీకువకుణ. 22
- మ. సమర్పణులుగా వారచియుండు బూదినసర్వపురక్షేత్ర మాహాత్మ్యం బహుపుణ్య
చర్మితంబువకుం గథావిధానం చెప్పి దనిన. 23

—|| కథాప్రసావన. ||—

- క. శ్రీకమలాధిపదనా, శీకధ్యానానుమాద+రీణానిరతా
స్తాకమహీమాతికయదూ, శీకృతభవవోమః దంబ+రీమఃదు దనరుణ. 24
- తే. ఆమహీపాలకులసార్వ + భౌముః దొక్క నాడు వేడుకతోనభాం+తరమునందు
నకలబుధబాంధవామాత్య + సహీతుః దగుచు, దవలి పేరొలగం బున్న+యవనరమున.
- క. ఘనుడు వనిన్యమహాయని, చమదంచిన నతని కెదురు+చని వకులిడి తో
దొని తెచ్చి యర్ఘ్యపాద్యము, లానరంగ నిడి యుచితపీఠి+నునివి కడంకణ. 25
- అ. కొంతదడవు విహిత+గోష్ఠి సంభాషించి, యంతమానిఁ జూచి+యవనివిభుడు
భువనంద్య వర్వ + పురమహాక్షేత్రమా, మాత్మ్య మే విసంగ+వళిలపింకు. 27
- పీ. అరయుగ వర్వపు+రాభ్యాన మెట్టిది, భావనారాయణ+దేవుఁ దచట
శేమిటి కుదలుంచి + యల నున్నవాడు త, దేవు నెవ్వఁడు వో + తిష్ఠచేసె
నందులఁ గల్గుత + గ్ధివరోవరము లెవ్వి, యశ్రీర్థములఁ గుంకు + లాడినట్టి
ఫల మది యెట్టిది+పొచ్చుచుర్యముగ నిది, విస దెందమునఁ జాల+వేడ్కయొదవె
తే, వీరమన్తంబు చెలియవా+కెఱుంగఁ తెచ్చ, వలయు వని వేడుకొనిన స+వ్యనుమతీకుఁ
గాంచి యనిజాతి నెయ్యంబు+గడలకొనఁగ, నలర విను మనియిట్లని+చెలంపఁదొడఁగ,
- పీ. ఘనమానిమఘపూమ+కనదంబుదస్తామ, శేమపీవరినట+చ్చిభివరంబు
వరమత త్వవిచార+పాండిత్యనైపుణీ, విగతచైరనమ స్త+మృగకులంబు

గంధర్వగజరాజః గామినీజవద్భితః, సంగీతమచితభంజం గమంబు
విమలమేషోదితః వేదకాప్రచురగా, యజనముల్లసఃశ్రవణచయము
తే. లాలితోత్తరదివ్యురః పాలపాల, బల్లమలకామధవము త్తఃపరభృతౌఘ
మాధురీసుర్యవివదవఃమామంబు, పుష్కలగంధంబు నైమికాంధగ్య మలరు. 29

క. గాలన కాళక కలితో, బ్రాలక కాండిల్యముఖ్యంతరపూర్ణతయర్
లీలీ గ్రామిగ కుభఫల, మాంబలై యవ్యరంబుఃమారుత్తన సలరుకా. 30

తే. అవ్యరంబున వేదవే + దాంతవిరుఁడు, భగవదంఘ్రిసరోరుహఃభక్తియనుకుఁడు
భుమిమనిజితేంద్రియఁడుజితఃకామఁడవఘుఁ, దలరుకొనకుడె నెదమఁబాన్చి వరుఁడు

నీ. పాలివదధ్యావతఃశ్రవణం గొందఱు గొంద, అవిరకాయ్యతకభాఃశ్రవణవిరతు
లకాంతజవపరా + యఁబులు గొందఱు గొంద, అగ్నికార్యనిరంతః + రాభిరతులు
నిగమాగమాంతపా + రగులు గొందఱు గొంద, అక్షాక్షపూజనా + యత్తమకులు
సతతయోగాభ్యాస + చరులు గొందఱు గొంద, అభిలప్తురాగర + హస్యవిరులు
తే. సగులు భగవద్గుణస్త్పతివహరహంబు, నగులు నాదులుఁ బాదులుఁమిగులజేడ్చు
సక్రకణమల నెరవులు + సప్తహస్త, నభః జరింతురు పరమద్విజనులు లీల. 32

తే. వచ్చె వచ్చెరువార సఃస్వసమునకును, నకలజవంద్యుఁ దగుతుంభఃసంభవుండు
మాధవార్చితవృందయతామరనుఁ దైవ, యన్త్రహామని దర్శించుఁసభిమతమున. 33

వ. అట్లు వచ్చి. 34

తే. గోమతీతీరమందారఃఘామిరుహన, నీపవిధుకాంతమణివేదిఁమీద మోద
మమర నావీడుఁదై వహఃపాంశుఁ బోలి, యన్నయన్తునిఁ గని ద్వికాఁలత్పవమున. 35

క. వందనము లిడి యమందా, నందంబున వత్తుడె శ్రీన్నఁపం బరువిడి తా
రందఱు కొనకునకు నా, చందం బెఱిఁగింప వత్తఁడుఁపంతన మెవఁగఁ. 36

క. కడువడి నరిగి యగస్త్యునిఁ, బొడగని యర్హాదివిధులఁ + బూజించి నయం
బడర నకులూనఁగి యాతనిఁ, దొడుకొని తనమనికె కలమి + తోడం బనియొక. 37

క. చని యర్హానవమున న, యర్హవఘుం గూర్చుండఁజేసి + యతనియనుభవ
విసయావనకుండై తా, మను దగఁగూర్చుండి చలిక + మాల్కూనభక్తిక 38

సీ. మునివాస విస్తయం + బుగ మొర లిందు వేం, చేయుటకతన నేం + జేసినట్టి
తమము సిద్ధించె నేం + తయార గృతాన్తుడ నైతి, నరగ నాజన్మంబు + నఫల మయ్యె
మీరువన్నర్యతే + మేటిపుణ్యంబుల, కాకరం బయ్యె మ + దాళిమంబు
భవదీయదివ్యకృ + పానిరీక్షణమున, నిక నాకు దుర్లభం + బెద్ది కలదు

తే. నేను నీయాజ్ఞ దలమొచి + విచ్చ విచ్చ, మెలగువాడ నటంచు న + ర్నిలి వచించు
కొనకునిఁ జూచి యక్కంధ + సంభవుండు, పలికె నిట్లని సాంత్యన + భాషణముల.

క. నినుఁ బొడగనుకోరికచే, మునివర నే వచ్చినాడ + ముదమున నిటకుకొ
విను మింతటికన్నఁ బ్రయో, జన మేమియు లేదు నాకుఁ + జర్పించంగకొ. 40

క. పొరిసందర్శనమును శ్రీ, పొరిభక్తులదర్శనంబు + నకులకు ఫలం
బరయఁగ శ్రీహణంబులకుం, బరువడిఁ దర్కధలు వినుట + ఫలము మునీంద్రా. 41

సీ. మత్సరు లెల్ల వి + ర్తశ్చరు లగుదురు, రాగాన్వితులు వీత + రాగు లగుదు
రజ్జు లెల్లను జ్ఞాన + లగుదురు నిష్కల్పము, లగుదు రెంతయు స్పృహ + యాకు రెల్ల
మహానీయభవదాళి + మస్థలసంపర్క, మన నని విశుశితం + బుగ ధరితి
నెన్నంగఁ బడుటచే + నే నిది గనుఁగొన, నరుగుదెంచితిఁ దభ్యం + మయ్యె నేడు

తే. తావనోక్తము నీమహాత్మ్యంబు దలఁప, నరిది యని పల్కుటయు వేడ్క + నలరికుంధ
సంభవునిఁ జూచి నేడి యా + కొనకుండు, మృదుమృదురవాక్పరీగిత + మెఱయఁబలికె.

తే. యతికుశాత్తంస వినుము తఃత్వావబోధ, శీలంబు నీవు నేడు వేం + చేసి యిందు
నడుగువెట్టివకతన మీ + రమర ననిన, యట్లు కాగల దిక నంక + యంబులేదు. 43

చ. అనిన నగస్త్యుం డిట్లనియె. 44

తే. సత్వలోకేశ్వరకుండుం + పర్వకర్త, యఖిల కల్యాణసాగరుం + డమలమూర్తి
యాదివారాయణుం డాత్మ + నతనిఁ దలఁచు, జనుఁ డజేషమహాశిల్పి + వమలఁ బాయె.

సీ. కన్నులు భవదంఘ్రి + కమలదర్శనమున, మృదుకరస్వర్యఁ ద్వం + గిందియంబు
ద్యత్వదాంబుజసంగం + ధమున ఘ్రాణేంద్రియం, బును గడు సంతృప్తి + బొందె నింక
జెవులు మీవాక్యవైభవము వివంగను, రవన మీవాక్సృధారనముఁ గ్రోల
నఖిలపించుచు నున్న + వనఘాత్త నర్వేంద్రి, యనుభావసాం బయ్యె + నఖిలకుభఫ

తే. లములు సెనెగూడె భవదాగ + మమున మాకు, నమచు నత్యంతవివయజ్ఞఁ + డగుచునాడి
కలకభవుఁ డద్ద సంత్రీకుఁ + గా సెనర్పి, యెలమి దైవాః గ్రమ్ము + నిట్లు లనియె. 46

౪. మహాత్మా విశ్వేశ్వరుండును విశ్వయోనియు విశ్వవృక్షయు జగత్ప్రభుండును ననాది నిధుండును శ్రీమంతుండును భగవంతుండును నగువునుసోత్తముండు నర్వగతుండై యుండియుఁ బ్రణామాస్పవాదివిధంబుల నరటవచ్చుట గోచరుండై ప్రతిష్ఠాసహ మాహత్త్యంబున శ్రేత్రప్రభావంబున నశ్రుకక్రితశంఖునఁ బూజాధిక్యత్యంబున సాక్షాత్కరణం దిగుచుండు నని పౌరాణికవంబులకు వివేచనంబునఁ బుణ్యశోకుం డుండు మహాభాగుండు నగువృషాద్భతుండు విశేషించియు నెరుటనెరుట నిభవించి ప్రకాశించుచుండుఁ బురాణాంబుల నమర్థుండ ననఁబరగునీలవన శేతత్ప్రకారంబు వివలయు నని మనంబునఁ గోతుకంబు విస్తరిల్లుచున్నయది నీ విది నామం దేట నెల్లంబుగా నెఱింగించవలయు నని పోర్కించిన విని యగ్రస్థమహామహీంద్రుఁ డతని కిట్లని తెలుపఁచొడంగె.

47

—|| కథారంభము. ||—

౧. ధాత్రీ వైదివర విష్ణు, శ్రేత్రీంబులు పెక్కుగలభువిధం నీవి
వైత్రీం దెక్కువ యగునుక, శ్రేత్రీము గల దది యెఱుంగఁగెత్తెన్ద వినుమా. 48
౨. పుషుని గోనావరిఁగె నూర్పుఁగవను దుల్య, భాగగు నుదత్తటంబునఁబుష్పమమున
పారిరాజిఁగె గోపెను + మేగ నన్న, పుష్పమహాశ్రేత్రీ మభిరామఁ గరిమ నలగు.
౩. పుణ్యకాపారసహితంబుఁపుణ్యశీల, సంస్కరము పుణ్యకాంతాప్రళయ మగుదు
నన్వకామార్గదాయుడైఁ నన్నపుఁము, ఖ్యాతి నలగొందు మాఁడులొకమాలయందు.
౪. నరుఁ డాశ్రేత్ర ముకన్నడు, పరువడి ప్తరియింప వినుచుఁభవబంధము లా
నగనీజలముల మునింగిన, దురితౌఘము లెట్టి వైనఁ దొలఁగు మునీంద్రా. 51
౫. నారదసరోవరంబు నఁ వంకనరసి, ముక్తికాపారమును ననఁమాఁడుతీర్థ
ములు తరింపఁగఁజేయుఁబో + తలఁచినపుడె, నన్వదురితహిప్రాప్తు లొజంతువులను.
౬. పరదుఁడు కృపాంబునిధి భక్తఁవత్సలుండు, భావనారాయణుండనుఁడేవుఁ డెచటఁ
ననర నారదమునికులొ + త్రమునిచేత, నున్నతిఁ బుత్రిష్ఠితుం డయి యున్నవాఁడు.
౭. మందారశాఖలెఱుంగున, వందారుకజనుల నెల్ల + పరఫలముల నా
నందించఁగఁజేయుదు హరి, యందంబుగ బుధుల పొగడ + వం దుండుఁజామీ. 54
౮. అనుటయు శౌనకుండు విన + యాన్వితుండై కలశోద్భవుం గనుం
గొని మునినాథ నారదుఁడు + శోరిక నేపిటి కందు నష్టవా

ర్షమనిఁ బ్రతిష్ఠ చేసి విడి + తంబుగ నచ్చటఁ గల్గియున్న హి
మనవరసీత్రీయంబును వైభవ మెట్టి దెఱుంగఁజెప్పజే.

55

—|| శేషుఁడు తపం బొనర్చుట. ||—

క. అన నాకుటభవుఁ డిట్లును, మును కశ్యపుఁ డెడను పరమ + మునికిం గదూరి
వనితకుఁ బుట్టినవేపురు, తనయులఁ బలునర్చునూపధరు లబ్రహ్మగణ.

56

తే. వారిపైఁ దల్లి కొండొకఁకారణమున, నరిగి శనియింప వందఱుఁనగ్నితప్తు
లై కృకించుచు నున్నచో నందవంతుఁ, నెడనుభుజగేంద్రుఁ డొకఁడురఁయంబవెవలి.

క. భరఁ గలపుగ్రాస్థులములు, దిరిగి తిరిగి మరలి యుదధి + తీరంబున కీర్తి
హరి నమృతు నభవు రమే, శ్వరుఁ గూర్చి మహాగ్రీతవముఁ నలంపఁబొడంగణ. 58

తే. కుముదకహ్లాదకుమలయఁ విమలకమల, సారసౌరభసహితకా + సారతీర
మున ననేకాద్భుతాలు నిష్ఠఁ పూనిఘోర, తపము గావించె దివిజబృంధములుపొగడ. 59

క. అక్షిణోగ్రీతవస్సమాధి వటు ని + ద్వాహారముల్ మాని య
బ్జాక్షశ్రీపదసంకజాతయుగళ + ధ్యానావగాధాత్ముఁ డై
దీక్షం గాల్గుచు నున్నచో హరి గమా + ధీశుండు విస్థిండు దా
పాక్షాత్కారముఁబొందె నభీయున నా + నిక్షుశ్యవస్వామికణ. 60

సీ. శంఖచక్రగదాసిఁకార్జుయుధములతో, భవ్యజాంబూననాం + బరముతోడ
వనమాలికావృత + మక్షస్థులంబుతోఁ, గొస్తుభశ్రీవత్స + కములతోడఁ
బద్ధరాగాక్షశుం + భక్తిరీటంబుతో, నవరత్నమయభూప + యములతోడ
సురుచిరహరినీల + శోభితాంగంబుతో, నండజాధీశవా + సానముతోడ

తే. నెలమిఁ బ్రత్యక్షమై మ్రోలఁనిలిచియున్న, యాదినారాయణునిఁ బరమాత్ముఁ గాంచి
యలర నండవృణామంబుఁలాదరించి, యురగకులభర్త నల వాంచిఁయూరకుండె. 61

తే. ఆపుడు కరుణాపయోనిధిఁ యైనకౌరి, వానిఁ గన్గెని యిట్లును + వత్స యివట
నిట్టిదుష్కరతరతపంఁజేల చేసి, దెవ్వఁడవు నీవు నీకోర్కిఁయెద్ది చెపును. 62

క. ఉరగా నీతపమునకుం, బరితోనము సెంది యేనుఁబరువడి నీకుణ
వర మీ వచ్చితి నడుగుము, కర మరుదుగ నెద్దియైనఁ + గడవక యిత్తుకా. 63

న. అని పరమదయాకుందును భక్తవత్సలంచును వసుధావంశుఁ దానతిచ్చిన పార్థాశ్వుని
శేక్రమందును బులతీతగాకుండును నమాహితవిప్రుండును వసుచు నవంతుల దక్షిణ
నిట్లు వివరించుచోడంగ.

64

—|| తనకు సాక్షాత్కరించిసవిష్ణువును శేషుఁడు పొగడంట. ||—

రగడ. జయ ముకుంద నమస్తతాపన • జనమనోష్ఠినిర్వహయక

భయదీర్ఘశాధవక్షగి • పాటనూర్ధతనఖరపాఠక

నజలజలదత్తురస్తరోపల • నన్యకమధ్యకదివ్యవిగ్రహ

జజనహానివిలోచనప్రేమ • భామరానిలపదమగ్రహ

కలకపీరధికవ్యకాముఖ • కమలతరుణనరోజబాహు

చలనదద్దజమల్లాలాధిప • భానమానమనోజ్ఞప్రేమ

పారిజాతహితప్రభాపరి • పాదికొమ్మధమణివిభూషణ

వారదాత్రివన్ధివనకన • వందనాదిమనీషిహామ

ఘోరనశ్రివిరుద్ధవంశిత • కృష్ణశ్రద్ధావిపన్నివారణ

సారకరుణాపాణ్ణవీక్షణ • నమ్యగాద్యతనీద్రచారణ

మరమనీషిజనైకకారణ • కుభకరాఘ్నితపదజహిరుహ

పరమభాగవతాలయాజర • భానమాననిలిన్దుభాగుహ

బహుతరోద్ధవనశ్చైతాఖిల • పాతకామ్నధిరచ్యుతజ్ఞాన

మహితభక్తివిశేషభూషిత • మానిమాననశ్చరజ్ఞాన

నిజపీఠస్థవిమన్దీతామిత • నీరజాతభవాన్మహాత్మ

త్రిజగదభిశుత దివ్యమణిగణ • దీధితిస్ఫుటమకరకృత్

శతనహస్పాన్బదమనూర్ధన • నన్యకపిర్తలయాచభామగ

ప్రతిజదాతికృపానిరీక్షణ • పాలితాశ్రితహితమహీసుర

చటులకటితటరాజమానవి • కాలచామికరనిరీక్షక

మణిలదైత్యవరూఢినీవర • ఘోరనిర్భరమదవిభాళక

శరశరద్ధనవారహీరతు • సారచారుయశోవిరాజిత

గరుడశిష్టరయశ్శుగుహ్యక • ఖచరవిద్యాధరమశ్రాజిత

దరనుదర్శనకాన్తఖడ్గ • దానమన్వికళయమహేశ్వర

చరణసేవకరక్షణాధిక • నమ్మదామృతనిర్మలాశయ

పరదనారాయణ చతుర్ముఖ + వామదేవ పారే జకార్దన
 పరమపురుష పరే శేశవ + పద్మచాభ రిపుప్రమదన
 మసునిషాదన కృష్ణ శైటభ + మధన విష్ణు గరుడకేతన
 విధిమ సూభవజనక భవహర + వేదవేద్య జగత్సవాతన
 తరణిహిమకరనయన చోర + సైరనిర సైరవిలసదిన్దిర
 పరమపావన విశ్వమయ మాం + పాహి శ్రీకృష్ణమన్దిర.

65

సీ. దీనబాంధవ కృపా + భీభక్తవత్సల, రవికోటిభామ పు + రాగపురుష
 క్షీరాద్ధిశయన ల + క్షీమ సూన్యభ, వైకుంఠనాయక + వామదేవ
 నిగమాంతనంజేద్య + నిర్మలానంతక, భ్యాగుణకార్దవ + యాదిదేవ
 జగదుద్భవస్థితి + సంహారకారణ, భూత భావన మహా + ద్యుతచరిత్ర
 తే. పుండరీకాక్ష నీగుణం + బులు గణింప, నజనహస్మాత్కులకు నైన + నలవి గాదు
 బాలికుడైన నైనను నికా + బ్రస్తుతింప, సంతవాడను మునిజన + స్వాంతభవన, 66

తే. వారిజాతాక్ష యిపుడు భ + నత్కటాక్ష, వీక్షణంబున నఘములు + విడచాతె
 తుత్విపానలు దీతె నీ + శుభదమృదుల, వాక్సుధారనపానంబు + వలన నీశ. 67

క. నిను స్తరియించినఁ దలఁచినఁ, గనుగొన్నను వందనములు + గావించిన న
 ర్చన ల్లానఁగిన వజ్రసులకు, ఘనదురితములెల్లఁ బాయఁ + గద జగదీశ. 68

క. వనజభవ భవ నురేంద్రులు, నవకాదినమ స్తయోగి + జనులును వేదాం
 తనిగూఢార్థజ్ఞానులు, గవలేనిత్వదంఘ్రియుగము + గంటి నధీశ. 69

తే. అహహ జగముల నాభాగ్యమహిమ యెన్నవరిది యింక నింతకంటె శే + మైనఁగోర్చి
 గలదె భవదంఘ్రియుగభక్తి + గలుగ నిమ్మ, చిరతరానంద గోవింద + శ్రీఘోషుండ.

—++ శేషుండు తనవృత్తాంతమును విష్ణువునకుఁ దెల్పుట. ++—

తే. అయిన నెఱింగింతు నిపుడుమీ + యాజ్ఞ పలన, శేడసము పేయకార్యంబు + నిక్కువముగ
 ననఘ కశ్యపుఁడనెడుమ + హర్షివరుని, తనయుడ ననంతుఁడను పేరఁ + దనరువాడ.

క. భౌతలు వేపురు నాకుడా, మాతృక కదూ + వహుటి + ము మ్మెకపనికై
 యాతతనహసజ్ఞుల, చేతం బడుఁ డంచు నలిగి + సెప్పియించుటయుకా. 72

తే. అందుఁ దక్షకుఁ దనియెడు + వివిధభుండు, కావభయవర్జితం దియి + జగత్కలయితే
నేను నీపావనరసిఁ + భ్యావమాధి, విష్ణు తన మాచరించెద + నీశ్వరక. 73

తే. భక్తవత్సల నే నినుఁ + బాసి యింక, సుక్కశాస్త్రవ వనియింపఁ + నుత్సహింప
నీనదాంబుజయగళనీ + వానరశ్వ, మూని యేద్రాద్భు నెప్పుదిఁజుండువాడె. 74

మ. వరివాహు నమోఽస్తు తే భగవతేః వావాజగ్రూపితే
ఖలహృద్ధర్మశమవృహనఘ్నయే + క్షమ్యవాధాయ ని
ర్మలకాద్యునిజాయ భాత్యునరచి + మద్రాశీవాహుతే
వలీనీప్రాద్యవకారణాయ యనయతా + వ్యాకుర్వి శ్రోద్వికా. 75

—++ విష్ణువు శేషునియొడ నిజానుగ్రహము చూపుట. ++—

అ. వారి యహీనకరుగ + వయ్యహీనకులేందు, గారవింది యింపు + గరురఁ బలిక
వత్స నీకు భీతి + వల వింక వాయొద్దఁ, దలగ కెత్తుడు నెలమిఁ + దివిలియుండు, 76

క. భక్తపరాధీనుండ నే, భక్తుల నెనఁబాసి యొక్క + పట్టున క్షణముగా
శక్తదఁ గాన వనింపఁగ, భక్తాధీనము వాడు + బ్రదుకు కుమారా. 77

క. భుజగకులవాధ నీకుగా, నిజభక్తిచరుండ నీవు + నేఁ దూదిగ విదా
నుజనహీను విదుదుటకు న, కృజముగ నెప్పునమందఁగఁగింపఁజామి. 78

క. తలినంబు వసుము వా క, స్థలము నుభావహముగాఁగ + గలుగింపఁగ న
వ్వల నింతకన్న మఱి కాఁ, గలగుటయెఱుజనము లేదు + గద యురగెంద్రా. 79

అ. శైత్యసౌకుమార్య + సౌగంధ్యముల వాకు, శయ్య వసుచు నీవు + నెయ్య మమర
నధివసేంప నిగుల + నర్హుండ వగుదువు, భువనవిదితలేజ + భుజగరాజ. 80

తే. అక్కజంబుగ నీపేర + విక్కిలంకు, భూతలంబువ విఖ్యాతిఁ + పొందఁగల ద
నంతకాపారనంబు న + వారలేంబు, వకలదోషపహరణు + శస్త్రై గాంచి. 81

తే. అఖిలకలవప్రతూరితుఁ + దైవమమహా, దీక్షతాకంబులోఁ గ్రుంకె + నేని యుం ద
నంతఫలభాషం బయి + వంతనమువ, దివ్యకైచల్యపట్టిగ + స్థితిఁ తెలంగు. 82

క. నర్వత్వము నీ కెప్పుడుఁ బ్ర, వర్జితమైయున్నకరన + నమధికలింక
నర్వత్వరాహ్వయమునఁ దగ, శేర్వదఁగాఁగఁబడు నుత్స + య్యాత్మేత్ర మిలకా. 83

క. వేరెన్నికగా నిందోక, కారణమునఁ బొడమి నిలువఁ + గలవాఁడఁ జామీ
సారదుఁ డనుమునివరున క, పారశ్చపారవశమృద్ధిఁ + బ్రత్యక్షం బై. 84

ప. అనినిఖలగుణాశ్రయండును ధక్తవరతంత్రుండును భగవంతుండును నగుశ్రీహరి మృదు
మధురగంధీకోదారవచనంబుల భుజంగవుంగవు సారాధించి యంతర్ధానంబు నొందఁ
బ్రీతిదినంబు నీయుపాఖ్యానం బాకర్ణించుజనుండు జన్మ బంధంబులం బాయునని చెప్పిన
విని శౌనకుం డగస్తున్యకు వెండియు నిట్లనియె. 85

సర్వపురమందలివిష్ణుప్రతిష్ఠనుగుఱించి యగస్తున్యని శౌనకుం డడుగుట.

అ. యతికులేంద్రచంద్ర + యద్భుతంబుగ నీక, భావనంగ మివుడు + దవిలి వింటిఁ
గాని మదికిఁ దృప్తి + గలంగతున్నది యింక, వినఁగవలయుఁ దెలుపు + విస్తరముగ.

తే. కలశజన్మ యొకానుక + కారణమున, నిచట వసియింతు నని భుజంగేంద్రుఁ బలిక
నాదిపూరుషుఁ డైనట్టి + హరి యటంచు, నాడితిరిగడ మీ రిపు + డద్భుతముగ. 87

క. ఆకారణ మెట్టిది భువ, నైకగురంధరుడు విష్ణు + వీశుడు ధరణిక
దాశాని సారదమునిచే, నేకరణిఁ బ్రతిష్ఠఁబొంద + నెఱింగింపు నయక. 88

సారదుండు బ్రహ్మసభ కరుగుటనుగుఱించి యగస్తున్యండు దెల్పుట.

సీ. అనిన శౌనకున కి + ట్లనియె నగస్తున్యండు, పంయమిశ్వర ఫణి + స్వామితోడ
భగవంతుఁ డాదిన + పలుకు తథ్యంబుగ, శోభనలీల న + చోటఁ బుడమి
సారదమునిచే జ + నార్దనుఁ డెలమిఁ బ్ర, తిష్ఠితుఁ డై యుండె + దివిజు లెన్న
నలైఱఁ గెఱింగింతు + నవధరింపుము నమా, హితమనన్ముండ వయి + వితతభక్తి
తే. నకలభువనంబులం దెల్ల + సంతతంబు, నంచరించుచు నుండును + జ్ఞాననిధియుఁ
బరమభాగవతాచార + నిరతుఁ డైన, సారదన్నివరుం డొక్క + నాడు వేడ్క. 89

సీ. కాషాయపనసరం + గత్కటీరముతోడ, రమ్యమృదూర్ధ్వపుం + డ్రింబుతోడఁ
బహ్మక్షమాలికా + ప్రతతవక్షముతోడ, నకుటిలదండకుం + డీకలతోడఁ
గనకవిపంచికా + కలితహస్తముతోడఁ, బటుతరారూఢటా + పటలితోడ
శరదందుచంద్రికా + సదృశగాత్రముతోడ, డంబారుకృష్ణాజి + నంబుతోడ.

తే. మాధవానంతగోవింద + మధునిషాద, నాచ్యుతజనార్దనోపేంద్ర + హరిశయాన
యనెడుస్ఫులివాశ్యములతోడ + నద్భుతముగఁ, దండదర్శించుశోరికఁ + దరలి చనియె.

వ. అయ్యవనవంబున.

91

సీ. బలరత్నముఖది + క్షౌలకు లోకమంక, సెకమంక మహాది + యోగిమయలు
గరుడకన్నరయిత్తు + గంధర్వ లోకమంక, సెకమంక సిద్ధకు + పాక్షికకుశేంద్రు
లర్చించుచోదిగ్గి + హాథీకు లోకమంక, సెకమంక గ్రహాభ + త్రాక్షములును
ఖచరవిద్యాధర + గాగ్గిమలు లోకమంక, సెకమంక మహురుద్ది + హరివహులును
తే. గొయన శతకోటిమారాండ + నిలవదమల, మణిగణాస్థాపితాస్థాన + మంచరమున
రత్నపీఠాగ్నిమాన మరు + పోగ్గిమమున, హరిః గొలువుండె వరసీరు + హాసముండె.

మ. అట్లు గొలువున్న యిన్ని లింగశక్త్యంబు బాదగాంచి నమస్కరించి నారయందు తపాద్ధా
ప్రకారమున వర్ణావనమము గూర్చుండి యిట్లుని వినులించె.

92

సీ. జయ విశామహ వర్చ + జగదుద్భవవిధాన, జయ చతుర్ముఖ యోగి + జయశరణ్య
జయ వాగ్వహుతర + వకలలోకేశ్వర, జయ హంసహవాన + జలజగర్భ
జయ శతావంధ ని + శృలకుణాలంకార, జయ మంగళ్యేష్ఠ ము + జ్ఞానగమ్య
జయ విరించన వేద + కాస్త్రప్రచుందర్జ, జయ సరోజావన + సాధుమంద్య
తే. జయ పురందరముఖుసాధా + శనవిశాన, భగ్నకోటిరవిఖుటిక + వర్షరాగ
మణిమయూఖావళీరాజ + మానమూర్త్యు, దివ్యతరపాదరాజీవ + దేవదేవ.

94

వ. అని నులించుచున్న సమయంబునం జతుర్ముఖుండు చతుర్వక్త్రీంబులఁ బరమాద్భుతంబు
లైనవృత్తాంతంబులు సభాజవంబు లానందింపు నెప్పుడుండె యంతః ప్రాసంగికశంకున
లక్షిమసానాథుం డైనవిష్ణునవంత వైభవంబు నమధికగంభీరవాదంబున విష్ణుని చెచ్చఁ
దొడంగె.

95

—॥నారాయణునియత్కృష్టత్వమును బ్రహ్మ వర్ణించుట.॥—

తే. స్రష్టయను నృజ్యోదును దానె + జగములందు
రక్షకుఁడు రక్ష్యోదును దానె + ప్రత్యహంబు
హస్తసంహార్యులును దానె + యతికృపావ
రాయణుం డైనయాదినా + రాయణుండు.

96

తే. అజఁ డతఁడె జనార్దనుఁ + డతఁడె శంభుఁ
డతఁడె పురుషాకుఁ డతఁడె చం + ద్రాయ్క లతఁడె

సన్నియాతంఁడె నకలదే + వతలు నతఁడె

విశ్వ మంతయు నాతంఁడె + వేణులేదు.

97

క. వేనును బురుహునితండు నీ, కానుఁడు నిఖిలామరులును + ననకాదిమహా

మోసలగు విష్ణుమాయా, నూనాన ర్తమున మునుఁగు + మందురుమొగదా.

98

ప. మఱియు దేహప్రాణములు భిన్నము లయ్యు నేకప్రకారంబునంగనుపట్టు దేహంబులు
జడములు ననిత్యములు నవిశుద్ధములు సతివికారములు నై పంచభూతంబులచేత
సంపర్ధితంబు లగుచు నంతంబున వానియందె విలయంబును జెందు విరుద్ధధర్మ సంగ్ర
హణమునఁ దాదాత్మ్యవర్ణనంబునందనర్థంబు లై యుండుఁ బ్రాణములు చిదాశం
దాత్మకములు నిత్యములు శుద్ధములు నిర్వికారములుఁ బరమాత్మైకధారకంబులు నై
యుండు దేహప్రాణములకు నంశర్థంబు గావించి భగవంతుం డైన నారాయణుండు
తాదాత్మ్యబుద్ధిం బుట్టించుఁ దద్దేహుల కన్నాదులం ధారకంబులు స్రవ్యందనాదులు
భోగ్యంబు లై యుండు.

99

తే. అంబుజాతభవాండుమహద్భక్తు లగుచ, తుర్విధప్రాణులును దెల్పిఁదొఱఁగి మదన

జనకమాయామహావర్తమున మునింగి, వెదల శక్తులు గాకుండఁ జేయునేల.

100

ప. ఆబ్రహ్మస్తంబపర్యంతంబు స్థావరజంగమాత్మకం బగునకలజగంబుఁ బ్రకృతినిష్ఠితంబై
యుండుఁ బ్రకృతి లోకంబునకుం గారణంబు బలవత్తరంబుగ మాయాగుణైత్రయాను
బద్ధులును గానుమోహితులును నై నమస్తప్రప్రాణులు సుత్యుప్తధర్మం బగుజ్ఞానవైరాగ్య
తక్షణం బెఱుంగ నేరక చెడుదురు జ్ఞానబుద్ధు లగునమస్తయోగులు నణిమాదినిహతు
లగుదురు బ్రహ్మజైప్రీతి లగుయతు లసంకారావృతు లై చెడుదురు వేదశాస్త్రాధికారు
లనుద్విజాలు విద్యాగర్వ ప్రతిగ్రహిణులంబులు నశింతురు మఱియుం గరితురశాందోభి
కాంబరాభరణమణిరమణీ ప్రముఖమహైశ్వర్యగర్వంబున సుర్వీపతులును బరాహిత
క్రియావిధానంబుల మంత్రినాదులును కావరూపకోపాటోపంబున బ్రహ్మరులును నకృ
త్యపరిగ్రహంబున సోమయాజులును లోభంబున ధనికులును యాచ్ఛాదికంబుల దరిదురి
లను నీశ్వరార్పితబుద్ధిరహితయాగాదిదానంబులఁ గుదాతలును బరపరూపతిగ్రహి
వివిధదోషంబుల నమస్తజనులును నధర్మాచారనిరతు లగుచు వర్తించి నశించి స్వర్గము
మాలయాదిలోకంబులం బ్రవేశించి తత్తత్కృత్యపాపఫలంబు లనుభవించి క్రిష్ణుఁ
నననిం బ్రవేశించి కృమిపీటకమ్ముగఘగాదిక పాపయోగులం బ్రభవించి మరల నశించి

పునః పునర్జన్మమరణాది దుఃఖిణులులఁ గృతించుచుండుదును జగవస్తురూపములను నంతయు
లేకుండు నట్లుగాక. 101

అ. శత్రువిమోచనైః + శ్రీరాధికవృణా, శత్రువిమోచనైః + చలఃశ్రు నిలిసి
నతినులిపోవుట + నమల నంతపిఠంగఁ, నేయభుజుఁడు పశ్చిమః + తెనకుండు. 102

క. గోవిందశ్రీరసము గా, శివభక్తభావము + భృతశరభక్తి
గావించుచునుటఁ జొందు, గోవిందస్వామి ను + శిశ్నిభుఁడగుచుకా. 103

చ. అని యట్లు నరహాసముండు పలుకుచున్న విని వారదుండు రుద్రీ క్షినియె. 104

—++ నారదుండు గర్వకులూడి బ్రవ్వుచే శపింపఁబడుట. ++—

శీ. అభక్త నీకుట తఃస్యమా మజ్జగమలఁ బా, యక వర్తమానని + రాచరము
అశుప్రాణు అభిలంబు + ననికంబు విష్ణుమా, యామహావర్తముఁనందు మునుఁగు
చుండు నే నవ్వరు + హోరముమాఁజను, దభులక యుండితిఁననిరకంబు
నని నామదిని నంశఁయం బొకయింతయూ, గలగక వర్తింతు + నెలమి మీఁ
తే. నమయ గర్వనమద్వికంఠై నమాట, వారదుం దాదుటయు శతఃపండువభక్తు
గలగువా రందఱును నెమ్మి + గమలువాంచి, యూరకుండిరిమాటాచ + శోర్తి మొయి.

చ. అప్పు డబండు విశ్వలమానముం డగుచు వారదున క్షినియె. 105

తే. వారదమనీంద్రి నీవంటి + వార లిట్టి, మాట పలుకంగఁదగదు విస్తయము మీఁ
నవ్య మేటికి భావమా + లిన్య మిదియె, కాఁగలదునున్న నీకు విక్రంబుగాఁగ. 107

చ. అని పితౄమహండు వారదుం బడికి నిజావాసమందిరంబునకుం జనియె నమ వ్రేవెన్ని
వరులును యథాస్థానంబులకుం జనిరి వారదుండును యథావూర్వకంబుగా లోక
సంచారతత్పరుం డై తిరుగుచుండె నని శాసకున కగస్తుర్మం డెఱిఁగించిన నతం డతని
నవ్యలికభావిధానం డెల్లవి యడుగుటయును. 108

చ. నరనగుణాలయా ప్రళయ + పామజరాట్పరిపాలనవిప్రయా
విరకరుణామయా పరక + శేఖరదివ్యపాయా లనన్నయా
పరివృతభూరకల్పమవి + పత్వీచయా వివిచారితామయా
పరినాయముఖ్యనిష్ఠగగు + జార్పితపాదనరోరుహవ్యయా. 109

క. అంభోధికన్యకాకుచ, కుంభద్వయగంధసార + కుంకుమపంకా
దంభామోదామోదిత, కుంభద్వోరంతరాళ + కుభగుణశీలా

110

నుగంధివృత్తము.

కాళ హార కాళహార + కామూదీ పయ స్పృధా
కాళవిమ్న గేందు తార + కాళతార తారవీ
కాళకీర్తినుప్రకాశ + కామితార్థదాయకా
కేశవాచ్యుతాప్రమేయ + కృష్ణ లోకనాయకా.

111

గద్యము. ఇది శ్రీమత్కుక్కుటేశ్వరకరుణాకటాక్షనిరీక్షణనలబ్ధసరసకవితాసామ్రాజ్య
ధురంధర ఘనయశోబంధుర కాండిన్యసగోత్రపవిత్ర మాచిమంచిగంగనామాత్య

పుత్ర) వకల సంస్కృత తాంధ్రీలక్షణకళా కాళలాభిరామ

శిష్యకవిసార్యభామసజీతం దైవనర్వపురజ్ఞేత

మాహాత్మ్యం బహుపుణ్యచరిత్రంబునందుఁ

బ్రహ్మశాస్త్రము.

శ్రీకారదామ్యయోగము,

సర్వపురమాహాత్మ్యము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

అలవాధులలవా

నీకామహికానవాస + విరుచమమేధా

నీలాకటాక్షపీతగా

పాలితవరయూగ సర్వ + పత్తనవాధా.

తే. అవధరింపు మగత్వసం + యమినరుండు

కౌవకున క్లిష్టనియో నట్లు + నకలదేశ

ములఁ జరించుచు నాదెడ + మనివశీకర్త

దురుతరామోదహృదయుఁడై + యొక్కవాడు.

—||నారమందు సర్వపురము చేరుట.||—

చ. చని నని కాంచె సిద్ధనర + చాగణమక్షభుజంగకన్యకా

జనకుచకుంభసంభృతవి + శంకటసంకుమృదైగానాభిచం

దనఘనసారసౌరభని + తాంతనుగంధినకోభిరామముక

ధనకవకప్రకీర్ణమణి + గామము సర్వపురీలలామముక.

సీ. వేదవేదాంతప్ర + వీణవిప్రకులంబు, పరమభాగవతవి + భ్రాజితంబు

దీపితనవరత్న + గోపురప్రకరంబు, పరవపుణ్యాంగనా + సంస్మతంబు

సల్లవఫలపుష్ప + బంసుకోద్వానంబు, పావనానంతన + లోవరంబు

దివ్యదేవాగర + దేదీశ్యమానంబు, భర్తనిర్మితహస్తాత్ + భానురంబు

తే. భూరిగారుత్తరద్వార + తోరణంబు, నురుతరావస్థాభిమాణీకన్య + కుట్టిమంబు

లాలితోదగ్రహరిపీట + జాలకంబు, పుణ్యానిలయంబు శ్రీనర్స + పురపరంబు.

మ అన్నట్టుగంటు ప్రవేశించి యం దొకరాత్రి వసియించి మఱువాడట ప్రభాత నమ
యంబున లేచి. 5

—|| నారదుం దొకకొలనియందు మునింగి స్త్రీయగుట. ||—

క. బృందారకమని సంధ్యా, వందన మొనరింపఁ గోరి + వరజలములకై
యందందు వెనకుచుండెకా, మంజానందమున నంత + మహిమ దల్పికా. 6

తే. అతనిగర్వం బడంగింప + నాత్మఁ దలఁచి, యచట నదృశచేష్టితుం + దైనవారి మ
సాహసంబుగ మెక్కపె + గ్గెలను సరగఁ, గల్పితముచేసె నాశ్చర్య + కరముగాఁగ.

ప. అది యమందహిమమంద మందార కుంద చందన పాల రసాలహింతాల తమాల మాలతీ
వనన భువనారకదలీ కదంబ జంబు జంబీర పుష్పాగ నాగరం గాశ్వత్థామలక ప్రిము
ఖానేకానోక చాక్షీకట తలవనాంతరాళ సమర్ప విపుల ఫలకీసల యాహరణీలా
విహారమాగహరిహరీత కీర కారి పారావృత వరభృత పృథ్విదివిధ గరువృధరాజరాజి
కూజిత భృజితంబును, మందానిల నమద్భూత వీచికాలిందు సంహా నమాక్షిగ్ధం
బును, బృహుల్లపాల్ల కేందీవరకుముద కువలయ విమలకమలాస్తాక మరందపానానంది
తేందిందిర బృందమందమసుర ఝంకారనివాద మేదురంబును, హంసకారంజవక్త్రాంచ
బకచక్రివాకాదికోష్ఠ్యల విహంగరాజివిరాజితంబును, బృహునరేణు సంపర్కారు
జాంభవీపూరనూతలంబును, విరంతర దివ్యసుగంధబుధురంబును, మత్స్యకచ్ఛపశిలీ
ధులీకులీరముఖాశేషంభక్తరతుల నంకులంబును, బాంధవోకళిమావనోదక విమల
దళ ప్రతూరితంబును, నకలజన మసాహరంబును నగునక్కాపారంబు గనుంగొని నార
దుం దత్యంతాదృశసాన్వంతుం చేగుచుఁ దత్తీరంబున వీణాకమండలుపులు వెట్టి జలా
వగాహనార్థం బక్కిలంకుసాచ్చి మునుంగుచుం చేయఁగొంతతడవు విహరించియంత.

సీ. కొదమకుప్రేదదీప్తు + నదలించుపెన్నెఱుగ్, కందమ్మివిరులనేల్ + కేలంగవయు
జక్కవకవ న్మణ్ణ + నమలాడుచనుగుబ్బ, లలఁతీచీమలబారుఁ + గలంచునారుఁ
బున్నమరేతీని + నెన్నుముద్దుమొగంబుఁ, బగదాల నలికించు + తొగరుమోవి
కలవతీకులసారు + గెలుచువార్లన్నలఁ, బొన్నకొన్ననఁ గేరు + పొక్కిలియును
తే. జీలికొమ్మించుటద్దంబుఁ + జిన్నపుచ్చు, తకుమఁజెక్కులు మొల్లిమొ + గ్గలసహారంగుఁ
దెగడుపలంచాల్చుఁ దిన్నెల + నగుపీఱుదులుఁ, గలిగియబ్రుంపు నెఱార చాకలికి యయ్యె.

తే. ఏమి నెప్పుడు నహపాల + త్తీకుమహిమ, యెఱింగి హత్తివ్వ జగముల + నెవ్వఁ డోపు
నబ్రముగ నారదున కచ్చ + దాఁడురూపు, పల్కె నదేవవిభుప్రభా + వంబువలన.

తే. తపశ్శాస్త్రప్రకారమంతయును ముది, తపకు స్త్రీయైన మేత్తము కన్గె నద కాఁగఁ
దలఁచుకొనియంతఁడత్తర + యముఁజేరె, బదియవాఁజెండ్లలేమధుఁ + బదఁతియగుచు.

నారదుఁడు స్త్రీయై నుదతి నాఁబరగి తపకు భర్తను పెదకొనుట.

తే. దైవవశమున నట్లయి + తమి దతిర్ప, నుదతి యనుపేరు గల్గి యా + నుదతి దమకుఁ
దగినపురుషునిఁ జక్కని + సాగనుకాని, పెదకొనుచు వద్రువ + మృదముతోడ. 12

పీ. కరకంకణములు + గల్లుగల్లుని మ్రోయఁ, బదముల నందియిల్ + లోద యొనర్చఁ
గాంచికాఘంటికా + ఘాఘాఘాఘను లొక్క, మత్కాలచేర్చుక్క + మొగి వలెంపఁ
చాటుకనులేరుదుల్ + తకుకుఁజెక్కలుఁ బర్వఁ, గ్రొమ్మడి పీఠపున + నుదిసియాడఁ
గుణుగుళ్ళులు పైఁట + పెరిసి పింపిలలాడ, నలఁతివెమ్మట మేన + వంతునివ

తే. హరిశ్చంద్రులకటకర + త్నాంసురీయ, కారవమ్ములు తద్దయ + హరిత్రయాపఁ
గదీదికలపంబునెత్తాది + గ్రొమ్మకొనఁగ, వనిఁ బరియచునుండె న + వ్వనవనదన. 13

తే. మేఘమధ్యంబునందుఁ గ్రొ + మ్మెఱుఁగుతూరె
నింపురాణింప నుఁ జరి + యించుచుండె
నర్విధమ్మన నవ్వన + జాయతామ్
మెఱుగుచో నేక యొకకొంత + మించుచుండె.

14

—॥నికుండరాజచరిత్రము.॥—

తే. అంత పోహవ్యయోధ్యులం + దైవవీర, కాపాలపాత్రియం కుతకీర్తి + కాపాలాగ్ర
గబ్బువుత్త్రీయం నిమ్మల + పుణ్యఖని ని, కుండఁ దనియొడువరపాల + కుంజరుండు. 15

ఉ. భానుఁ డుదగిలేజమున + భావభక్తుండు విలాసలిల పై
శ్యావరుఁ డుగిరోచమున + వానపుఁ డాతకీర్తిరేచుచు
సేనుఁ డదభిరీర్వమున + శేషుఁడు వాగ్విభవంబునకొ రహ
వాని కృపాగుణంబున ర + పావలి నిమ్మలకాంతిపైఖరికా.

16

పీ. తపవిత్తలఘునో + మనసంబునుకత్రి, రమణీవిభుఁడు మఘు + ప్రతమగాఁగఁ
దపమండలాగ్రహి + తాపావలంబున, కరిరాజకలి త్వరో + త్కరముగాఁగఁ
దనకీర్తివర్తకీ + తరుణీలతామకు, బ్రహ్మాండములు రంగ + భవనములంగఁ
దనవాచవిఖ్యాత + ఘనఘనాఘనమున, కథిలాధ్యులును జాత + కావశులుగ

తే. నలర రఘునర భృగువర + నల చిరీప, నగర పురుషుత్స విది హరి + శృంధ్ర నమమ
భరత కిరిండు నిభకుభ + ప్రాభవుండు, నయవిడుండు నికుండఘానాయకుండు, 17

తే. అమృతీశతిమణి తండ్రి + యట్లు ప్రజలఁ, బ్రోదిపేయుచు నక్షత్ర + భోగలిలఁ
దిశాపట్టణంబు నం + పీఠికోద, నేపు దైవాః నెచ్చది + నేలుచుండె. 18

పీ. దేవతేత్తుండు తం + తిమాధనస్వామి, దలఁగ శేపురమన + నిలివియుండె
దివిజవాసుకమచి + తిష్ఠికుం దై కుక్కు, తేశ్వరుఁ దేవీట + నిరపుకొనియెఁ
బృగుతరాష్ట్రదళ + పీఠంబులకుఁ బెద్ద, పురుహూతికాంబ యే + పోల వెలసెఁ
బరమపాదన మైన + పాదగయాత్మైత, మేరాజధానియం + దేవుమితై
తే. పేకుకాపియోగాద్య + శేషదివ్య, తీర్థరాజంబుల్లు పి + తిష్ఠఁ గాంచె
నేమహాపట్టణం బది + యెన్న నలరు, భువనసారంబు పీఠా + పురవరంబు, 19

పీ. వివిధకాస్త్రపురాణ + వేదసేవాంతనం, విదులంబు వెలసిన + విప్రవరులు
హయమతంగజతం + గారోహాక్రియా, ప్రాధి గాంచినమేటి + బాహుజులును
ధనధాన్యవిహ్నార్తి + దానవిద్యాభ్యాస, పారీణులైనట్టి + యూరుజులును
బాఁడిపంటుచేత + భాగ్యసంపన్నులై, నుస్థితి నలనొందు + కూద్రజనులు
తే. మణియుఁ గొదలేనికలుములఁ + గొఱిలి వఱలు, నితరవర్ణజనంబులు + నతితరముగఁ
గలిగి యేప్రాద్దు కుభలిలఁ + వెలఁగుచుండు, భూదివిభవంబు పీఠా + పురవరంబు, 20

క. ఆనగరి కధిశ్వరుడై, పూనిక నిష్ఠాపభోగ + ములఁ దనియుచు ధా
ప్రవాహమణి నికుండుం, దానగరిపుకరణి తీవి + నలరుచు నుండెకా. 21

—శరద్వర్ణనము.—

క. అంతక భ్రాంతసరస్వమగ్రవినవా + కాహారలీలాపరి
భ్రాంతాంతమరాళికానిదయను + క్రావ్యస్వవాకర్ణవా
క్రాంతాత్మంతకుకూహాల్లసికభా + స్వచ్ఛాలిపాలిజన
స్వాంతం దై శరదాగమంబు దనరెకా + నర్వంసహామండలికా. 22

పీ. విమలపయోదఖం + దమలు మింటఁ జరించె, కలమమంజరీలెల్లఁ + దలలు వంచెఁ
గొలఁతుల నలివముల్ + గలవలు వికసించె, మదమరాళంబుల + రొదలు మించె
పుష్పధముల్ అంకెలు + వేయుచు నెదిరించె, కైవలీశితకుల్ + నన్నగించె
నీలమణి + శేఖర వాలించె, జానకఁగఁ బ్రోవలను రొం + పులు నశించె

తే. విలసితంబుగఁ బైపులు + విస్తరించె, పాంసచంబాళమెంబు తే + జను వహించె
సభిపులకు వెంటఁ దమి నుది + వంతులించె, జనుతేము లైవయాశన + ద్వివములందు. 23

నికుండరాజు మదలి యున్నవంబున కరిగి వేటాడుట.

వ. అనమయంబున నెక్కువాఁడు కంధర్వసంపదరుండును గదవసూరుండును శక్తువిషూద
నొందును జతుర్దశవిద్యాసమీనుండును జతురుండును సంకతదావకౌపాసీనుండును
సమృగలక్ష్మీకుండును వర్వాలుంకారఘాపితుండును సముద్రగగంధీరుండును ననునిజుండ
నశ్చేద్రచంద్రుండు మృగయావిహారలంఘటస్యాంతుఁ డనుచుఁ దురగఖరత్తులొలవ
లోద్ధూతస్థితధరావరాగం బంబురుపొంపునుండలంబు మామంబుసేయు పత్త్యక్ష్వ
రభద్విరదసంఘాతసంఘట్టవంబుల వమంధరాభాగంబు నంజలింపఁ బరకుగద్యాపాన
తోమరభింపిపాలకరవాల ప్రమథపాదవృక్షభాజంబులు చూడ్యుల మిణుమిట్లు
గొలంప నముత్తంగతురంగహేమిభూషణంబులను గజబృంహితధ్వజంబులను శింజనీ
టంకారవిరావంబులను రథాంగవిర్భరనివాదంబులను నుచ్చటభటపటలకోలాటా
లారావంబులను శరీపటపాకానాశనివృషంబులను దిగిభిక్ష్వప్రభుంబులను శత్రుదృష్టం
జేయఁ గనకమయాండోళికాయాధంబై తరలి చని తద్యవాంతరంబు ప్రవేశించి
యపుట, 24

క. తమి మిఱుఁ బారకికో, త్రమతురగము నెక్కి హాళి + వైవాలు వదిక
దుమికించి పరువువైయెను, వమదంబితేలిల వెలఁగు + నమయమువందుక. 25

ల. మృగయు లడవిఁ దూజి+మిగుల గగ్గోలుగా, పోలిదిఁ గూతలిడుచుఁ+తోచ్యుటయును
మృగకులంబు దెగడి + ముగి బయిల్చెవలి భూ, కాంతమాళిచెంతఁ + గదియంటయును.

నీ. పండులఁ బొందు + పండులగా నెఱుఁచి, దుచ్చులఁ బోనీక + తునిమిత్తిది
పారంగముల నీర + మారంగ నుగ్గాడి, శశములఁ బునచెడ + నమయఁగొట్టి
కడఁకుల నుచ్చుడిఁ + గడువడిఁ బొరిగొని, రోదులబలితంపు + లేపు మాది
తఱిమి పెల్లంబఁ గొండ + గొతెయలఁ జక్కాడి, నుమఁబోతులను వద + మదమునెసి
తే. కన్నెరేళ్లు నెమ్మిల్లును+గారుకోర్లు, పోలుగలఁ గొంఁబ లాదియో + పులంఁగుగముల
మెటరిగఁ జంపఁ బరిగొని + వేంటులాడి, చిత్త మిసురోత్త వారాజ + శేఖరుండు. 27

ఉ. కొండలు రేళ్ల దుచ్చులను + గొండలు కొండలు నుమ్మఁచిల్లులం
గొండలు భల్లుకంబులను + గొండలు బెమ్మలంబులనెవంగులం

గొందఱు కొంద టిట్టులను + గొందఱు పండుల నేడుపండుల

గొంద టిట్టులందకొరకమునః + గూర్చిరి బంట్లు కడంక మీఱఁగఁ. 28

క. తుండేళ్లఁ గొందగొఱియలఁ, బండుల దున్నులను లేడి+పదువుల నిర్లం

బందఱుపందఱుగ కునీ, బృందంబులు గఱది చంపెఁ + బెల్లదలంగఁ. 29

క. సేనాధిపు లొకకొందఱు, శ్రేణుంబుల విడిచి రాజ + సింహుడు పెచ్చుక

జానావిహగోత్కరముల, సేనఁ బరిహర్చి యార్చి + చలఁగిరి నెమ్మిక. 30

—||నికుండరాజు వనిం జనుచు నుదరిం గని వర్ణించుట.||—

సీ. అంతట వృగయావి + హగంబుఁ జాలించి, వసుధాతలేంద్రుండు + వలనుమీఱఁ

ద ప్రచామికాక + ద్యత్పరిష్కారన, మున్నతమేరుకృం + గోపముంబు

వజ్రగోమధిక + వైదూర్యమరకత, హరినీలపువ్వరా + గాజురాగ

మాత్రికప్రముఖాచ్చ + మణిగణనమలంకృ, తము నగుఘనకురం + గమము డిగ్గి

తే. నూర్వనమలేజాలును మహా + కూరు లనిల, జేగులను దివ్యభూషణా + స్విరులునైన

వీరపురుషులతోఁ గూడి + విషవీధి, నెలమి దైవాఱ నందందు + మెలఁగుచుండె. 31

సీ. హరితకుకారి + కారవాక్యాంతంబు, పరభృతకూజిత + భ్రాజితంబు

నరసగానకళాని + శభిమద్భిమరంబు, ప్రమదవృత్తవృత్త + బర్హిణంబు

నికటనశోహంస + నిన్వనాకీర్ణంబు, పాండ్రపుష్పవరరాగ + సంకులంబు

ఫలభారకుసుమస్త + బకలనహ్మజంబు, మృదులమరందరస + రీపరీత

తే. మతితరామోదమేదురా + త్యంకశీత, లానిలకీశోరవారన + మాద్యతంబు

నైనయక్కాననంబు భూ + జాని కవుడు, మోదమును గూర్చి గడితంపుఁసేదదీర్చి. 32

న. అట్లు సుఖావహం బగునవ్వనంబున విహరించుచుం జని చని యొక్కచోట. 33

మ. కనియొక భూపకుమారమాళి యొకతా + కాచంద్రబింబాననం

గనకాంగిం గలకంఠకంఠిఁ గలికిం + గమ్మరికాపూరభం

గనదంభోజదళోపమానవయనక + గంధేభకుంభస్థలిక

ఘనపాశాచ్చదరస్థితక ఘనకచం + గాంతానవగామిణిక. 34

క. కని మెల్లన దాఱుం జని, నవనాఱుతశ్రేతరూప + వైభవములకుక

నుననున నర్జున మొందుచు, నవనాఱుకమాళి చాని + పూరు నుతించెక, 35

- క. అద్వితీయవిషయభావం, అద్వితీయవస్తువులకు + సహజబలము
మద్వితీయము మానినది, మద్వితీయవస్తువులకు + అలభ్య + మద్వితీయము. 36
- చ. బలవంతవస్తువున అని + పరిశ్రమ దాతలను నిర్మించుట ను
గ్రహణమునందేబాదు అని + కాంచిన బలముల నేర్చి యుండె గా
దొలకరిమించుచీవ అని + తోచిన నిర్మించ గల్గి యుండె నీ
కలికకడించవస్తువము + కన్నులపందచ యిర్మి నద్వితీ. 37
- ఁ. చిహ్నరీతిని + కన్నుమూసివేసెను, మరునిబాధాత్మ చే + ముంతిలంత
తకుమంగరుబాదు + తొలకరికొచ్చెను, కులకుమిటాని న + కన్నులొటాను
తెలియ త్తియత్తునోవ + వెలలేనిమాదికం, బలలేనికన్నులనిష్ట + పల్లవలేల్ల
కపురంపుబరణి చా + క్కపునిర్మించుట, తాదిగదలెత్తువస్తు + తద్వికాలము
తే. నాగ గొనబారునిర్మించు + నాగరాసు, నాగగంధర్వయక్షి + స్వరనిర్మించ
గరుడభువరాభరణిర్మించ + కాంచులకు, గలదె పరిశ్రమ మాదంతో + కమలయందుతిరి 38
- సీ. అలలు లే వెల విండ్లు + లిలపువ్వు ముత్తల, దకమలు మగతాలు + తద్వికంపు
ముకురమర్ శ్రీకార + మలు దరలు లిశంబు, లక్ష్మణుల్ జక్కవ + లాశంబు
భుజగంబు తరగంబు + పొన్నతూ వరలంబు, పులివంబు లవ్వర్థ + దక మంటి
కంబుమర్ కామశుల్ + కచ్చుమంబు తార, కలు మల్లమంబుల + కాంచులంబు
తే. కచ్చురము గూర్చి వరణిజ + గర్భుఁ డిట్లు చేసె గాఁబోలు నిమ్మనూ + జగురుఁబోడి
నట్లు గాఁకన్న నీభువ + నైకమోహ, వాచ్చుకాకారైర్భవం + బలం గలదె. 39
- క. బంగారుబొమ్మలెఱుగున, బంగారును మదికి నానఁ + బొడలించెనునీ
కృంగారవలిలొనం, బంగారుబొమ్మలొనఁ + కైవం గలదే 40
- సీ. కరికుంభములతోడఁ + గలసాంబు గాదించి, మాలేటికుండ్లతో + మచ్చునించి
క్రాద్విరిచెండ్లతోఁ + గాదుకక వాదించి, పడిడికుండలతోడఁ + బ్రతిభుటించి
గిరికృంగములతోడఁ + మరలక యెదిరించి, బలుపొంగరాలతోఁ + బంతరించి
గజనిమ్మయెండ్లతోఁ + గవగాని జగడించి, తద్విమోగలతోడఁ + దారకించి
తే. మద్వితీయవస్తువున అని + మొగ్గరించి, పొన్నకాయలతోఁ బగ + ముండగించి
యతితరం బైవచెలవున + నలరె నార, యజ్ఞురంబుగ దీనిచ + స్థబ్ధురొయి. 41
- సీ. కవకకుంభములెంత + కాఁకచే వెదికిన, దరము లేలెఱుగున + మురయూదున్న
గరటికే లెంతవం + కరగా మెలంగిన, గదలజక్కిలము లెంత + యునుకుచున్న

- భుజగంబు లేరితిఁ + బార యూని పారలిన్, మృగకులాధిపుఁ డెంత + యెగిరిపడినఁ
గలికిలేం డైంతఘం + కారంబుచూపిన, మీ లెంతపాల పెక్కి + మిట్టిపడిన
తే. నార యిక్కొప్పుకుచకంధ + రోరుకర్ణ
రోనువల్లివలగ్నః + రోజనయన
మాల పెరుక్కొని యొక్కెంత + గెలవఁగలవె
మరునిక్కొంబువ్యమలికి యి + య్యదివికలికి. 42
- వ. అని కొనియాడుచున్నవమయంబువ. 43

. నుదతి నికుండరాజుం గని వలచి వర్ణించుట. —

- క. రాజాజన గమఁగొనియె వి, రాజన్త జీర్ణాపణాభి + రామశరీరుకా
రాజకుమారుకా జితనర, రాజకుమా రేందురాజ + రాజకుమారుకా. 44
- క. వనబాతవయన యటువలె, గమఁగొని యెవలేవివలపు + గడలుకొనఁగ నా
తనియెంపమువకుఁ దర్దయఁ, దనమదిలో నదృశ్యంబు + దనరారంగకా. 45
- క. కంఠఁడో ముఖవసుఁడో వ, నంఠుఁడో నలకూబరుఁడో + జలబాహికుఁడో
శంతన మయ్యె నహఁ యి, క్కాంతాజనమోహనాంగుఁ + గమఁగొన్నంతికా. 46
- పీ. దరములఁ దఱుముని + ద్వంపుఁగుక్తుకవాఁడు, హరినీలముల శేలు + కరులవాఁడు,
గజకుండముల మించు + భుజదండములవాఁడు, గురుకపాటముఁ బోలు + మరమువాఁడు
చిగురుటాకుల పెన్ను + లోగరువాతెరవాఁడు, గల్పిసింగము గెల్పు + కానువాఁడు
తన్నిశేకులఁ బాఱు + జిమ్మకన్దవాఁడు, మినుకుబంగరుఁ గేరు + మేనివాఁడు
తే. జాతిమగజాలఁ దగదుపల్ + నాల్పువాఁడు, చికిలికొమ్మించుటద్దంబుఁ + జిన్నపువ్వు
వెక్కుఁగవవాఁడు బలిర యీ + క్షితివరుం డ, టండువాతనిసోయగం + బెంచుచుండె,
క. అపు డావృతతయనిపై, జపలేక్షగాపై మరుండు + వమసుమకరముల్
శవనం బూని పొనింబొరి, వివరీతముగాఁగ శేపి + వివకులఁ జేపెకా. 48

— నికుండరాజు నుదతిం దనపురికిఁ గొనిపోవుట. —

- వ. అప్పు డవృతమిశేఁ డచ్చేడియం గమఁగొని యిట్లునియె. 49
- ఉ. ఎక్కడిదాన వీవు కను + లేక్షుఁ నీవు వసించుమన్నిచ
బైక్కడ నీమసూరమణుఁ + డెవ్వఁడు నీతలిదండ్రు లెవ్వ రీ

చక్కనిజానునానడిది + రాజులు శరణుమీను నందఱు

మెక్కతె విక్కడం దిరుగు + యందఱఁ గారఁగ మేమి చెప్పెను.

50

సీ. అనిన కన్యాన యి + నంగనారాచనం, తప్తయ నాన్యాది + తవ్యదేహ

లలితయఁ దిర్భర + లజ్జానిమిలిత, కనునయఁ నై మహా + నాథు పారఁ

గదగంటిమాపులఁ + గమఁగొందు మెకతన, పూర్వమయివెందుండి + పాదపలుకు

కొనగోళ్ల వాయించు + కొనుచు నాదల వారి, యొక్కంత మాటాడ + మారకుండె

తే. పితరాగుండు తత్త్వనఁ విడుడువిన్నపి, హుండు నగువారదుం దవ్య + జోలి రాగ

కానులజ్ఞాధికత్వమో + గతిగి యుండె, నమానా దైవికృతం దెన్న + నదృశించు. 51

న. అని యగస్త్యుండు విండియు కొనకున క్లివియె న క్లియ్యాగంఠకాంగవారత్నంబు

నుదవదిపాల్వలమానన యగు తెఱింగి తానును మననావిష్టం దై స్పృహలుండు వారి

క్లివియె.

52

తే. ననకమాధి నీవు కన్యక + నకుచు నుదిసి

దోఁచుచున్నది మాద న + దృశ్యమా నీరు

యాన మిటు నవ్వరింపు మా + గూఢవాంఛ

నధల నుగుఁజాన్తు నీయెల + నవ్యవంబు.

53

సీ. కలహంస గామిని + కరటిమంథనైది, కర్పూరదనహంస + కంబుకంతి

కలకంఠకలహానీ + కాపాలికామంఘ, కల్లారదళపానీ + కమలదన

కాపారవిభవాధి + కంతీరవవంశ, కనకకోకనాని + కైరవాక్షి

కస్తూరికాగంధి + కన్యచదరదాగ్ర, కార్త్యకర్మూనలి + కాంచనాలి

తే. కదలికాస్తంభనదిశీయ + కాంచయగళ, కల్పధూనాతనలతా + కలితరాసా

కాలతమాతనీకాళ + ఘనశోభ, కామినీమణి ననుఁ త్రేమఁగవయ మిపుడు. 54

న. కొమ్మ నెమ్మది నాతో, రమ్మ మాపురికి నకల + రాజ్యంబును నీ

పొమ్మగఁ జేసెద ననుఁ జే, కొమ్మ మరుకేలి నేయ + కొమ్మ నెమ్మిళ.

55

తే. అనుడు నమ్మామివరుమాట + లాలింది

మెత్తఁబాటూని యన్నుల + మిన్న కమ్మ.

నన్నల నలంతివత్సల + నున్న తెఱఁగు

నన్నె దైవాఁ నెఱిగింది + మిన్నకుండె.

56

వ. ఆహ్వా దమ్మహితలవల్లభుండు దానికరంబు పట్టుకొని నుఖావనంబునం గూర్చుండం
జేసి యమందానందకందభితహృదయావరించుం డగుచు పరూధినీపరివృతుం డై దివ్య
తూర్యధూమంబులు సెలంగ నిజపట్టణంబు ప్రవేశించి. 57

నికుండుండు నుదతితో నిష్టోపభోగము లనుభవించుట.

తే. అంత సంతోషురంబున + కరిగి దివ్య

మందిరంబున నవ్యధూ + మణిని నిలిపి

యిందుముఖిఁ గూడుకొన నెపు + డెప్పు డంచు

సురుతరామోదహృదయఁడై + యుండె నంత.

58

సీ. తరణి పశ్చిమసము + ద్రప్రాంతమునఁ గ్రుంకె, గడితంపుసాంధ్యరా + గంబు పర్వఁ
గటికివీరకటులు ది + క్తటముల గిటికొనెఁ, దార లంబరవీధి + దళముకొనియొఁ
గొలఁతులఁ దొగలును + గలువలు వికిసించె, జలజాతవిసరముల్ + దలలు వాంచెఁ
గుముదబంధుండు తూర్పు + గుబ్బలి నుదయించెఁ, గోకదంపతు లార్చిఁ + గూరి పఱచెఁ
తే. జెలగి బలితంపుఁబండునె + స్నెలలు గాసె, విటవిటీజను లెవలెని + వేడ్కతోడఁ
దవిలి విహరింపఁ జాగి రు + ద్దామలీల, నఖిలజంతునుఖావహం + బయ్యెనపుడు. 59

సీ. పవడంపుఁగ్గవ + స్వరపుమంచము హంస, తూలిక నిందిన + పూలపఱుపు
ప్రక్కఁదిం డలఁతివొం + బట్టుతలాడ మా, నికపుఁగిల్పామ్మలు + నిలుపుటద్ద
ములు తావిసురటీలు + మొకమాలుచందువా, మేలిముత్యాలజా + లీలు పసిఁడి
దివ్యేగంబములు కొం + జవ్వాజివంకిణీ, లడపంబు గందంపు + గుడిక లగరు

తే. కరవటంబులు కన్దురి + బరణి తన్ను

పడగ యత్తరుకుప్పెలు + పైఁడిగదై

వీటికాపేటికలును బ + న్నిటిగిండ్లుఁ

గలిగి వెలుంగొందుకేలికా + గారమునను.

60

క. కాంతారత్నముతో ధూ, కాంతాగ్రేసరుండు ప్రేమ + గడలుకొనంగఁ
గంతుక్రీడావైభవ, సంతుష్టస్వాంతుఁ డగుచు + నరవిఁ జెలంగెఁ.

61

ప. మఱియును.

62

తే. రత్నశయ్యావిరాజవి + రాజమాన

మందిగంబుల మణికుటి + మనలములఁ

ఋష్యవశములఁ బ్రాప్తిపాద + ములఁ గడంక
మవిదయును దానుగ్రీడించు + చున్నయంత.

63

క. అతేఁడూఁ జెలియుఁ గూరిమి, మీఱఁగ మఖిలీల నట్లు + వెలఁగఁగ పరశశ
నూలుగురు నుతులు పుట్టిరి, తాఁనిగడితంపుఁగడిమిఁ + దవరెడులమిఁకా.

64

సుదతిమగఁడును గొడుకులును యుద్ధములోఁ జచ్చుట.

వ. వా రందఱు నతితరన త్వనంపన్నులు నఖండవీరవరాక్రమలు నపరిమితలేఱోవిరాజి
తులు నభినవయావసారంభులు నశేషశస్త్రవిద్యావికారదులు నై ప్రవర్తించుచున్న
వమయమున సెక్కువాఁడు.

65

సీ. అపరాధిశిరంబు + నందు రిపుంజయుఁ, దశరాజు దనరు న + స్వర్థవాసు
కుఁడు తదాత్మజులు ము + గ్గురు పరంతప పరా, స్కందులు పరవిశో + పక్షుఁ డనంగ
వెలయుచు రమ్యహా + వీరవర్ములు పాఠిక్ష్వ, యోధిజగీషఁ జ + మూరుగణ ప
మేతులై వచ్చిన + మీపధాత్రిభాగ, మున దుడు విడియించి + మొనయుటయు ని
లే, కుండనరపతి నిజపుత్ర + కుటుము దాను, చేర్చి జతురంగబలనము + చేతుఁ డగుచుఁ
దరలి మొనకట్టి ఘోరయో + ధ్ధుమచేసె, నవ్వు దుభయబలంబులు + ననికొ దొడరి.

క. పరకు గదా పట్టిన ము, ద్రుర తోమర భిందిపాల + కాక్షేయశర

చుర్రికాది సాధనంబులఁ, గర మరుదుగ భటులు దుమరు + గావించి రోగికా.

67

క. పృథుబలవీర్యులు జగ, త్కృశితమహాయుతులు ఘోర + గర్వోద్ధతులుం
బ్రథనజయదర్శితులు నగు, రథికులు పోరాడి రథిక + రథనం దెనఁగకా.

68

తే. చిత్రవైఖరి నిశితకా + క్షేయకములు, పెఱికి జవఘోటకంబులఁ + బఱపి చిట్టు
నఱకు లాడిరి రాహుకు + లఱక నిలిడ, రక్షధారాప్రవాహంబు + రవడిఁ బర్వ.

క. గిరులును గిరులును దాక్కొను, కరణీకా మదవారణములఁ + గడనంబునకుం
బురికొల్పి వేటులాడిరి, కరివాహకు లపు డభర్వ + గర్వోద్ధతు లై.

70

వ. మఱియు దురగభురపుటాంచరాద్ధాతస్థితధరాపరాగరింభోలి చ్ఛాదితారణాంకు
మండలం బగునబ్ధుండునంబు భూరిభేరిపటహానిస్సాణకాహారవంబువలనను వీరభటో
త్కటసింహనాదంబువలనను నిష్ఠురధనుష్ఠకారంబువలనను మహోన్నిదభద్రదంతావళి
బృంహితంబువలనను సముత్తంగతురంగహేమారవంబువలనను ననంభ్యశంఖనాదంబు
వలనను నథంగళతాంగనిర్మోషంబువలనను గ్రిందుకొని రోదంతరాళంబు బధిరీకృతం

తె యుండె నందు ఘోరంబుగఁ బో రొనరించి కరితురగపిరభటనికాయంబులు
కాయంబులం బాసి పడియున్ననంగరాంగంబు పుష్పితపలాశారణ్యంబుతెఱంగునం
బొలిచె రక్తధారాప్రవాహంబు లుప్పొంగి యంబునిధికిం జాగి పాతై నవ్వుడు, 71

తే, రాజు లెదిరించి ఘననమ + రాజీరమున

నందఱును మృగ్గుటయు నికుం + డాధిపతియుఁ

దారసిలి బిట్టు ఘోరయు + ధంబుచేసి

కొడుకుఁగుఱ్ఱలతోఁ గూడి + పుడమిఁ గూలె.

72

చచ్చినమగనినిగుఱించియుఁ గొడుకులగుఱించియు నుదతి యేడ్పుట.

ఉ, అంత నికుండమానపథ + రాగ్రణిచేడియ తత్ప్రకార మా

ద్యంతము వీనుల నివ్విని ర + యంబున నాహవభూమి కేంతయు

న్యంత దలిర్ప నేఁగి కద + నష్టలిఁ ద్రెల్లినప్రాణనాయకుఁ

బంతిగఁ గూలియున్నసుత + వర్ణముఁ గన్గెని శోకముగ్న యై.

73.

క, హానాథ హామసూహర, హానిరుపమధర్మశీల + యమితవిభోగా

హానరపాలశిఖామణి, దీనునిక్రియ నిట్లు ద్రెల్లి + తే కదసూర్యుఁ.

74.

తే. ఆసులమణిమయభర్తహ + ర్ద్రాంతరమునఁ, దతప్రుదులహంసకూలికా + తల్పమున ను
ఖించునీయొడ లీరణఃక్షీతిని బొరలు, చున్న దిపు డేమి సేయుదుఁజెన్ను దఱిగి. 75.

వ. అని కుమారవర్గంబు గనుంగొని పయింబడి ముంగురులు నెదరఁ గరంబుల నొదల
మోదుకొనుచు నెలుం గెత్తి హాబిడ్డలారా యిట్టిఘోరదురవస్థం బొందితిరే యని
వెక్కి వెక్కి యేడ్చుచు బుడమిం బడి పొరలాడుచు నున్నరనుచు నుమ్మలించుచు
సొమ్మగొనుచు భూశిఖానరశరీర యై పెద్దయుండడపు దుగిఖించి బడలి యడలుచు శ్చు
త్పిపాసాపరవశ యై యేమియుం దోఁపక వనంబునఁ ద్రిపురుచున్న సమయంబున. 76

—→++ { నుదతి యాఁకలిగొని మామిడిపండు గో } ++→
యంబూనిన నది యెట్లును నందకుండుట.

తే. సౌకుమార్యంబుఁ దేజంబు సౌష్ఠవంబు, సౌరభంబును గల్గి యా

నలరుమెకచూతఫల మందుఁ గలుగఁజేసె, హరి యదియు నట్లు లాఁకటఁబదిగి తిరిగి,

క. చేరువ నమ్మామిడివం, డారూధిగఁ గొమ్మయందు + సందినయెటులె

తోరముగఁ గానిపించినఁ, గోరికఁ జే సాచి యందుఁ + గొనఁబోవుటయొక్క 78

తే. ఫల మొకించుకయెడఁ గనం + బడి కరమున, కంద కుండెన వే విక్కి + యవ్వనూటి
కోర్కి నవ్వడు వెండియుఁ + గోయఁబోవ, నటులె యెడఁ జాపి కేలికి + నంద దయ్యె.

వ. అవ్వ డప్పలఁగి నితాంతజకరాసలసంత ప్రసకలావయవ యగుచు నమీపంబునం
బడియున్నపుత్రైకు నెక్కనిం దెచ్చి నైచి యెక్కి యందుకొనం బోయినఁ దత్ఫలం
బందక యంతరంబు గలిగి యుండె నట్లు క్రమక్రమంబునఁ బుత్రైకతంబు సోపానవేధ
తిఁ గావించి కోయంబోవుచున్న నది యెప్పటియట్లు యందకున్న నత్యంతదీనానన యై
కన్నుల నశుకణంబు లురల నేమియుం దోచక చీకాకుపడి ఫలం బెగదిగం
జూచుచున్న నమయంబున. 80

విష్ణువు వృద్ధవిప్రుడై వచ్చి నుదతికి మేలుచేసి యంతర్హితం డగుట.

సీ. చినిగిననీర్కాచి + చిన్నదోవతియును, దట్టంపుఁదెలిజన్ని + దములగుంపు
రదనహీనవిశాల + వదనగవ్వరమును, రహి మించుదండంబు + రాగిచెంబు
దళముగా నరసిన + తలయు గడ్డంబును, జెప్పలు బావలి + దుప్పటియును
మడతలఁ దేలుచా + మనిచాయనెమ్మేను, మందయానము జప + మాలికయును

తే. గొనబుమీతెనుగోపివం + దనమృదుార్ధ్య, పుండ్రమును గల్గి యప్పుడుఁ భూసురోత్త
మాకృతి ధరించి చెచ్చెర + నచ్చెరువుగ, వచ్చె నచ్చటి కిందిరా + వల్లభుండు. 81

క. చను దెంచి యశుముఖియును, ఘనశోకాన్వితయు ట్పద్వి + కారార్తయు నై
వనిఁ ద్రిమృతనమ్మనినిఁ, గని యావృద్ధిజ్ఞుండు + కరుణం బలికెన్. 82

క. ఏమిటి కేడ్చెద వివ్వన, భూమిం ద్రిమృతచు ముగుడ + పాలఁగి మూలం
జేమి యిటు లార్తి నడలఁగ, నీమదిఁ గలవగపుతెఱఁగు + నిక్కమ చెపుమా. 83

తే. అనుడు నతి పర్క నీ వెందు + నరుగఁగలవొ, పొమ్ము నాతోడ నీ కేల + భూసురేంద్ర
యని తిరస్కారముగ వచించిన నతండు, హితవనోరూఢి వెండియు + నిట్టులనియె.

తే. వనిత యిటు లొక్కతెవునీవు + వనములోన, నలమటించుచుఁ దిరుగుట + యరసేమాచి
తెలిసికొని పోవు టుచితరీ + తిగఁ దలంచి, వచ్చితి నెఱుంగఁ జెప్పు నీ + వర్తనంబు.

సీ. అనవుడు నచ్చాన + యతని కిట్లుని పర్క, విను భూసురేంద్ర నా + విన్నపంబు
సూర్యోపమానతే + జోనిధి యైనని, కుండభాత్రీనాథ + కుంజరసకు

భార్య నై బహుభోగ + భాగ్యంబు లారూఢి, నమభవిండుమ మనో + జాకృతులంబు
 శస్త్రాస్త్రవిద్యాని + శారదు లగునూర్వ్య, రాత్తజాలను గాంచి + యతితర్కప్ర
 తే. హర్షమునఁ గ్రోలఁచో నిపు + ధాపావాంగ
 ణమున మగఁడును గొడుగులు + విమతవరుల
 చేత హతు లైనఁ దద్వియో + గాతరాత్రి
 దుఃఖమున నిందుఁ దిరిగెద + దొనఁగు లెనఁగ.

86

తే. అంతకంటెను ఘనతరం + బగుత్పదార్థి, దివిరి వనియెల్ల నెమకుయఁ + దిరిగితిరిగి
 యుక్తజంబుగఁ గొమ్మపై + సొక్కమావి, పండు గనుఁగొంటిఁ గన్నుల + పండువుగను.
 క. ఆనండు గోయఁబోయిన, నేపగిదిక్ దొరకకున్న + పెన యొడవనినం
 తాపమున బడలుచుండితిఁ, దాపనవర నాయవస్థ + దైవం బెఱుంగుకా.
 మ. అనిన నాద్విజపుంగవుం డంగనామణి కిట్లనియె.

88

89

తే. పతితనూజవియోగాత్రి + బడలుచుండి, యతితరం బైవత్పదార్థి + వడలుచుండి
 యశుచివో నుండి పండు గో + యంగఁ జనిన, నబ్బునే చేల యిత్రైఱు + గర్హమగునె.
 తే. నరసి కేతెంచి యందుల + స్నాన మాడి, నిర్మలస్వాంత వై యున్న + నీకు నపుడె
 నకలదుగోభావపారి యా + నత్ఫలంబు, కరతలాగత ముగఁజామ్ము + కమలవదన.
 వ. అనిన నమ్మగువ యిట్లనియె.

92

క. దీనజనావన కరుణాం, భోనిధి నాతండ్రి నీకుఁ + బుత్రిని నన్నీ
 మాననియాఁకట బడలం, గానీయక వేగ పోడి + గావింపఁగదే.

93

తే. ఆనఘ స్నానంబువలన న + య్యబ్బురంపు, ఫలము చేతికి నెట్లు రాఁ + గలదు పుణ్య
 నరసి యెవ్వోట నున్నది + నరగ నాకుఁ, దెలుపవే యని మొక్కిపాఁ + ర్థించుటయును.
 ఆ. బ్రాహ్మణుండు పలికెఁ + బరమదయాళుడై, ముగుద యనతిహార + మున నమ్మగ
 నిర్మలాద కముఁ + నెరయుచు నొకకము, లాకరంబు లీల + నలరుచుండు.

95

తే. కుముదకన్హారకువలయ + కోకనగన, రోరుహేందీవరాక్షీర్ణ + మై రణన్త
 దానినంక్షీర్ణమై క్రొంచ + హంసకోక, ఫంకులంబయి నెఱి నక్కొ + లంకు దనరు.

96

సీ. కుంద చందన పిచు + మంద వందక వట, మందార తిందుక + సిందువార
 గాల వాంకోల త + కోల్ల తమాల హిం, తాల తాల రసాల + సాల తూల

కురువక మరువక * సరళ కృకర పుర, కరవీర ఖది రాన్లు * కా కరీర
సారంగ లికుచ ఖ * స్థూర జందీర హ, రీతకీ కేతకీ * మాకుంబంగ
తే, వనస ఘనపార కదలికా * ప్రముఖవివిధ, ఫలకుసుమగుచ్ఛకపలయ * భరనమత్సరి
కృష్ణభూజాతజాత్మక * కీర్త మగుచు, వజరుఁ దత్తీరమున మెక్క * వనము తరుణి.

మ, సరసీనిర్మలవీరబిందుకణముల్ * సమ్యగ్గతిం బూని వి
స్ఫారదారామలతాంతపారభరణి * పుంజంబుఁ గైకొంచు వి
ర్భరమందానిలకాబకప్రకరముల్ * పల్తాటు నక్కొనలోఁ
దిరుగుం బాంధజనశృమావహరణో * ద్వృత్తిం బ్రకాశించుచుకా. 98

తే, తరుణి నీ వచ్చటికి నేగి * తత్తటాక, వీరముల స్నాన మొనరింప * నీకు ఫలము
చేతి కబ్బిను బొమ్మంచుఁబ్రీతిఁ జెప్పి, యంత నంతరి తుండయ్యెనాద్యజాండ. 99

వ. అని కుంభసంభవుండు శౌనకమునీంద్రునకుం జెప్పిన నతం డతని నవ్వలికథావిధానం
బెట్లని యడుగుటయును. 100

క. పారావారవిహార హార హిమరు * క్వాటీర డిండిర మం
దార క్షీర తుషార పారద మరు * ద్ధంధేభ తారా మధా
పూ రేందూపల హీర పార శరదం * భో దాభ్రగంగానద్య
గ్గౌరస్ఫారయశశిప్రపార హితనం * ఖ్యావత్కులోద్ధారకా. 101

క. శంఖార్బుదసంఖ్యాహిత, పుంఖపాదావహరణ * భూరిరణాంచ
చ్చంఖగదాచక్రాయుధ, కంఘాణీకృతవరిష్ఠ * గరుడశ్రేష్ఠా. 102

మాలిని. కథితకుభదరిత్రా * కంజమితౌజ్జవేత్రా
మశితఖలనమాళా * మండితాఖండలేజా
పృథులగుణవిహారా * కృతమత్రైవీరా
ప్రథవవిగతశంకా * పక్షిరాజోజ్జ్వలాంకా. 103

గద్యము. ఇది శ్రీమత్కుమ్మరేశ్వర కరుణాకటాక్షనిరీక్షణ సంలబ్ధసంవకవిలాసామృత్య
ధురంధర ఘనయశోబంధుర కాండిన్యనగోత్రపవిత్ర తూచిమంచగంగానామాత్యపుత్ర

నకల సంస్కృతాంధ్రలక్షణ కళాకాశ లాభిరామ

తిమ్మకవిసార్వభౌమప్రణీతం బైనసర్వపురశ్చేత్ర

మాహాత్మ్యం బమపుణ్యచరిత్రంబునందు

ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీకారదామ్యయై నమః.

సర్ప పుర మా హా త్త్య ము.

తృ తీ యా శ్వా న ము.

రుచిరగుణాభరణా

నారదమునివినుతచరణ + నతజనశరణా

ఘోరాంహస్సంహరణా

భూరిజగద్భరణ సర్ప + పురవరశరణా.

న. అపధరింపుము శౌనకమహామునీంద్రున కగస్త్యుని డిట్లని చెప్పందొడంగె నట్లయ్యాగంతు కాంగనారత్నంబు విప్రవాక్యప్రకారంబున నక్కాసారతీరంబు చేరి తజ్జలంబుల నవగాహనంబుచేసి.

2

స్త్రీరూపమును విడిచి నారదుండు నిజపూర్వవృత్తముల నెన్నుట.

క. తటిదుపమానజటావలి, పటికపుజపమాల కరవి + పంచియు ధవళో

త్కటతనువుఁ గలిగి మఱి యె, ప్పటినారదమునియి యగుచుఁ + బటుగతి నిలిచెన్. 3

కే. జలధిలోపల వెడలి న + శశియుఁబోలె, నిలిచి యత్యద్భుతం బాత్త + నివృటిల్ల.

స్త్రీత్వసంపత్కులాదివి + స్తీర్ణపూర్వ, వర్తనం బెల్ల న్నగ్నక + ల్పముగఁ దలఁచె, 4

అ. తలఁచి కొలను వెడలి + తత్తటాంతికవన, భూమి మెక్కపుష్ప + భూరుహంబు

క్రిందఁ గూరుచుండి + సందేహవివశిత, స్వాంతః డగుచు మఱియు + నాత్మ లోన.

ఆ. ఏమియద్భుతం బి + దేమియాశ్చర్య మి, దేమి విస్తయం బి + దేమిచిత్ర

మేమిచోద్య మిది య + హా మును పెన్నఁడు, విననికేననిబొడ్డ + వింత వృత్తై. 6

సీ. కలఁ గంటిఁ గాఁబోలు + గణులించి చూచినఁ, గల యనిద్రున కెట్లు + గలుగ నేర్పు

విభ్రాంతి కాఁబోలు + వివరింప నది నత్తు, దర్శనంబునఁగాని + తవులుకొనదు

మోహంబు కాఁబోలు + నూహించు దానిచే, నూరక తెలివి లే + కుండవలయు
 కైంద్రజాలక మేమొ + యరపి చూడఁగ నట్లు, లైవ నిందుఁ బ్రయోక్త + గానిపింపఁ
 లే. డహహ గలయును భృమయు మో + హంబు నైంద్ర
 జాలకంబును గాదు వి + శ్చయ మి దేమి
 యద్భుతం బంచుఁ బలుమఱు + నాత్మలోన
 నెంచుచు నెకింతలేడవు నిం + తించుచుండె.

7

వ. అంత,

8

సీ, అంగనామణిరూప + మబ్బుటయును మనూ, జాతార్తియు నికుండ + జనవరునకుఁ
 బ్రయవత్ని యగుటయు + చిద్వల నూర్చురఁ, గనుటయు వారు నం + గ్రామభూమిఁ
 బడలుటయు తుదాధ + బడలుటయును శవ, సోపానసరణియు + మారివదుని
 వవప్రకారంబు + వరుసతో న్నరియించి, మదిలోనఁ జాలవి + న్నయముఁ బొంది
 లే. యహహ యిదియెన్న విష్ణుమా + యాప్రభావ, నుంచు మానవమున నిశ్చ + యించిమున్ను
 బ్రహ్మసభలోను నేను గ + ర్వమునఁ బలికి, నష్టిఫల మిష్ట డనుభవం + బయ్యెనిజము, 9
 నారదుండు విష్ణుప్రభావము నెంచి విష్ణువును ధ్యానించుట.

వ. అని విచారించుచుండె నని యగస్త్యుండు శౌనకున కెఱింగించిన నతం డతనికిఁ గ్రమ్మఱ
 నిట్లనియె.

10

లే. ప్రవిమలాత్మక కుంభనం + భవ సురస్తి, యట్లు వర్తించుచో నిజం + బరయ నెంత
 కాల మయ్యె నెఱింగింపు + కాకుకంబు, మఱి మఱియు హెచ్చుచున్నది + మానసమున.

క. అనిన నగస్త్యుండు పలికెన్, విను మొకత్రుటిమాత్ర మయ్యె + వివరింపఁగ న
 య్యవఘ్నండు మెలఁగినకాలము, మునివర విష్ణుప్రభావ + ము గడిదిగదా.

12

వ. అనిన శౌనకుం డంతట నారదుం డెట్లు మెలంగ నెఱింగింపు మనినఁ గలకభవుం
 డీట్లనియె.

13

క. విను మునినాయక యిత్రైఱు, గున సురముని తెలివి చెచ్చు + శౌని యామోదం
 బును ఘనశక్తియుఁ దనరఁగి, దనమది నభిలేకు నిట్లు + ధ్యానముచేసెన్.

14

క. ఎవ్వనిచే నృప్తం బగు, నివ్వెశ్వము ప్రోదిసేయు + నెవ్వఁడు జగం
 దెవ్వనియం దడఁగు న్నఱి, యవ్విభునకు నేను బ్రాగు + లగ్ని సునర్తుక.

15

తే. అద్భుతః జరాచరాత్తకం + బైనయట్టి, యిజ్జగంబు సమద్రంబు + నెవ్వఁ దయ్యె
వట్టిజగదీశునకుఁ బర + మాత్మనకును, జరకృపానిధి. కే నమ + స్మృతు లావత్తు. 16

తే. సర్వభూతాంతరాత్మని + సర్వవిదుని, సర్వకారణభూతుని + సర్వమయని
సర్వదురితౌఘహరణుని + సర్వహీతుని, సర్వభవవైకనాయకు + సంస్తుతింతు. 17

క. కమలానిధి నారాయణుఁ, కమలభవేశానజనకుఁ + గమలాత్మ నరిం
దము శంఖవక్రయంతకర, కమలకా భజయింతు హృదయ + కమలమునందుకా. 19

తే. కేషసర్వంకకాయి యై + క్షీరజలధి, యందు లక్ష్మీనమేతుఁ డై + యలరువాని
సంతరిక్షంబుకైవడి + నఖిలజగము, నిండుకొనియుండువాని నే + నెఱిఁ దలంతు, 19

తే. అదిమధ్యాంతరహీతుఁ డై + యలరువాని, నాదిమధ్యాంతకారణం + డైనవాని
నఖిలకర్తచయాభోక్త + యైనవాని, నఖిలమఖభోక్తయగువాని + నభినుతింతు. 20

నీ. వీవిభుపదపద్ద + మ్నిద్రాదిసురశిశో, భృతపద్దరాగదీ + ధితులఁ బెంచు
నేఘననామంబు + నిచ్చనైన వచింపఁ, నైవల్యనగరసౌ + ఖ్యంబుఁ గూర్పు
నేదేవుమూర్తియో + గీంద్రమానవపద్ద, కర్ణికాంతరములఁ + గలసి మెఱయు
నేప్రభుకరుణాని + రీక్షణం బాద్యుని, నకలకల్యాణభా + జనముఁ జేయు

తే. మహిమ నెవ్వనిచారిత్రీ + మహావంబు, బ్రహ్మహత్యాదిఘోరపా + పము లడంచు
నయ్యనంతు రమాకాంతు + నధికకాంతు, నిరుపమస్వాంతు భగవంతు + నే భజింతు. 21

ఉ. కిన్నరసిద్ధపాద్యసుర + భేదరయత్కభుజంగముఖ్యుల
త్వన్నతభక్తీఁ దక్ష గొలుచు + మండిన వారల కెల్ల నెన్నఁడుకా
బన్నము లంట నీయక కృ + పామతి నెవ్వఁడు ప్రోదిసేయు న
పన్నగరాజకాయని బ్ర + పన్నగదాభయవాయిఁ గొల్చెదకా. 22

తే. అనలుఁ దొకఁ దయ్యె జగతిపై + వన్నియెడల
స్థూలమాత్మకృతులఁ దన + ద్బుచు నెలుంగు
నట్లు నా సర్వభూతాంత + రాత్మఁ డగుచు
సలరువరమాత్మ నెప్పుడు + నాశ్రయింతు. 23

తే. నటునికెఱంగున బహుగూఢ + నామభేద, ముల మెలంగుచు నేమహా + త్మఁ డచరాచ
రం బగుప్రపంచ మెల్ల ని + రంతముగ, నిండుకొనియుండు నవ్విశ్వ + నిలయుఁ గొల్తు.

తే. అజనహస్పాక్షముఖనిభి + లామరులును, మణియు సనకాదికాశేష + మానివరులు
మానసంబుల నెవ్వని+మాయఁ దవలి, భ్రాంతి వహింఁజొ రవ్వహ+ప్రభు నుతింతు.

క. నీరజగర్భాండోదరు, నారాయణు నఖిలమునిజ + సత్రాణకళా
పారీణు సకలజగదా, ధారు ననాధారు మదిని + దలఁతుక భక్తికా. 26

తే. నిఖిలకల్యాణగుణపయో + నిధి కృపాబ్ధి, శంఖచక్రగదాధర + నర్వఫలద
దేవదేవేశ పరమేశ + దీనజనక, నిగమవేద్య పునమ్నండ + వగుము నాకు. 27

తే. అజ్ఞాఁడ జడుండ ని న్నెట్లు + లభిసుతింప, కేర్తు వక్షానమువశేసి + నేను విష్ణు
మాయఁ గడచితి నన్నట్టి + మాటకెప్పు, త్తను యొనర్చి రయంబ నక + గావు మథవ.

తే. స్వామి భవదంఘ్రియుగనమా+శ్రయణగౌర, వమున మూఁడుండ నై నేవ + వర్జిన్వట్టి
తప్పు నహియించి ప్రావు మా+ధవ ముకుంద, పుండరీకాక్ష హరి నర్వ+భువనరక్ష. 29

—H— నారదునకు విష్ణువు ప్రత్యక్ష మవుట. —H—

సీ. నర్వలోకేశ్వర + నర్వశరణ్య యా, శ్రితజనవత్సల + శ్రీనివాస
పద్మాక్ష మద్భావ + పరిశోధక కృపాబ్ధి, నారాయణ ముకుంద + వారశేంద్ర
వరద గోవింద భ + వత్కటాక్షామృతం, చితజలంబుల నభి + పిత్తుఁ జేసి
నన్ను రక్షింపు మ + నాథనాథ యటంచు, దృఢభక్తిమైఁ బ్రస్తు + తించుటయును

తే. నతనిభక్తికేఁ బ్రముదిత + స్వాంతః డగుచు, భావనారాయణస్వామి + పతగరాజ
వాహనుండును గరుడావి+వర్ధనుండు, నగుచు నచ్చానిమోలఁ బ్రి+త్యక్ష మయ్యె. 30

ప. అప్పు డచింత్యాదృష్టతరూపలావణ్యయశావనామృతనముద్గ్రిందును, దరుణారుణాంకు
మండలమండితా నర్మమణిగణకిరణ వంఘాతదేదీప్యమానకిరీటాన్వితోక్తమాంగుండును,
బురందరనీలనికాశ కేశపాశుండును, సుప్రకాశుండును, శుచిస్తీత సుధా పరిపూర్ణ
పూర్ణిమాచంద్రబింబోపమానవదనుండును, జగత్సదనుండును, మకరకేతననూతన
ధనుర్దతానదృశనవిభ్రమభూయగళుండును, గంబుకంతుండును, బ్రభాతనమయ
నముద్గ్రిప్తనహానకిరణ తరుణ మయూఖౌఘ ప్రభిన్నపితంభోజలోచనుండును, గలుచు
మోచనుండును, గించిదున్నీలితలాలిత చాంపేయముకు శాభిరామసునానుండును,
మహాబాహుండును, ధాశధర్మ్యవభాపూరహరిహరకళలోపమాన రదననముదయుం
డును, సుహృదయుండును, వసంతావనరలనీతనవశిసలాయాంభోజరాగనమానమానిత
శోణాధరుండును, శ్రీధరుండును, మకరకుండలమణి ఘృణివిరాజమానశ్రీకారరేఖా

శుభిత శలితశబ్దగ్రహండును, దుష్టనిగ్రహండును, నవీనకందర్పదర్పణప్రతీకాశ
 ధగద్ధగాయమానగండభాగుండును, మహాభాగుండును, గనక కేయూర సరోరుహ
 మాలికారుదదిక్కరీంద్రీ శుండాదండనద్యగ్నీన వృత్తజాను చతుర్బాహుండును,
 బ్రహ్మ చాతకాంబువాహుండును, నిరుపమనూజీకృష్ణచిత శుభితరకనకకంకణా
 తుండ్రముద్రికాకీర్ణ నిర్మిద్రకోకనదన్యవిచ్చటాభాసమానకరాంభోజండును, దివ్యలేజాం
 డును, శ్రీవత్స కొస్తుభాస్తోకముక్తాహార వనమాలికాసహితమహారణి ప్రదేశుండును,
 నిరీకుండును, యమునాతరంగరంగత్రిభంగుండును, నభంగుండును, నురుచిరత్న
 సంస్థాపితకాంచనకాశేయవనవాపుతకటిస్థలుండును, నిస్తులుండును, నమున్నతకలభ
 కరవిభోరుకాండుండును, మహాప్రభుండును, బ్రహ్మగ్రముక్తాఫలవిమలనఖరాంకుర
 ప్రకరుండును, నుకరుండును, హల కులిశ జలచర శంఖ చక్ర ముఖలాంఛనాభిశోభిత
 సమదర్శుణత్కరమాపురాలంకృతచరణారవిందుండును, నదానందుండును, నశబజల
 దాభిరామశ్యామలకోమలదివ్యమంగళగాత్రుండును, ధాత్రీకళత్రుండును, నరిదరగదా
 ఖగ్గశాస్త్రోపేతుండును, బ్రహ్మాండభాండపిచుండుండును, నఖండనచ్చిదానందవిగ్రహం
 డును, నాదిమధ్యాంతరహితుండును, నఖిలభువనజనకుండును, ననంతసహస్రార్చదమా
 ర్మాండలేజోవిరాజమానుండును, నభంగపీఠపరాక్రముండును, నపవర్గలక్ష్మీప్రుండును,
 ననేకాద్భుతదివ్యలీలావతారుండును, నపారకృపారసపేశలుండును, నాశ్రితరక్షాధురీ
 ణుండును, నార్తజనశరణ్యుండును, నాగమాంతవేద్యుండును, నభేద్యుండును, నజే
 యుండును, సప్రమేయుండును, నక్షరుండును, నాత్మమయుండును, ననంతుండును,
 నద్యయుండును, నభవుండును, నగునాయాదినారాయణుం బొడగని సాష్టాంగదండ
 ప్రణామంబు లాచరించి యమందానందకందళిత వృందయారవిందు డగుచుఁ
 గరకమలంబులు మొగిల్చి నారదుం డిట్లుని వినుతింపఁదొడంగె.

—|| విష్ణువును నారదుండు వినుతించుట. ||—

శ్రీ. నవకాదీయునిమన + స్మరశీఘ్రభ్రమరాయ, వారశేస్త్రవిపన్నీ + వారణాయ
 శతఫలప్రముఖని + ర్జరగణప్రణుతాయ, ఘోరసంసారాద్ధి + తారణాయ
 నలినకర్పాశ్రితము + ఙ్జలబృహజ్జతరాయ, తూర్వైతేయవి + దారణాయ
 కమలావధూముఖ + కమలాబ్జమిత్రాయ, దరనుదర్శనశార్దూ + ధారణాయ
 శ్రీ. ఘనతరాశేషభువనైక + కారణాయ, సతతపాలితమునిసిద్ధ + చారణాయ
 సర్వవగరానవరతప్ర + చారణాయ, భావనారాయణాయ తు. + భ్యం నమోఽస్తు.

దండకము. శ్రీమత్సయోరాశి కన్యాకుచద్వంద్యవంలిప్త కస్తూరికాగంధపారాజ్ఞితస్సార
దోరస్తరాళాయ విద్వన్తనస్సారకాపారమాద్వన్తరాళాయ నీకావరీరమ్భనమ్భాగ
కేళీవిహారా వికాత్యన్తపస్తుప్తచేతోరవిద్వాయ సంరక్షితామర్త్యబృద్ధాయ కన్తర్వకో
టీస్సరద్రివ్యసౌందర్యరేఖాపరిభ్రాజమానాయ నానాయ తీర్థాజిరాజ్ఞున్నిధానాయ
కారుణ్యమేధాననాథాయ వేదోమరుత్వద్దివాధీశశీవాళ భేకాన లాహీశ ముఖ్యామర
స్తోమమస్తవ్యస్తసౌవర్ణకోటీరకోటీరతామ్భజరాగ ప్రభాపూరనీరాజితాజ్ఞుత్పదే
ధోరితోగ్రాపదే శౌనకాగస్త్య వర్తికజ న్యూన వాసిష్ఠ కణ్వారి గాధేయ కాణ్డీయ
కాణ్డీల్యమాణ్డవ్య ముఖ్యాఖిలీప్తి సంత్రాయమాన స్థిరోదారభాస్యపురిత్రాయ మి
త్రేస్తునేత్రాయ మినాద్యనన్తవతారాయ ధీరాయ ఘోరాశునక్షాతకుమ్భాటపి
హవ్యవాహాయ మానవృక్ష్మస్తోరనామ్నే నముద్యన్తసీమ్నే పదాశ్శుభ్ర నిష్కూల
గడ్గానతిస్త్రిరధారావళీక్షాళితాశేషదోషాయ నిత్యప్రతీషాయ తోషచరాదభృతా
లాభృర్యుష్ణానమీరాయ పీరాదిపీరాయ శీరాద్గవాక్రాస్తరీలా విహారాయ
పుణ్యప్రచారాయ జామ్బూవదస్సీతపీతామ్బురాలబ్బుతాజ్ఞుత్కటీరాయ శూరాయ
గమ్భీరనీరాస్తరాళోగ్రకుమ్భిరసంరంధకుమ్భిస్త్రీసంరంధకాదమ్భసంరమ్భ సమ్భానమా
నాయ సమ్మాదితాశేషదీనాయ నీరేజగర్భాణ్డభాణ్డచ్చటా పూరితోద్యత్సిచక్షాయ
సక్షామకేళీప్రచక్షాయ సృష్టిస్థితిభ్యంసనవృక్రియాహేతవే పక్షిరాక్ష్మీతవే పద్మ
నాభాయ ప్రాపుష్కనాభాయ పద్భక్తసంరక్షణామౌళువిద్యా పృషణాయ వేద్యనమా
ణాయ సంసారదుర్వాస్యధైర్యైద్యాయ వేదాస్తవేద్యాయ నిర్వాణసామ్రాజ్యలక్ష్మీపదా
త్రే పృజానాథపిత్రే నమో విష్ణవే భాగ్యవర్ధిన్తవే కృష్ణరూపాయ విశ్వస్వరూపాయ
కుభ్యం నమ శృభ్యుప్రకాశే కామదశీ కాల్గహస్తాయ లోకప్రళస్తాయ కుభ్యం నమ
స్సర్వకామార్థ సంప్థాయినే సర్వభూతాస్త్రసంప్థాయినే సర్వపూర్ణావ సారాయణ
స్వామినే సేఫుజాకామినే సర్వలోకకరే నమ స్సర్వహరే నమో వాసుదేవాయ
దేవాదిదేవాయ కుభ్యం నమ స్తే నమ స్తే నమః.

88

మ. పురుషూతప్రముఖాభిలామరశిరో + భూషాగ్రతృచ్ఛటా
నిరవద్యానవమప్రభోత్కరముహు + ర్మీరాజితాంఘ్రిద్వయంక
శరణం బొందెద నెన్ను నన్ను పెత్తెడుక + పంక్షితి రక్షింపు ను
స్థిరకారుణ్యకటాక్ష సర్వనగర + శ్రీభావనారాయణా.

34

క. శతధృతిశతమఖముఖులకా, శ్రుతులం గొనియాడలేని + చో నే నిన్నుకా
నుతయించ పెంతవాడెను, నతరక్షణదీక్ష నర్మ + నగరాధ్యక్షా. 35

క. ఏ మనియెద నాభాగ్యము, నీముఖచంద్రోదయమున + నెఱి నుస్సాంగకా
నామానసార్థమం బిపు, డోమహనీయప్రభావ + యోగిశరణ్యా. 36

ప. మహాత్మా భవదాలోకన ప్రసారణ దవానలంబున మదీయ పూర్వ జన్మ సంభృతకీర్తి
షారాశ్రంబు దగ్ధం బయ్యె భవదీయకృపాతూరప్రసారణంబున నఘానలతప్రంబులగు
నింద్రయంబులు స్థావితంబు లయ్యె నింక మదజ్ఞానఘనధ్వాంతవిభాకరుండ వగునిన్ను
నెప్పుడు భ్యానం బొనర్చెద నీయనంతకల్యాణగుణానీకం బనవరతంబుఁ గీర్తించెద
భవద్భక్తచవాంభోజదర్శనమమారఘండ నై మూడులోకంబుల సంచరించెద నని
ప్రాప్తించుచున్న నారదువకు భగవంతుం డిట్లునియె. 37

—|| నారదువకు విష్ణు వసుగ్రహంబుఁ జూపుట. ||—

నీ, నీమభిప్రాయంబు + నే నెఱుంగుదు వత్స, నకలభూతాంతరా + త్తకుండ నైన
నా కెద్దియును గాన + రాకుండునది లేదు, నామాయఁ దరియించ + నాకులకు మ
నార్దుల కైన శ + కన్యంబుగా దిట్లు లోకుల కిది చెలువుట + కొఱకుఁ బూని
యేమ నీచేతఁ జే + యింపితి నింక నీ, వకుకక స్థైర్యంబు + గలిగియుండు

తే. ధరణి నీపేర నీవహో + వర మకేష, పాతకవ్యాతనాశక + మై తనర్పు
విజ్ఞలంబుల మునిగిన + వజ్రమండు, పానఁగ నఖిలకుభంబులఁ + బొందుఁజొమ్మి. 38

తే. అమితకలుషాకరం బగు + నట్టిస్త్రీత్వ, మాగతం బయ్యె నిత్తటా + కావగాహ
నమున నటు లైన నిది భవ + న్నామకమున, వఱులుఁబో నీపు మద్భక్తవరుండ వగుట.

తే. ఇత్తటాకంబు మది వ్పరి + యించుజనుల, కఖిలకలుషావహరణంబు + యతికులేంద్ర
సంతసంబున మునిఁగెడు + ప్నాతజనుల, కెల్ల నిది పుత్త్రనంపత్న + మృద్ధిదంబు, 40

క. విను మత్సంకల్పంబున, మునివల్లభ నీకు స్త్రీత్వ + ము ఘటిల్లె నటులే
జనులుకా మత్సంకల్పం, బునఁ గడుకుభసంతతులను + బొందుదురుమహి. 41

తే. మునికులౌ త్రంస యద్భుతం + బుగను నీకు, నంగనాత్వవినిర్మక్తి + యయ్యెఁ గాన
నది ధరితీస్థలిఁ బ్రసిద్ధమగుచు నెపుడు, ముక్తికాపార మను పేర మొనసియుండు.

క. ఇచ్చెఱువున మునిగెనజనుఁ, డచ్చెరువుగ దురితరహితుఁ + డై శుభఫలమూర్
గ్రామ్యకౌని యనుభవించుచు, విచ్చలవిడిఁ బుత్రిపాత్ర + పృథ్విఁ జెలంగుకా. 43

క. ఇది మొదలుగ నీవరసికా, ముగమునఁ గ్రుంకు లిడుజనుఁడు + ముక్తుండై ను
త్పదమునకు నరుగుఁ గొడుకక, తుది భవబంధములఁ బాసి + ద్రుహితనూహ. 44

తే. సిద్ధముగ ముక్తికాపార + జీవనావ
గానన జనాభునిచయ మొ + కృతమ మార్పు
లూర్పుచును రోదనంబుసే + యుచును బాల
నద్భుతముగఁ బలాయితం + బగుచు నుండు. 45

తే. గణుతి యొనరింప మూఁడులో + కములయందుఁ, బావనము లై సత్సంగంబు + లేవి గలవ
వన్నియును నిందు వసియించు + నహరహంబు, నమరమునిచంద్రదవిమనంక + యంబులేదు.

తే. అని మానవుఁ డిచ్చు లే + కైన నీవ, రోవరోదక మిందుక + గ్రోరేనేని
యాక్షణంబున వెనఁ బలా + యనము నందు, బ్రహ్మహత్యాదికము లైన + పాతకములం.

తే. ముక్తికాపార మనుపేరు + మొనసిమనుజుఁ, డాత్మలోపల స్థరియించు + సంకమాత్ర
మున నశేషాభుభవబంధ + ములను బాయు, ప్నానఫల మేమిచ్చెన్నడు + నయమింద్ర.

తే. గ్రహణవేళల విఘనవంక్రాంతితిథుల, నయనములయందు మూలాన్ని + తాపములను
దవిలి ప్నానం బొనర్చిన + ధన్యుఁ డొందు, నశ్వమేధనహస్తన + మ్యక్తఫలంబు. 49

తే. పూఘండు మకరస్థం డైన + పుడును మాఘ, మానములయందు నాదిత్య + వానరముల
హరిదినంబుల ప్నాన మం + దాచరించు, ఫలము వాక్రమ్య నజానకు + నలవిగాదు.

సీ. ఇమ్ముక్తివరసీత + టమున విమలోద, కములచేత వివాప + కరణ మాచ
రించుటవలనఁ బి + తృక్తేణులకు ముక్తి, కరతలస్థం బయి + పరంగు జహ్ను

తనయాదిపుణ్యతీ + ధములనివాసాంజ, లులచేత నయ్యెడు + ఫలము జనుల
కిచ్చుట సిద్ధించు + నెన్నంగ గంగాది, పుణ్యతీర్థము లెన్ని + భువిని గలంగ

తే. నన్నియును విందు వసియించు + నహరహంబు, ఘనతరంబుగ నాదునం + కల్పమునను
బితరలకు నెవ్వఁ డిచ్చోటఁ + బిండ మొనఁగు, నతఁడుతరియించుజేయున్వ + నీత్యజనులను.

క. వటువిటపీక్రింద గయలోఁ, బటుమతిఁ బిండంబు విష్ణు + పదమున నిడుమేర
ఘటియించు ముక్తివరసీ, తటమునఁ బిండం బొవంగు + ధన్యాత్మలకుకా. 52

ఆ. అఖిలశుష్కభోక్త + నైననే నిచ్చట, సధివనోచి జనుల + కఖిలఫలము
లొనఁగుచుందు వినుము + యోగికులోత్తమ, మహిమ విస్తరిల్ల + నహరహంబు. 53

క. నీమీడిప్రేమమున నిం, దోమునివర నిలిచియుండు + నుర్వి జనులచే
సేమమునఁ బూజగొనుచు మ, తేమిక దుర్లభము జనుల + కిలఁ గల దరయఁ. 54

క. నారద యిష్టుకైనర, స్తీరంబునఁ జేయుజప ము + చితదానంబుం
చేరిమి నన్నదే జనులకు, సారం బైవట్టిభలము + సమకూర్పుఁజామి, 55

నీ. విను మింక మాటలు + చేయు నేల మునీంద్ర, గురుత్వగనురావ + గోఘ్నమాతృ
హులుఁ బరవారర + తులు భూగహులును బ్ర, ప్తాఘ్నులుఁ గనకావ + హరణు లాది
గలమహాపాతకు + లెలమి నీవగనీవ్వ, యంబున ప్నానంబు + లాడిచేసి
యచ్చదే నారు భో + రాఘనిర్దుక్తు లై, హరుచిరైశ్వర్యంబు + సుతనవృద్ధి

తే. యాయురాలోగ్యనంపద + శుభిశయిల్ల, నంత్వయున విష్ణులోకసౌ + ఖ్యామభవని
రంతరామోదమేదుర + ప్నాంతు లగుచు, నలరు చుందురునున్ను త + భ్యంబుగాఁగ.

వ. అని యిట్లు భగవంతుం డానతిచ్చిన నారదుం డప్తుహానభావున కిట్లని విన్నవించె.

తే. ఆభవ మద్భావమాలిన్య + మనహరించు, కొఱకు నీ విలఁ బ్రఖ్యాతి + మోక్షమనిందు
భావనారాయణస్వామి + వై వసించి, యున్నవాడవుగద భువ + నోపకృతిగ, 56

తే. రమ్యపాదపవనహవి + రాజతంబు, పావనం బైనయీనభో + వరతటమున
రూఢి మీఱంగ నర్చాన్య + రూపమునను, వనజలోచన నీ వుండ + వలయుఁజామి.

వ. అయిన నిన్నుఁ బ్రతిష్ఠాపెళుం జేసెదనని యుత్సహించెద దానంజేసి నాకు నిద్రోపంబు
పరిహారం బగు భవత్కృతాక్షవిశ్లేపంబునఁ బ్రసిద్ధుండ నగుదుఁగదా యని విన్నవించిన
జనార్దనుండు వెండియు నతని కిట్లనియె, 60

తే. మున్న చెప్పితిఁ బన్నగ + ముఖ్యుఁడైన, యయ్యనంతుని కిమ్మాట + నెయ్య మలర
నట్లుగావున నిచ్చొట + నధిపసింతు, నల్లై కావించు మిక మునీం + ద్రాగ్రగణ్య, 61

వ. అని యాశ్రితాధీశవర్తమం డగుగరుడధ్వజం డానతిచ్చిన లోకానందకరం బైనవాక్యం
బభిలంబు నాకర్ణించి పరితుష్టుఁ డగుచు నమ్మునిశ్రేష్ఠుండు ప్రతిష్ఠావిధానంబుఁబ్రయ
త్నంబుసేసె నని శౌనకున కగస్త్యుం డెఱింగించిన గ్ర మ్ముతతం డతని కిట్లనియె. 62

నారదుండు భావనారాయణునిఁ బ్రతిష్ఠసేయుట

క. ఆరయ నభిలక్షం డగు, నారదమునివరుండు భావ + నారాయణు ల

శ్రీరమణీరమఃఖనిఁ దా, నేతరేఁ బ్రతిష్ఠసేసె + నెఱింగింపఁగదీ,

వ. విస్తయానందకారణం బగు ప్రతిష్ఠావైభవంబు నాకుం దెలావు మననఁ గలకోద్యువుం
డిట్టినియె. 64

క. శంభుఁడు జంభవిరోధియు, సంభోజభవుఁడు శశియు + నరక్కఁడు దివిజుల్
రంభాదులముసులుక నం, రంభంబున వచ్చి రవుడు + రహి నచ్చటికిక. 65

వ. అప్పు డజజుఁడు నభోమానంబున కుక్లచక్షుంబున గురువానరంబున సింహుగ్నంబునఁ
గనత్కనకప్రాకారీసంవృతంబును రత్నగోపురవిరాజితంబును జిరత్నరత్నఖచితవిశ
ర్మికాసోపాసమండపకుట్టిమద్వార బంధబంధురంబును మణిస్తంభనమాన్విభాసితంబును
విశ్వకర్త నిర్మితంబు నగుమహనీయప్రాసాదాంతరంబున నమత్తుంగభద్రసింహాసనం
బున క్రీమద్భావనారాయణదేవు లక్షీనమేతు విఘ్నేశ్వరప్రకారంబున సంస్థాపితం జేసె
నయ్యువనరంబున. 66

సీ. దేవదుండుభిమహః + రావంబు లెనఁగ గం, ధర్మకెన్నరులు గీ + తమలు వాడి
రవ్వకోభామిను + లదనెంపు నాడిరి, జలదమల్ పుష్పన + ర్నంబు గురిసె
ముసులు సామామ్యయ + ముల వినుతించిరి, మనుకొని శుభకూర్య + ములు నెలంగ
ననిమిఘల్ జసుజయ + ధ్వసులతోఁ గీర్తించి, రమకూలగంధవా + మాములు వీచె
తే. సంత బ్రహ్మపురందరా + ద్యమరవరులు, నారదాదిమహాముని + నాయకులును
భావనారాయణస్వామి + దేవదేవుఁ, శ్రీతిఁ బొగడిరి మంగళ + గీతములను. 67

వ. వెండియు నదైవు నిట్లని వినుతించిరి, 68

—++ దివిజమునిముఖ్యులు స్వామిని నుతించుట. ++—

తే. దేవదేవ జనార్దన + నివిజవినుత, యఖిలలోకకారణ + యప్రమేయ
భూతభవ్యభవన్నాథ + భువనవంద్య, వేదవేద్య రమాధీశ + విశ్వనిలయ. 69

సీ. దివి మస్తకము చంద్ర + దినకరుల్ కన్నులు
వహ్ని ముఖంబు దే + వరలు భుజము
లవని యంఘ్రిలు విహః + యసము పొక్కిలి దిశల్
శ్రవణంబు లామృతయ + సమితి వాక్కు
లనిలుఁడు ప్రాణంబు + యముఁడు మానసము నా
కంబు కంఠరమును + గవభరంబు
భారతి నాలుక + పాఞ్శోనిధులు కుషీ
క్రతుభుక్తికృత్సమత్ + కటితలంబు

తే. గాఢ విశ్వస్యదూపి కై + కరముపొందు, యందునీమేన నలినగ + ర్భాండభాండ
మండలు లుదంబరభ్రాతృ + మానము లయి, వెలయుచుండుగదా జగ + ద్విశుతచరిత.

వ. ఆనంత్రబహ్మండసంఘాతంబు లెవ్వనినిశ్వాసోచ్ఛ్వాస ద్వయంబున విడువం బడుచు
వాహరింపంబడుచుండు నెవ్వనినిమేషోన్మేషంబుల నభిలలోకనముదయం బడఁగుచుం
బొడముచుండు నట్టియభిలలోకకోరణ్యుండ ననునట్టి నీకు నమస్కారంబు. 71

తే. ఆమరవరులకు నైన మ + హర్షి జనుల, కైన నీమాయఁ గడవ శ + క్కంబు గాదు
హీనమతు లగువారి కిం + కేమి చెప్ప, భక్తవత్సల జగదీశ + పరమపురుషు. 72

తే. మానిజవంద్య మున్ను నీ + మాయవలన, దాఁటఁగాఁజేయు మేతద + ర్థంబు నిన్ను
కోరణుఁ గంటిమి నీపాద + జలజయుగము, కృష్ణ మా కన్యసాధనం + బెన్నఁ గలఁడ.

క. కరణాగతజనభయనం, హరణాయ నమ నమనిజ + నార్జితపుభక్త్య
చ్చరణాయ నిత్యవిర్రల, కరుణాయ నుద్దీనుతప్త + కరణాయ నమః. 74

వ. అని యిట్లు బహుప్రకారంబుల నద్దేవదేవుం బ్రణమించి మఱియుఁ శ్రీమహాలక్ష్మీ నిట్లని
వినుతింపిరి. 75

—♦♦ దివిజమునిముఖ్యులు లక్ష్మీని నుతించుట. ♦♦—

క. కమలా బుధజననుతపద, కమలా కరధృతనవీన + కమలా విలన
క్రమలవాసిని మము నీ, విమలకృపాలోకనమున + విక్షింపఁగదే. 76

తే. మణిమయస్వర్ణపూర్ణకుం + భములుపూని, తవిలి యిరుగడఁగరికులేం + ద్రములు గొల్వఁ
జామరంబులు పూని ని + ర్జ్వరవహూటు, లెలమి భజియింప నలరు నిజ + గొలుతు మంబ.

ఉ. నీకరుణావిలోకనము + నిల్పినచోఁ గులహీనుఁడుకా హయా
నేకపహేమచామరమ + జీరమణియతిఘావణాదికా
స్తోకవిభూతిఁ జెంది పరి + శుద్ధకుటుం దన మించు లేనిచో
నాకనివాసుఁడుకా వెతల + నందుఁగదమ్మ జగత్కుటుంబినీ, 78

చ. ఉచిత లనంగుఁ డంచు విలు + ధోత్రము లర్కతమాజాఁ డంచు కా
త్రపులు కిరీటి యంచు వను + ధాజనులెల్లఁ బ్రభుం డటంచు భాం
ధవులు నముద్రుఁ డంచు విత + తంబుగ నెప్పుడు రెట్టిదుర్జన
ప్రవరుని నైన నీకరుణ + పర్వినవాని నతోజగహీనీ. 79

మ. పురజి ద్దానవడి త్సుధాశనవ రాం + భోధీశ యమైధి పా
శరరా ద్వప్ని పరేతరాజ మరుదీ + కాశాదికం బైగయీ
సురబృందంబు భవత్కృపాగరిమ న + త్పుద్రప్రభామంబుతో
నిరవొందుంగద కేశపాశజితమ + త్రేందిదిరా యిందిరా. 80

క. ఓడనని నీవు గలచో, నేజాతివిహీను నైవ + నిలఁ గొలుతురుగా
రాజులుఁ గవిరాజులు బుధ, రాజులు గమికట్టి కదలి + రాయనిపట్టి. 81

చ. మతి మఱు పూను నున్ను రను + మందతఁ జెందుఁ గృశించు మాటికి
వెతవడు నీచవర్తనుల + వేడఁగఁ జూచు విధిగా ననించు లో
భృతి చెడి క్రుంగుఁ జెంగగోను + నెట్టిమహిమన్నకుఁ దైవ నీజగ
ద్ధితకరుడారనపుతని + రీక్షణ మబ్బనివేళ క్రినతీ. 82

చ. అతితరవేదకాశ్చరిగ + మాంతపురాణకథావిధానవి
శ్రుతుని దరిదుఁ జేయుదువు + చూడ నికృష్టఁ బ్రకృష్టభాగ్యునం
యుతునిఁగఁ జేయుచుండుదు వ + హూ పరికింప జగంబులందు న
దృఢతముగదమ్ము నీమహిమ + తోయజనాభవిరాపినీమణి. 83

నీ. కదనీ ని నిల్లాలిఁ + గాఁ జేసికొనిగదా, హరి పురుషోత్తమం + దనఁగఁ బరఁగఁ
దివిరి నీతోడ ను + ద్భవము పెందుటఁగదా, శకిఁ రాజత్వంబు + సంభవించె
గోరి ని న్గారావుఁ + గూఁతుఁ గాంచుటఁగదా, మరాళి రత్నాద్రి + వాస మయ్యె
దర్శించె నీకు నం + దనుఁ జాటచేఁగదా, మారుండు మోహనా + కారుఁ డయ్యె

తే. నమామా భవదీయదివ్యమా + మాత్ర్య మెన్న, నలవిగాదుగదమ్ము కే + మహి కై నఁ
గలితకుభగాత్రి పరచిత + కాశరాత్రి, వకలలోకైకజనయిత్రి + జలధిపు త్రి. 84

వ. అని వినుతించుదివిజమహాద్వీపరులం గనుంగొని యానందోత్ఫుల్లమాననం దగుచుఁ
వితామహం దిట్టనియె, 85

—|| బ్రహ్మ దేవాదులకు హితంబు బోధించుట. ||—

క. సురలార పరమనందయమి, వరులార నేమన్తభువన + మయ్యెం దగునీ
హరి నీక్షింపుఁడు మీకుం, జరతరకుభఫలము లిచ్చెడి + చేతికి వచ్చుకా. 86

క. కనుఁగొనుఁ దిద్దేవుని లో, చనములు గలఫలము పూజ + నలుపుఁడు కరమూర్
దనరుటకు ఫలము జిహ్వాక, యెవరుటకు ఫలంబు పొగడుఁ + దురగశయానుకా.

తే. శ్రీతులు గలఫల మిమ్మహూ + వృతునికథలు

వినుడు చరణద్వయంబుగ + ల్లిసఫలంబు

పాయక ప్రిదక్షిణంబులు + సేయుడు తుత్త

మాంగము గలందులకు మొక్కిక్కు + ఉచ్యుతునకు.

88

తే. వినుడు సురలార మనులార + వీను లలర, భావనారాయణునకు న + ధృక్తితోడ
ధరణి జాగిలి మొక్కిన + ధన్యతముడు, నిఖిలలోకైకపూజ్యుడై + నివ్వటిల్లు.

క. ముద మొదవగ నీస్వామికె, గదసి ప్రిదక్షిణము భక్తి + గావించుమహా
నదమలతరమాననులకు, బదపదమున నశ్వమేధ + ఫలము లభించుకా.

90

తే. భృగుదినంబున నీజగ + ద్విభుని నెవ్వ, దవిరళంబుగ నభిషేక + మాచరించు
వాడు నిస్తులకాశ్వతై + శ్వగర్భదుర్యు, డగుచు ధాత్రీతలంబున + నతిశయిల్లు.

91

తే. ఆవని నెవ్వడు భావనా + రాయణునకు

గునుమ మాలిక లర్పించు + గోర్కి మీ

నతఁ డదభ్రీనుభావహం + బైనయట్టి

దివ్యదేహంబు దాల్చి వ + ర్తించు దివిని.

92

తే. భావనారాయణావ్యయ + స్వామిమోలఁ

గడఁగి మంగళదీప మే + ఘనుడు నిలుపు

నతనిఘోరాఘనివయంబు + లభికి యుటకు

గమలమితోదయమునఁ జే + కటులువ్రాలె.

93

తే. గుడపయోఘృతమిశ్రి మై + గుబులుకొను హ

వివ్ర మెవ్వాడు స్వామి క + ర్పించు భక్తి

వితతమాగ నాతఁడు పునరా + వృత్తిరహిత

కాశ్వతబ్రహ్మలోకైక + సౌఖ్య మొందు,

94

క. ఇద్ధరణిధరుప్రసాదము, శుద్ధాత్మం డగుచు ముదము + సాం పెనలారక

సిద్ధార్థమాత్రో మెవ్వడు, సిద్ధంబుగ మెనఁగు నతఁడు + సిద్ధార్థ డగుకా.

95

వ. అని చెప్పి మఱియు నిస్సనియె.

96

నీ, భావనారాయణ + దేవుని సేవించ, దష్పక యేఁజేటె + దవిలి యేను

నంతనంబున ధను + న్నంకృమణంబుల, వాణీయుతుండనై + వచ్చుచుందు

మీరును దవ్వక * దారనమేకు లై, వాలెంబు నిచటికి * వచ్చుచుండి
యిద్దేవు దర్శించి * యెలమిఁ బ్రదక్షిణ, వతిమతిపూజాభి * రతుల నలరఁ
తే. జేయుచుండుండు పూజ్యులఁ * జెంది కడుఁ గృ

తార్థ్య లయ్యెద రెవ్వఁ డీ * హరికి ధన్య
మానమున నించుక హవిస్స * మర్పణంబు
చేసెనేని యతం ఛిందు * సిద్ధపడము.

97

తే. ఒనర నుత్తరఫల్గునీ * యుక్త మైన
హరిదినంబున వృషభంబు * నందు నినుఁడు
మలయునప్పడు వైకాళి * మానమునను
రండు మీ రిందు మరలఁ బెం * బండువుగను,

98

నీ. వచ్చి మీ రందఱు * వైకాళిమానఁ దార, నీలి యర్చ్యపాద్యాభి * వేచనములఁ
జందనాగరుఘన * పార కాశ్మీరక, ద్రవపూపదీపనీ * రాజనముల
మందార కేతకీ * మల్లికా చంపక, నవకులసీదళ * నివహములను
బసవ రపాల రం * భా నారికేళ భి, ధూరకాదికఫల * స్తోమములను

తే. భక్తి దైవాజఁ బానీయ * భక్త్యభోజ్య, శేష్యావోష్యాదికముల నా * లీకనేత్రు
భావనారాయణునిమహా * ప్రభునిద్యుత్తర, కేసీ తక్మృప వడయుఁడి * స్పృశము లొదవు.

తే. భావనారాయణార్పిత * పావనప్ర, సాదములు గొని చనుఁడు మీ * స్థానములకు
నివ్వభుననుజ్ఞ వడసి యే * కేట నిట్లు, వచ్చుచుండుండు నిమమంబు * వాటిలంగ.

తే. భావనారాయణుని మహా * ప్రభుని నీకు, భాసురం బగువైకాళి * మానమునను
గనుచుఁ బొగడుచు నుతులన * ర్చనల నిడుచు, జనుఁ డభీష్ట ఫలంబుల * సెనయుఁజొంది.

వ. అని తెలుపుచున్నయప్పద్ద సంభవుమకు దివిజమహర్షి పుంగవు లిట్లని విన్నవించిరి. 102

నీ. ఆఖిలాంధనాయక * యబ్జగర్భ నమస్త, నిర్జరనాథ వా * ణీనహాయ
భావనారాయణ * దేవుని సేవించి, సంతుష్టఁ జేయ మే * మెంతవార
మీచె ననుర్థుఁడ * విక్షణధ్యానన, న్నుతిపరార్థాపను * స్మృతులయందు
నైన నీయాజ్ఞ గా * దవక ప్రత్యబ్ధంబు, వాలెంబు నిచటికి * వచ్చిదేవ

తే. దేవు బ్రహ్మాంధనాయకు * దివిజమహర్షి, నిందిరాధీశు సనకన * నందనాది
పరమమునిగేయ బుధజనఃభాగధేయుఁ, గరము భజియింపెదము భక్త * వరద యువకు.

వ. మఱియు నుత్పల్లగంధర్ఫలయంగుండును బుండరీకదర్శియితేక్షణుండును దరస్తి త
చంద్రికాచితాసాపసారితకలమంధకారుండును శంఖచక్ర గదాభయప్రదర్శకభుజో

జ్వలించును దనుమధ్యందును శ్రీవత్సకౌస్తుభాంధోధితనయావాసతనుమధ్యందును జగ
జ్జనధరుండును చీతకాశేమనానుండును కారదాంధోజనీకాశపవద్వయరాజితుండును
సర్వప్రభుండును నగుశ్రీమద్భావనారామణమహాశ్రభుసేవార్థంబు కళత్రబాంధవ్రా
పేతుల మై ధనుర్వాసవైకాఖమానంబుల నీవెంబడి వచ్చు చుండెద మని విన్నవించు
చున్న సమయంబున శంభుండు భావనారాయణస్వామి నిట్లని వినుతించె. 104

—॥ శంభుండు భావనారాయణస్వామిని నుతించుట. ॥—

తే. మహియు సలిలంబుఁ దేజంబు + మారుతాభి
ములు మహాబుద్ధ్యహంకార + ములఱకు భీన్న
వరణు లయ్యు నభిన్నతఁ + బరగి యేమ
హామహానిరూప మయ్యె న + య్యనఘఁ గొలుతు. 105

ప. మహియు శాబ్రహ్మహంబునర్థంబు స్థావరజంగమాత్మకం బగుజగం దెవ్వనిలీలాపర
కరం బట్టి నీకు నమస్కారంబు శేనును జతుర్ముఖసోమసూర్యపురందరాదినమ వ్రదేవత
లు నెవ్వనితను ధూతంబుల మైతి మట్టి నీకు నమస్కారం బీశ్వరత్వాభిమానుల మగు
మమబోంట్లఁ బ్రతిబోధించుటకై నారదునకు స్త్రీత్వంబును బురుషనంనర్థంబును బుత్రి
శతోదయంబును దత్సంచత్వంబున వత్సంతుడుగిఖుంబును గల్పించి ఊహాత్రంబునఁ
గ్రమ్మి మహర్షిండేసి పరతంతుండై నై పరగుచున్న నీమహాత్మ్యంబు దెలియ నెవ్వం
డర్హుండు నీవు నా కిట్టినిశ్చలబుద్ధి యొనంగు మని పార్థింపుచున్ననమయంబున
పారదుండు హరి కిట్లనియె. 106

—॥ నారదుండు హరిని వేడుకొనుట. ॥—

తే. భావనారాయణ కృపాభి + దేవదేవ, నిఖిలలోకకరణ్య శే + నిన్ను శరణు
నందుదు నసారతంబు నా + యందుఁ గలుగు, చక్రలత నిందు నీ వుండ + వలయుఁజామ్మి.
సీ. పుణ్యమానసు లైన + పురుషులచేత నా, రాధ్యమానుండ వై + రహిని వా రొ
నంగుత త్రత్కాల + మువితారాధనం, బులఁ దృప్తిఁ బొందుచు + నలర వారి
కీర్తితార్థఫలంబు + లిడుచు శ్రీదేవియు, భూదేవి సీతయు + భుజగవిభుడఁ
బతగేంద్ర సేనేశ + పరివారములఁ గొల్వ, వైకుంఠమున ముండు + వల సెనంగఁ
తే. జితరంబుగ నిష్ఠుహా + త్రేత్రమున వ, సింది యాశ్రితజనుల ర + షించుచుండు
సర్వపురవాశ భువనర + ఊవిలాస, భావనారాయణ మహాను + భావ దేవ, 108
క. మంగళము నీకు శ్రీతజన, మంగళదాయక ముసేంద్ర + మానవలిన
ద్భృంగాయమానవిగ్రహ, మంగళ మఖిలాంఢకోటి + మహితపించడా. 109

సీ. మర్దుళ ముస్తుర + మామూఖాబ్జపత్య, మర్దుళ ముస్తు భు + జర్దుళయన
మర్దుళ ముస్తు సా + మజరాజపరిపాలు, మర్దుళ ముస్తు వి + హర్దుగమన
మర్దుళ ముస్తు ము + న్నభమస్తరాకార, మర్దుళ ముస్తు క + ల్లమవిభ్య
మర్దుళ ముస్తు కో + ములిదివ్యవిగహ, మర్దుళ ముస్తు ర + భాన్దహస్త.
తే. మర్దుళం లే కమలబాన్ద + మహితజర, కర్పచురవాస భక్తర + త్రివిలాస
భావనారాయణప్రభు + పర పనుస్త, మర్దుళావి భవస్త లే + మదనజవక. 110

ఉ. మంగళ మిందిరావిమల + మానవవ్యవరోరుహళిక్
మంగ మాక్రితావన + మగ్రకళావిలనద్దుబాలిక్
మంగళ ముగ్రదానవత + మన్యమవాయకరాళపేలిక్
మంగళ మండజప్రపర + మంజులపాలిక్ దేవమాలిక్. 111

స. అవి యానేకప్రకారంబులఁ బొగ్గించుచున్న నారదమునీంద్రునకు భగవంతుండు మేఘ
గంభీరవాక్యంబుల నిట్లనియె. 112

—|| భగవంతుండు నారదునియెడఁ బ్రీతుఁ డగుట. ||—

సీ. నారద యిందుర + మారమడీ భూవ, భూ నీళలన వేడ్క + లోడఁ గూడి
మానితచ్చత్రచా + మరచాణు లగుదివ్య, మారజమల్ గొల్వ + మభగలిల
నాక్రితావళి కిప్పి + తార్థము లానఁగుచు, మరుకైభవంబున + నుండువాడ
భువి మనీయత్రైత + ములు నూటయొన్నిది, గల వందు వర్షన + గరమహాప్ర
తే. భావ మెంతయు నధిక మై + పరఁగు దీని, యెదుకోనుల నుండుచ + రాచరముల
మత్స్వరూపంబులనిజంబు + మది నెఱుంగు, విసుకగుణగగ్న నారద + మనివలేన్య.

ల. మూడుదినము లిందు + ముద మొప్పు నెవ్వఁడు, నిలిచియుండు భక్తి + వివ్వటిల్ల
నజ్జనుండు కరణ + హస్తాకృత్యమేధధ, లంబుఁ జెందు నిశ్చ + యంబుగాఁగ. 114

క. జనుఁ డీత్రైకము దర్శిం, చివఁ బుణ్యం బొదవుఁ బ్రిణతి + జేసినఘనపు
ఘ్నన కవపగ్గము కరతల, మునకుఁ వచ్చును నిజంబు + మనివరతిలకా. 115

క. నరుఁ డంత్యమునందుఁ గలే, బర మిచ్చట విడిచె నేని + భవముత్తుం డై
పరమచదప్రాప్తుం డగు, పరియొదవనికిని నార్య + జమలు నుతింపకా. 116

—|| గంధ ఫలాదిమతి. ||—

ప. అని యిట్లు భగవంతుండు నారదునకుం జెప్పి దివిజ్ఞువరలకు యథాస్థానంబులకుం బోవ
నాజ్ఞ యొనంగిన వ్రత బ్రహ్మాదిదేవతలను నారదాదుమహర్షులును భావనారాయణ

స్వామికి నమస్కారంబు లానంగి చనిరి ముక్తికాపారసీరంబుల మునింగి
భావనారాయణదేవుని దర్శించినవరుండు శుభసంతతులఁ బొంది పునర్జన్మరహితుం
డగు నీశ్వేతమాహాత్మ్యంబు వినిన వినిపించినఁ బఠించిన లిఖించిన నజ్జనుండు
విష్ణులోకస్మాప్తుం డగు నని శుంభసంభవుండు కానకువకుం జెప్పిన విని వసిష్ఠుం
డంబరీషున కెఱింగించిన నతం దత్త్యంతసంకుష్టాంతరంగుం డయ్యెన్. 117

సీ. పల నెంపు బ్రహ్మకై + వర్తపురాణోక్త, మై నర్వనగరమా + హాత్మ్య మలరు
నది యేను కాలినా + హనకకాబ్బంబులు, పాటింప వేయునా + రూపుటడెబ్బ
దా అగుభావము + హావత్సరంబున, భావనారాయణ + దేవ దేవు
నానతివలన ని + ట్టాంధ్రం బొనర్చి యా, స్వామికి దేవతా + చక్రవర్తి
తే. కర్పణం బొనరించితి + నధికభక్తి, నిష్ఠుహాత్మ్యచారిత్ర + మిద్ధరిత్తి
నానుధాకరతారార్క + మగుచు నజ్జ, మోత్తములయిండ్ల నేపార్ద్రు + నుండుఁగాత.

చ. పరమకృపాలనాల నిజ + భక్తజనావనశీల యోగిహృ
త్సరసనతోమరాళ దివి + వస్తునినంస్తుతిలోల దీనమం
దిరసురపాల నుప్రథిత + నిర్మలకీర్తివికాల యక్ష కి
న్నర నర సాధ్య ముఖ్యము + నన్నయదాయనితాంతపాలనా. 119

క. అక్షుండ్రభుజపరాక్రమ, శిక్షితచైత్రేయ నిఖిల + శిష్టవిధేయా
చక్షురికర్ణకదంబా, ధ్యత్వాంగశయాన బుధవి + తాననిధానా. 120

తరలము. దర నుదర్శనకార్ణవందక + ధారణా శుభకారణా
హరిహయప్రముఖాఖిలత్రిద + కావనా మునిపావనా
సురవిరోధిపరూఢినీపరి + శోషణా నతపోషణా
వరశకుంతకులాధినాయక + నాహనా నవమోహనా. 121

గద్యము. ఇది శ్రీమత్కుక్కుటేశ్వరకరుణాకటాక్షసిరీక్షణసంలబ్ధనరనకవితా
సామ్రాజ్యగురుంధర ఘనయశోబంధుర కాండీన్యసగోత్రీపవిత్రీ కూచిమంచి
గంగనామాత్యపుత్రీ సకలసంస్కృతాంధ్రలక్షణకళా కాళలాభిరామ
తిష్ఠకవిసార్వభౌమపూజితం బైనసర్వపురశ్రేణీమాహాత్మ్యం
బనువుణ్ణచరిత్రింబునందు సర్వంబును
దృఢీయాశ్వాసము.

శ్రీకారదామ్యయోనమః,

నీలానుందరీపరిణయము.

అచ్చతెనుగుగబ్బము

ప్రథమాశ్వాసము.

లకుఁ దానకం బగుచుఁ + తెన్నలరాజెడువెండికొండపై
మేలికదానిదారో హూయలు + మీతెడుబాబిలిజాలమేడలో
వేలుపుతేడు నల్వయును + వెన్నుఁడుఁ గొల్వఁగ మంచుఁగొండరా
మాలిని గూడి వేడుకలఁ + జొక్కెడులేనెలకొల్పఁ గొచ్చెదన్.

—॥ ఇప్టదేవతాదిప్రార్థనము. ॥—

సీ. ఆలరుపెంగడిమిలోఁ + టల నాదుపూఁబోడి, పూవవెన్నెలతేనిఁ + బూసుచాన
కోరి యేనుఁగుహోమఁ + గొడుకుఁ గాంచినతల్లి, దిలువకొలుపువేల్పు + వలపుటిండి
తెలిబొబ్బపెకపుమే + రైతి పెక్కడిదంట, చెడుగురక్కసిమూఁకఁ + జిదుముదిట్ట
తొలుపల్కుగిల్కటం + చెలు గలయెలనాఁగ, యెల్లమేల్చెంకి యై + యెనఁగుచాను
తే. యొనరఁ దెఱగంటితెఱవల + యుండిగములకు, నడరి యుడిత్రానిబలుసేరు + లిడెడునట్టి
గట్టువొరపట్టి యొనలేసి + కనికరమునఁ, బొదలంచును మమ్ము ననయంబుఁ + బ్రోచుఁగాత.

సీ. కొఱమాలి వినమిడ్డ + కఱకురక్కసిఁ జెండి, పఱపుమీతెడుబండి + విఱుంగఁ ద్రొక్కి
వెఱఁ గొప్ప వ్రేతల + మొఱుంగి వెన్నలు మెక్కి, తఱి నూచి మద్దులు + పెఱికి పైచి
యఱచేతఁ గొండఁ జా + పఱు వొగడఁగఁ బూని, నెరిగిబృతొలువేల్పు + మురియడంటి
చిఱుతపాయపుగొల్ల + తెఱవల వలపించి, మఱవక పనులఁ బ + ల్పఱును గాచి

తే. వెఱ పెఱుంగక నుడువున + నుటికి కడిమి, మొఱుం దక్కరివివదారి + విఱునుఁ దఱిమి
మఱియుఁ నే రగుతులువల + నుఱుముసేసి, పఱులకఱివేల్పు నెద నెంతు + గుఱి దలిర్ప.

- ఉ. కప్పునికెప్పుడెప్పురలు + గ్రమ్మంగ నిమ్మగుళమ్మిమేడబోఁ
దుమ్మెదకొమ్మ రెమ్మలను + దూకొని నీటుగఁ బాటఁ బాడఁగాఁ
గొమ్మని పూవుఁజేనియలఁ + గూరిమి నామెత లిచ్చి నిచ్చలుకొ
నెమ్మది నుండుపాల్కడలి + నెయ్యపుఁగూఁతురు మమ్ముఁ బ్రోచుకొకఁ, 4
- క. కద్దయుఁ బొగడెద వేలుపుఁ, బెద్ద యనకఁ జగమురెల్లఁ + బెంచుచుఁ బల్కు
మ్మద్దియతో నెఱతామర, గద్దియఁ గొలు వుండునల్నా + గంబులప్రోడకఁ, 5
- చ. బలుతెలిపుల్లువారువము + బంగరువీణెయు మిమ్ముటందెలుం
డెలుకతుటారిబోటియును + జెందవుచన్నియమేనుఁ బొల్తముం
డెలువపుఁడెల్లదమ్మిదిరి + సింగపుగద్దెయుఁ గల్గి యొప్పున
వ్వులుకులచాన జా నలరు + వల్కు లాసంగెడుఁగాత నిచ్చలుకొ 6
- ఉ. మొక్కు లానర్దుఁ గేలుఁగవ + మోడిచిచొక్కపుఁగొక్కుజిక్కపై
నెక్కెడుబల్కజీరునకు + నిమ్మగ నమ్మినవారిమేల్మనుల్
చక్కగఁ జేయుదేవరకుఁ + జక్కెర కొల్పెరపండు లుండ్రముల్
మెక్కెడుపాఁపజం డెముల + మేటికి బత్తిని మాటిమాటికికఁ, 7
- ఆ. పుట్టఁ బుట్టినట్టి + దిట్టియు దీవిని, బాడమినట్టిపున్నె + ములగనియును
మొదలుగాఁగఁ గబ్బ + ములు వేల్పుబానను, గూర్చినట్టివారిఁ + గోరి తలఁకు, 8
- ఉ. మున్ను దెనుంగుగబ్బములు + ముజ్జగముల్ వొగడంగఁ గూర్చి వే
రెన్నికఁ గన్నబల్లిదుల + నిమ్మగుడెందపుఁడమ్మిలోపలం
బమ్మగ నిల్చి నిచ్చలును + బాయక కూరిమిలోఁ దలంచెడక
నమ్మయభట్టఁ దిక్కనను + నాచనసోమని నెట్టె పెగడకఁ, 9
- క. ఏదఁ గుదు రగుబత్తిని గొ, లెప్పుడఁ బలుపుట్టుపులఁ గూరి + చినవోనంబుల్
చిదునుంగా వేడుకపె, ల్లిద మొదవెడుదెందులారి + లింగయగురునికఁ, 10
- ఆ. అనుచు నెల్లవేల్పు + లను గొల్చి మును కబ్బ, ములను గన్నగాళ్ + కులను దలఁచి
గురుని బత్తి నెంది + కోరి యచ్చకెనుంగుఁ, గబ్బ మే సెనర్చఁ + గడఁగుతఱిని 11
- + కవి కై నన్యవ్నంబువృత్తాంతము. +—
- సీ. ఏవేల్పు గుడెబాల్పు + తీవంచమోముల, కులువల బల్కుకొవ్వు + దొలగఁ మీసె
నేసామి సామేన + నేపొద్దు వలిగట్టు, దొరచట్టి నర్తిలి + తోడఁ బూసె

నేత్రేధు పనిమీఱు + నీరేడుజగములఁ, బ్రోడ యై యనయంబుఁ + బోవ నూపె
నేరాయఁ డెనలేని + గారావు టూడెంపు, జడదారులకు ముత్తి + వడి సెంపంగ
తే, మన్ను కేస్తుడు నగ్గియు + మిన్ను నీరు, బొద్దు నెలగాడ్చు రెవ్వని + రూపు లయ్యె
నట్టితెలిగట్టు మన్నిన + పై నదిట్టు, యొలుపు రానింపఁ గలరాన + సెక్కునాఁడు. 12

సీ, పసిదిండిమెకపుర + క్కపితోలు మొలఁ జాట్టి, కేల ముమ్మెవవారు + గీలుకొలిపి
చిన్ని వెన్నెలతేని + సెకపువ్వుగాఁ బూని, పెనుజంక సెకజంక + పిల్ల విజికి
జడలలోఁ దెలిసేటి + చదలేటికా ల్లాటి, కా సెంద వెలిబూది + మేవ నలది
తోరంపుఁజిల్వరా + తోడవు లిమ్మగఁ దాల్చి, యెదఁ బుష్కలములు + కుదురువజేచి
తే, మోముఁదమ్మని జేలునవ్వు + మొలక రెత్త, గుబ్బులలతేనిగారావుఁ + గూఁతుతోడ
నుక్కు మిగిలిన బలుగిబ్బు + జక్కి వెక్కి, కొమరు దళుకొత్త మోలఁ గ + నై నగఁ నయ్యె.

క. ఆటువలెఁ గనఁబడి యెద మి, క్కుట మగునక్కటిక మొదవ + గుబ్బులిదొరయ
ల్లటపల్లుడు ననుఁ గన్నెని, దిటముగ నపు డిట్టు లనుచుఁ + దెలియం బలికె. 14

సీ, నీతండ్రి గంగన + నిచ్చ నిచ్చలు మమ్ముఁ, బూజించె నవరంజి + పూలచేత
నీతల్లి లచ్చుచు + నే నంతసిలఁగ నూ, మలు నోఁచె బుడమివే + ల్బలకు నెల్ల
నీసినతండ్రి రె + న్నికలు గాంచిరి జగ్గ, నయు సింగనయు నర్చ + నయును మిగిలి
నీతమ్మ రెలమి సెం + దించిరి మమ్ము సింగనయు మారనయు జ + గ్గనయుఁ జెలఁగి
తే, నీయునుఁగురాణి బుచ్చుచు + నెలఁత రెల్ల, మే లనఁ దనరె గట్టురా + చూలిఁ గొలిచి
మానికంబపుగద కూచి + మంచికొలము, నం దరయఁ దిమ్మకవిరాయ + యలర నీవు.

మ, మును కబ్బంబులనెల్లఁ జెప్పి యెలమిం + బొల్పొందుచు న్నాకు న
వ్వనములఁచేసినప్రోడ వీ విపుడు గూ + ర్పం బూను నీయచ్చపుం
దనుఁగుంగబ్బము నిమ్ము నిచ్చలపుబ + త్తి న్నుత్తియుక బుత్తియుక
నెన రొప్ప న్నమకూర్పు చెప్పడును నే + నీయొద్దనే యుండెదక. 16

క. అని యుడుపుచు నద్దేవర, కనుమొఱంగిన నపుడు మేలు + కాంచి యెదను బా
యనివేడ్క లొదవ పఠనీకిఁ, బని యొనరఁగ మొక్కు లొనఁగి + బత్తి దలిర్చక.

—|| ప ప్త్యం త ము లు. ||—

క. లిబ్బులిదొరచెలికానికి, గుబ్బులియెకిమినియనుఁగుఁ + గూఁతుమగనికె
తెబ్బులిరేడియైతో, ల్పొల్పినతమిఁ గవ్వకొన్న + బలుచేల్పనకుక. 18

- క. చుఱుకు గలయొక్కతోలను, గుఱిగాఁ దిగప్రాళ్లు నేలఁ + గూలివి కడిమిఁ
మొలయుచు జేజేగములకుఁ, దఱుఁగనిమే లిడినగిబ్బ + తత్తడిదొరకుఁ. 19
- క. తలఁచనిరాబారలచి, క్కులు దొలఁగఁగజేసి మనుచు + గొనములగనికిం
దులఁఫతోలువేల్పుఁగూటున, బలితవుఁబెన్నెగులుఁజాలుఁ + బయ్యరకుఁ దగఁ, 20
- క. నెలతాలఁ బోలునిద్రవుఁ, దెలిదా ల్లలమేనిమేటి + దేవర కెపుడుం
గొలిచినబంటులకోర్కులు, పాలు పొదవఁగఁ బిడుకు వేలు + పున్నెదవునకుఁ, 21
- క. పితరదొర కేట్రత్రాటఁ, జతనంబునఁ దివియ మిగుల + జడువున నెదలో
వెత కుడుచుతపసిబిడ్డని, బ్రతికించి యనంబు గన్న + బల్లిదున కొగిఁ. 22
- తే. ఆప్సనంబుగ నెలమితో + నచ్చతెనుఁగు, బానచే నిప్పు డే నెన + ర్వఁగఁ దొడఁగిన
నీల యనుపేరఁ దేదాన + నివ్వటిల్లు, నింతిపెండిలికతతేఱఁ + గెట్టు లనిన, 23

—|| క థా ప్ర స్తా వ న. ||—

- క. మును నైమిక మనునడవిని, మొనసి నిరాబారినింగ + ములు పెక్కుకతల్
వినుచుండి రోమహర్షణు, ననుఁగుంగొడుకునకు నిట్టు + లని రిం పొదవఁ. 24
- క. జడదారిరాయ మాకుం, గడునెలమిగ లచ్చిమగని + కత యొక్కటి యే
ర్వడఁ దెల్పు మనుచు నేడినఁ, దొడరి యతం దపుడు వారి + తో నిట్లనియె. 25

—|| మి థి ల వ ర్ణ న ము. ||—

- తే. వినుడు బల్లిదులార మీ + వీను లలర, నిచ్చలంబుగఁ దెల్పెద + దచ్చికడల
నెన్నఁదగి వన్నియల కెల్ల + నిక్కయగుచుఁ, బుడమిలోపల మిథిలనాఁ + బ్రోలువెలయు.
- సీ. వెలచేనివలుఁదక్రి + న్నెలతాలమాడువు, ల్లిట్టంపుఁదరఁగమొ + త్తములు గాఁగ
రంగుబంగరువుమొ + ఱుంగుటరంగులు, నిద్దంపుటినుకతి + న్నియలు గాఁగఁ
గులుకుఁబాయపురాచ + తలిరాకుఁబోడులు, పగడంపుఁదీపజొం + పములు గాఁగ
మేటిపగ్గామ్ముల + మెకపురాతుటుములు, బలితంపుఁబఱపుగు + బ్బలులు గాఁగ
- తే. వన్నియలుమీఱిచెలువారు + వారువములు, కొమరుదళుకొత్తబలుమాని + కములు గాఁగఁ
బొంకముగ నెల్లసిరులకుఁ + డెంకి యగుచుఁ, బాలమున్నీటిపగిది నా + ప్రోలు దనరు,
- ఉ. పున్నమచందరుం దెగడు + పొంకపుమోములరాచ కన్నియలో
గ్రొన్నెలతాలమేలివని + కొప్రపుమేడల నాటలాడ నా

యన్నులకుల్కులేనగవు + లచ్చపువెన్నెల లంచుఁ ద్రిమ్యరుక్
వెన్నెలపుల్గుమొత్తములు + వేడుక నబ్బలువీట మాటికిఁ.

28

చ. మినుకుఁగదానిబంగరువు + మేడలపోరణగండ్లవెంట రేల్
చనియెడిరిక్కమొత్తమును + జక్కగఁ జూచి మొఱుంగుఁబోడు లి
చ్చను బిడికిళ్లఁ బట్టి యవి + జాతి చనం దమగోళ్లు చుక్కలం
చును నెడ నిల్చి చే వదలి + చూచుచు నుబ్బరపోడు రందులక.

29

చ. పగడపుఁగంబముల్ నిలిపి + పన్నినమత్యేపుఁజప్పరంబులక
నిగనిగ లాడుకుందవపు + నిద్దపుగోడల నాఁడెమైనము
త్తిగరతనంపుజల్లుఁబని + తిన్నియలుక బలదమ్మికింపుతా
జిగితలుపు ల్గడు నైఱయఁ + జెన్న దలిర్పఁగఁ బ్రోల నెల్లడక.

30

తే. ఇగురుఁబోండ్ల కగడ్డలో + నీందుచిలువ, చెలువ లిడుతమ్మికింపులుఁ + జెలఁగికోట
కొమ్మలం దాడుతెఱుంగంటి + కొమ్మ లిడెడు, వేల్పువొరమానికములు న + వీర్లుఁ దనరు.

తే. ప్రోలిపల్గోటకొమ్మలఁ + బులుఁగుతాలు, గఱిక యని దాని చెంతఁ జె + క్కడపుసింగ
ములను గన్దెని నడుచక్కిఁ + బోవ వెఱచి, ప్రొద్దులేజీలు బలవడిఁ + బోవుఁ గడల, 32

క. పన్నుగ నందలియేనుఁగు, గున్నలపై మావటిండ్రు + కోరిక లడరక
మిన్నేటిపసిఁడితామర, క్రొన్ననలను వన్నె మీఱఁ + గోయదు రెపుడుక.

33

తే. పొడుపుమలనుండి పడమటి + కడలి కరుగఁబనలునలుజాములునుబట్టుఁ + దొవలనూడు
తత్తడుల కని మాటలో + దచ్చికడలఁ, బఱచి క్రమ్మలు నవటితా + బాతుటుములు.

క. నలమొగములఁ దా నాలుగు, తొలువలఁకులు పదుపు లేమి + దొడ్దని నలువం
బలికి కలచదువు లెల్లను, బలుకుదు రొక్కొక్కనోరఁ + బాటులు వీటక.

35

చ. కలస నెదిరెన్నేనిఁ దిగ + కన్నులవేలుపు నైన మార్కొనం
దలఁపుదు రెద్ది వేడిన నె + దం గని మానక జన్నిగట్టుఁదె
ద్దలకును లేదసాదులకుఁ + దద్దయు నిత్తురు ప్రోల వెవ్వడుం
బొలుపు దలిర్ప రేవెలుఁగు + ప్రొద్దుకొలంబులరాచసింగముల్.

36

ఆ. తోలుదాల్చుననుఁగు + తొమ్మిదిపాఁకేఱల్, రొక్క మున్న దనుచు + నిక్కుఁగాని
లెక్క కెక్కు దైన + రొక్కంబుఁ దఱుఁగని, కొలుచుఁ గలదు ప్రోలి + కోమటులకు.

తరలము. మొలకుఁ బెల్లనిబట్ట లేకయు + ముచ్చటం గలుఁదాపుచుం

బొలము దున్నఁగ నొడి నాఁగలి + పూని త్రిమృదు నంచు ని
చ్చలును బల్కుచు నుండు రాకతీ + పామియన్నను దట్టపుం
గలుముల న్నెలుఁగొంది యచ్చటి + కాఁపుఁబెద్దలు తద్దయున్.

38

చ. కులుకుమిటారిగుబ్బలును + గ్రొమ్మడులు నిగ్గికొనులుం బిటుం
దులుఁ గడలంగఁ జిల్కలను + దోలునెపంబున నెల్లు రెత్తి గా
జాలు గలుగల్గనం జాటుకుఁ + జూపులచేఁ దెరువర్లదెందముల్
గలఁపుదు రందులం బొలము + కాపరికాఁపుఁదుటారికత్తియల్.

39

చ. పగడపుఁదీఁగఁలో తళుకు + బంగరుబొమ్మలూ క్రొమ్మెటుంగులో
తోగచెలికున్నలో మరుని + తూపులూ బల్రతనంపుఁజేటలో
సొగసులదీపులో యనుచుఁ + జూపటు లువ్విగు లూర నందులం
బొగడికఁ జెంది యందములఁ + బొల్తురు నీటుగ నాటచేడియల్.

40

—H— ధర్మఁ డనుజేనివర్జనము. —H—

క. అవ్వీ డేలు క్షే లని, దవ్వులదొర లెన్న మిగుల + ధర్మఁడు దనతోఁ
జివ్వకు నెదురై నిలిచిన, మువ్వరువేలుపుల నైన + మొనసి కలంచున్.

41

సీ. వెడవింటిబలుదంటఁ + బొడనూపఁగా నీక, తోలుదాలుపు మెక్క + మూల కనిచి
తోలుమొగుల్లుటుముల + దూదియ ట్లవియించి, కలువలచెలికాని + వెలి యొనర్చి
గాలిమేతెరితేనిఁ + గా లూనఁగా నీక, కడలి నెల్లప్పుడు + నడలఁజేసి
వెడఁదమోము మెకంబు + నడవుల డాఁగించి, గట్టులయొకిమినిఁ + గడకుఁ ద్రోచి
తే. చక్కఁదనమున వాసిని + జాగమునను, జిగిని మాటల లోఁతున + మగతనమున
నిచ్చలంబునఁ గడలఁ దాఁనెచ్చుగాంచి, పొగడికలఁజెందు నెపుడునఁప్పుడమితోడు.

సీ. ఎనలేనిమగఁటిమి + నెనఁగువాఁ డగుటకుఁ, బొం చుండి కోఁతని + ద్రుంఁచుఁ జేసి
కోర్కు రెల్లను నమ + కూర్చువాఁ డగుట కూ, రక చుప్పనాక మ + రల్పఁ జేసి
కనికరంబుల కెల్ల + నునికిప ట్టగుటకుఁ, బొలిదిండ్లఁ బొలియింపఁ + దలఁపఁ జేసి
యొడిపైనానికలుముల + నడరు చుండుటకుఁ గా, అడవుల దుంపలు + గుడువఁ జేసి
తే. బంతిలేరులపంటవ + లంతితేని, కొడుకు దొర యగు నతనికే + గడిమి నీగఁ
గనికరంబున నీరి నంచుఁ + గడఁగి పెద్ద, లెన్న నారాచబాదిలి + చెన్నుమీటు, 43

క. పిటికితనంబును జలమును, గొఱిగొఱి యీరనిగోనము + గుటి దమ్మటయు
దులుతును బిగియును గల్లయు, నెఱుంగఁ దలం డెంచు కలం + నెల్లెడలందుక.

సీ, జగదంపుటోరంపు + జడదారి కడ కేగి, చదలేటితెలిసిట + జలక మాది
తెఱగంటివొరయింటి + తెల్లిమాఱు లెగఁ బ్రాకి, వల మెప్పుఁ దెలిదివి + తెవ మెలగి
వలంచందములఁ జంద + ములఁ గిందుపడఁ జేసి, నెలతొల్పులు వేల్పు + చెఱవు నన్ని
చల మూని యలయేనుఁ + గులనూడు దిగవాడి, మగతొలఱిగి నెలఁ + దనుమఁ దెగడి
తే, ముత్తియంబుల నురువుల + మొల్లవిరుల, మంచుసోవలఁ జొక్కట + వించుగమ్మల
నెంచి కొంచక తనయనం + బెల్లకడల, వెలుంగ వెలుంగొందు వారాచ + వేల్పు తోడు.

క. వెంగలియుఁ బిటికివాఁడును, దొంగయుఁ గొండీడుఁ బేద + తులువయు ననకిక
లాంగినవాఁడును లేఁ డర, యంగా మందునకు నైన + నద్దొరపుడవిక 46

—|| కంభకుఁ డనుగొల్ల దొరకత. ||—

క. ఆరామానిక మెప్పుడు, గారవమునఁ బెనుప నందుఁ + గదలనిపిరులం
గేరుచుఁ గంభకుఁ డనియొడి, పేరిటిగొల్లదొర యొకఁడు + పేర్చిఁ తెలుగుక. 47

తే, వేలుపులతోడు దన కొక + వెల్లమొదవె
గల దనుచు నిక్కు నింతియ + కాని యిట్లు
గలవె పలువన్నియలగిడ్డి + కదుపు లంచు
నెంచుచుండు నతం డెందుఁ + గొంచు లేక, 48

సీ, అడిగినఁ గొడుకక + పుడమివేల్పులకు నీ, చ్చులుఁ బాడిమొదవులఁ + జాల మొనఁగుఁ
చేదగేస్తులఁ జేరఁ + బిల్చి తోరినయన్ని, దుక్కిపెద్దలఁ బల్చి + తోడ నిచ్చు
ముడునక్కఁ గడఁకమై + పెదకి తా రావించి, నెమ్మిఁ గన్నెని యోగి + రమ్మ వెట్టు
నెడవక గీమన + కేతెంచువిందుల, కెలమి వల్పులును సా + మ్మల మొనఁగుఁ
తే, బెలిమికాండ్రను బెద్దలఁ + గొలమువారిఁ, గూరిమి దలిర్ప పారెకు + గారవింపు
నాత జతురు దగుఁ బుడమిపై + పరసి చూడ, గొల్లయొకిమినినాఁడెంపు + గొనము లెల్ల.

తే, చుక్కలను వానచినుకుల + నిక్కువముగ
లేక్క యిడవచ్చుఁ గాని పెం + పెక్కి యెపుడుఁ
బుడమి యీనినతెఱుగున + నడరునతని
తొడుకులం దెల్లరుగ లేక్క + యిడఁగ రాదు, 50

- క. అమృతీగేస్తునకుఁ గడు, వెచ్చి యొనర్చుచును నిచ్చ + నిచ్చలు బలుపు
 స్నేహుల ధర్మదయనియెడు, కొమ్మ దనరు నెల్లమేలి + గొనములప్రోవై, 51
- సీ. ఆనయమ్ముఁ బెరియిమ్ము + లను ద్రిప్పురుచు నుండు
 చలివెలుంగుననుంగుఁ + జెలియ లెనయె
 పెనుటాంగ యై మ్రోగు + చును మోనలకు వేంగు
 నలుమొంగులవేల్పు + వెలువ దొరయె
 జగ ముష్టఁ దగుదొడ్డ + నత్తి యై బెదరించు
 గట్టుల యొకిమీని + పట్టి జతయె
 పలుతొడులకు నూడు + బలియించి పాలియించి
 లలిఁ గేరుపంటవ + లంతి సరియె
- తే. యివ్వెలందుక కని తన + యీడుచేడె, బందఱును దొందముల నుచ్చి + యీడుకొనఁగఁ
 జెలగి నాఁడెపులుడమిజే + జేలగములఁ బోదినేయుచు నెపుడు నఁస్సాలతి యలరు.
- క. ఉడిపొనిసిరుల నిటువలెఁ, దడవెడునయ్యాల గల్గఁ + దనియింతురు సొం
 పడర సిరిదాముఁ డనునొక, కొడుకును మఱి నీల యనెడు + కూతు రొకర్తుక.

—|| నీలవర్ణనము. ||—

- క. అచ్చిన్నికన్నెసోయగ, మచ్చెలుపుంజల్పచెల్పు + లందును మఱి య
 య్యచ్చరచేడియలందును, నిచ్చలుఁ బరికింపఁ గలుగ + నేర దొకర్తుక, 54
- క. చన్నులు జక్కవగిబ్బలు, కన్నులు చెన్నలరునల్ల + కలువలు పిఱుందూల్
 దిన్నెలు వన్నెలగని య, య్యన్నులతలమానికంబు + నలవియె పొగడక, 55
- సీ. గొన బారునూగారు + కొదమకుమైదబారు, బలుగుబ్బపాలిండ్లు + పసిఁడిగిండ్లు
 నునుఁగానిజిగిమోవి + ననలేనియలబావి, దొరమించుమైరంగు + తొల్లెఱుంగు
 నాఁడెపుజడపెంపు + నాఁచులేవలగుంపు, కలికికన్గనడాలు + గండుమీలు
 పొగడొందుమొగ మొందుఁ + దొగలగాదిలివిందు, జిగి లేఁగవునుదీవ + మొగులుత్రోవ
- తే. తఱులు తరఁగులు చేతులు + తమ్మివిరులు, తొడ లనంటులు పిక్కలు + దొనలు తళుకుఁ
 జెక్కుటద్దంబు లడుగులు + చెంగలువలు, బొమలు సింగిలు లమ్మించుఁ + బోఁడి కరయ.
- ఉ. చిందమునందముం దఱుముఁ + జేడియకుత్తుక త్రొత్తకప్రపుం
 గందముచందముం దెగడుఁ + గన్నియ నెమ్మెయిలొవిపిండు లే

జెందోవవిందువన్నియ ని + సీ యనుఁ బైదలికెన్నెపల్ బల్లి
కుందన మెందునుకా దొరయె + కొమ్మనిగారపుమేనిచాయకుకా.

57

క. నెలఁతుకవిజ్ఞానగవులు వె, న్నెలలం గని వత్తు లేను + నిద్రపులకులుకుం
బలుకులు చిలకల నులకగఁగ, బలుకుం బలుకుదుగు వ్రాలు + బలుకుగఱాలకా, 58

తే. అట్లు లేజన్మనమ్మ సో + యగముఁ గల్గి, చెన్న మీఱుచు నున్నయ + యగ్నమిన్నఁ
గాంచి తలిదండ్రు లెంతయుం + గారవమున నుల్లమున నుబ్బుచున్నచో + నెక్కనాఁడు.

—|| కుంభకునిపాలి కొకబ్రాహ్మణుఁడు వచ్చుట. ||—

సీ. తిగలేక లేవ్వుడ + దిద్దినమెనలిను, న్నెలిబూదిబొట్టురం + గులు నెలంగ
నరవిఁ జిచ్చఱకంటి + దొరకంటిపేరింటి, పేరులు పేరెడఁ + లెంపు మీఱ
మొలఁ బించె వట్టి చెం + గులు మాటి కట్టిన, వలిపనీర్కావిదో + వతి నెలంగఁ
బైఁ గప్పకొన్నహొం + బట్టుదుప్పటిమెఱుం, గులు నల్లడలఁ గ్రమ్ము + కొని వెలంగఁ

తే. బొత్తములు మేల్కొని పల్ + ముత్తియంపుఁ
బోలనును జాల జన్నిదం + బులును గొడుగు
గిండి చెంబును గల్గి ముం + గిటికి వచ్చి
నిలిచె వడి నెక్కనాఁడెంపు + నేలవేల్పు.

60

చ. నిలిచినఁ జూచి గొల్లకొర + నిండినబత్తిని గేలు మోడ్చి య
బ్బలియుఁ డొసంగుదీవనలఁ + బల్లఱుఁ గైకొని గొప్పతమ్మికెం
పులు గదియించినట్టిజిగి + పుత్తడిముక్కలిపీటమీఁద ని
చ్చలముగ నుంచి పూజ లిడి + చయ్యన నాతనితోడ నిట్లనుకా.

61

తే. ప్రదమిదయ్యను యెందుండి + వెడలి వచ్చి, తిటకు రాఁగ్గ మేమి మాఁకెఱుంగఁజేయు
మెచ్చుమిముబోఁటిపెద్దల + వచ్చు పెల్లహోదుతోడనె మేలు చే + కూడఁగాదె.

తే. అనుడు నగ్గొల్లతేనిఁ గ + న్నెని కరంబు, నంతనంబున నలరి య + జ్జన్మిగట్టుఁ
గొలముతలమానికము తన + వలఁతితనము, గనఁబడఁగ నిట్టులని తెల్పఁ + గాఁ దొడంగ.

—|| బ్రాహ్మణుఁడు కృష్ణుని లీలలం దెల్పుట. ||—

క. విను నీకు బావ యగునం, దునిచెంగటనుండి యెమ్మె + తో నీకడకుం
జనుచెంచితి నబ్బలిదుఁ, దనునగ మీసేమ మెల్ల + నారయుకొఱకుకా.

64

క. కడు నిడుమలఁ బడి వారి, పృథు మునుపటి నెలపు వదలి + పోకు మిగులఁగం
దొడుకులకు బృంద యనియెడు, నడవికిఁ గాఁపురము వచ్చి + రలజడి మీఱఁ, 65

క. మిగులఁ గడగండ్లఁ బడియుం, దెగకయ వారెల్ల నిపుడు + నీమేనల్లుం
డగుకఱి నేలపుకఠమున, సెగి నునులులతోడ నిల్చి + యున్నారనుమి. 66

తే. అరెడు గావించుకర్ణంబు + లరయ సెక్కు, మోము గలిగినమానిసి + యేమి చెలపు
మీఱఁగా నాలుగై దాఱు + నూలుపదులు, నూల్గు గలవారికిని బూని + నుడువరాదు.

క. విను సిరిమంతుఁడు కడుప్పే, గున నడరెడుపుడమిపడఁతి + కొఱకును జేజేల్
మును వేఁడుకొనిన మానిసి, తనము గనినవెన్నఁ డతఁ డె + దం బరికింపఁ. 68

క. ఆచంద మెల్ల దిటముగ, నీచెవులకుఁ దనివి దీఱ + నే నెఱిగింతుఁ
రాచనను లిపుడె తలఁసం, జూచుకొనక యాలకింపు + నుక్కనితెలివిఁ. 69

సీ. మును సోకుమూఁకల + మోవ నోపక నేల, చేడియ దలఁకి జే + జేలఁ గూడి
చదువులనేలుపు + మొదలు వెన్నునిచెంత, కరిగి చాఁగిలి మ్రొక్కి + నరగ లేచి
యాయన కత్తెఱం + గంతయు నెఱిగించి, జియ్య యిప్పని జాగు + నేయఁ బోక
కావించవే యని + కడు వేఁడుకొనిన న, వేల్పుల కవ్వేల్పు + వెలపు దీఱ

తే. నిప్పని యొనర్తుఁ బొందు మీ + రిండ్ల కనుచు
ననిచి ననిచినకూర్చి తో + నపుడు తొగల
యనుఁగుకొలమున వనుదేవుఁ + డనెడుదొరకుఁ
గొమరుఁ డై పుట్టె నెంతయుఁ + గొమరు మిగుల. 70

ఆ. పుట్టి కంనుఁ డనెడు + నట్టిరాకాసుల, తేనివలన నూడు + తోనె పూని
నందునింటఁ జేరె + నందునియిల్లుటా, లగుయశోద పాపఁ + డనుచుఁ బెనుప. 71

తే. అత్తెఱంగునఁ బెనుచు చు + న్నంత సెక్కు, యెడను బూతన యనుపేర + నడరుపెరను
నల్లద్రాపుడుఁబడఁతి ము + త్తిలి చేరి, వినపుఁబా లిడఁ గనిదాని + యునులు గొనియె.

ఆ. దండఁ గొండపోల్కి + నుండువో సెండెడ, దండితనము మీఱ + నండగొనక
మిండిపిండిగాఁగ + రెండుకాళ్లలఁ దాఁచి, దండిబండిపాలను + దిండిఁ జెండె. 73

క. దొరఁకొని తనుఁ బొదివి కడుఁ, నరగను జదలికిని సెగిని + జనుచేరజపుం
గరువలిబలుతొలుజేజే, నరుదుగ గుడెత్తాల్పవీటి + కనిచెం గడమిఁ,

సీ. బుధుతకల్వలవిందుఁ + బోలునెన్నెనలిపైఁ, జేలవంపురాతక + చిందులాడ
మొలఁ బట్టుదిందుపైఁ + జేలఁ శ్రుందుగంటల, బంగాదుమొలత్రాడు + రంగు లీన
నెడఁ గ్రాత్రపులిగోరు + లాదవినపతకంబు, బలమాల్మియపునరం + బులునుజాగలఁ
జేతుల రతనంపు + జీలుఁగుటుంగరములు, మురువులు నెనలేని + మురుపు నూప
తే. మెట్టదమ్మల నందియల్ + చిట్టు మొరయ, దిట్టతనమానఁ జేలకేగి + వట్టచగలే
నెట్టుకొని యెల్లవేతల + నట్టులందు, గుట్టు లరయించు మెలఁగున + ప్పట్టి మఱియు.

సీ. తలిరుఁబాయపుముద్దుఁ + జేలవలఁ గనుగీఁటి, వలరాచవనులకు + వలసి పిలుచుఁ
జల్ల లమ్మఁగఁబోవు + గొల్లకొమ్మల నడ్డు, కొని సిగ్గు లెఱియించి + యెనసి కేరు
మగలతో నిదురించు + మగువల మఱిపించి, మగచెయ్య లానరింప + మదిఁ దలంచు
నారాటమునఁ బొంగి + నీరాటకేవులఁ, గాచి కన్నెల బల్కిఁ + గవముఁ జూచుఁ
తే. జిన్నిపావలఁ గూడి బ + ల్లున్నరకల, నన్నిగీముల నన్నక + నన్నఁ చూటి
యున్నమీఁగడపెరుగుపా + లెన్న జన్ను,లన్నియను గొల్ల నానునఁవ్వన్నెలాఁడు.

సీ. పెనుమిక్కుఁగొనత్రోవ + లను మెలంగడుఁజేరు
చెలఁగి వేతలయిండ్ల + మెలఁగుచుండుఁ
గోరి నిరాబారు + లారసి కనలేని
బలియుండు గొల్లలఁ + బాయ కుండుఁ
గడఁగి జన్నపుఁడిండ్లు + దొడరఁ ద్రిమ్రుప్రపాద
కుఱ్ఱులగమితోడఁ + గూడి యాడుఁ
గలిమిపూఁబోఁడితోఁ + గదిసి కేరడుమేటి
గొల్లకన్నియలతోఁ + గూడి కేరు

తే. లెక్క లిడరానిరాయంచ + జక్కిజోడు, గ్రుడ్డుఁబనటులు నిండారు + గొప్పబొజ్జఁ
బూనుపెనుదంట వ్రేపల్లె + లోనఁ గల్గు, జన్నుపెరుగులు మ్రుచ్చిలిఁజాణ్ణుచుండు.

వ. అంత, 78

క. చిట్టలిగి వేత లాగిఁ దన, రట్టడివందములఁ జెల్పి + రాయిడి వెట్టం
గట్టులకఁ దల్లి తోలం, గట్టిన వడి నేఁగి మడ్లి + కవ పెకలించెన్, 79

ల. అట్టియావడులకు + చిట్టు గాసిలి గొల్ల, రెల్ల బృందలోని + కెపుడు నేరి
రండు వినపునూఁకు + లై యున్నచెడుగురే, ద్రిమ్రుల నడంచి + తమ్మికంటి. 80

నీ, బంగారుదగటుదు + వృట్టి బిగ్గ మొలఁ జుట్టి, కేలఁ జొక్కపుఁబిల్లఁ + గ్రోలు వట్టి
 పెంపారుబలునెమ్మి + పించె మాదలఁ బూని, చెవిని జేకటిమాని + చివురు దుఱిమి
 సొగసుగా సెనలఁ గ + స్తురిబొట్టు నవరించి, క్రొన్నననరము ల + క్కున నమర్చి
 గురివెందపూసవే + రొరయ నందిటఁ గట్టి, నన్నంపువెలగోల + చంక నిటికి

తే. చెలిమికాండ్రను గూడి ని + చులము మీఱఁ

గడఁకతో నాలకదువులఁ + గాచుకొనుచుఁ

గొమరు దళుకొత్త ననయంబు + జమునపాంత

మెలఁగు నెనలేనిపూయల న + మ్మేటివేల్పు.

81

తే. మరుని శేతేని శేజేల + దొరకొమరునిఁ, బూపనెలతొల్పుచెలిపట్టిఁ + బోలఁజాలు
 వానిచెలువంబు నుడువుల + తేని కైనఁ, బూని దిటముగ వాక్రువ్వఁ + బోల దెందు.

నీ, తెలిదమ్మితోకులఁ + దగడుకన్నులవాఁడు

తొగలనెచ్చెలి నేలు + మొగమువాఁడు

మించునందము మించు + మెఱుగుఁజెక్కలవాఁడు

కొదమతేటులఁ గేరు + కురులవాఁడు

మెట్టదమ్ములపొల్పు + మెట్టుమెట్టలవాఁడు

తరగఁచాలు నదల్పు + తఱులవాఁడు

వలంఁదచిందము నెగ్గు + వలంకుకుత్తుకవాఁడు

జడలమెకంబుఁ బో + ల్నుడుమువాఁడు

తే. మొల్లమొగ్గల నెనయుప + ల్నానలవాఁడు

పొదలుచిగురాకు దొరయుకెం + బెదవివాఁడు

తొలుమొగులో వేగ తఱుముమై + చెలువువాఁడు

చెన్నుగలవాఁడు వలతేనిఁ + గన్నవాఁడు.

83

—|| కుంభకునికనునన్నచే నీల బ్రాహ్మణునకు మొక్కిక్కుట. ||—

క, అని యిత్రైఱుగునఁ బాఱుఁడు, వినిపించిన గొల్లతేఱు + వేడ్కలు మదిలో

నన లత్రేగఁ దవ్రమోలం, గనుపట్టుననుంగుబట్టిఁ + గనుఁగొల్పటయుకొ. 84

నీ. కొదమకుమ్మెదదిమ్మ + నదలించు ముంగురు, ల్నొసలిపై మునరి తుం + వెసలుగూయ
 జిలుగుఁబయ్యెదలోనఁ + దులకించుకొడవ, స్పృగడలు డాఁగురు + మూఁతలావ

గొప్పపీఠుండునేఁ + గునఁ దడఁబడునడర్, గుడుగుడుగుంచ మిం + పడర వాడ
మురిపంపునగవులు + ముద్దులేఁజెక్కులఁ, బొదలుచు వెన్నెల + ప్రోవు లాడ
తే. గొనములకు నెల్ల నాటప + ట్టనఁగఁ జాలి, జాకువాబొమ్మపోక్కి న + న్నెలవేల్పు
బొకతొలుపుచెంగటఁ + జేరి యడుగుఁ, దమ్ము లకు మ్రొక్కు లిడి యున్న + కొమ్మఁ జాచి.

క, పలుకెఱఁగులదీవన లిడి, వలనుగ నత్తమ్మచూలి + పంగడవుంజా
బిలి యలఁతేనిం గని యి, చెల్లి యెవ్వరిపడుచు తెలియఁ + జెప్పుము దీనికా. 86
నీలకుఁ దగినవరునిగుఱించి బ్రాహ్మణుఁడును గుంభకుఁడును మాటాడుట.
క. అరచేతివ్రాలు చూచిన, దొర యెందును లేనిదొడ్డ + దొరఁ జేకొనిబల్
నిరుల నిరవందఁగల దీ, విరిబోడి జగంబులెల్ల + విరివిగఁ బొగడకా. 87

తే. గొప్పకన్నులు నిడువాలఁ + గురులఁ జెలఁగు
కానుఁ గెంజాయ నలరుకే + ల్గవయు నడుగు
లును మొన ల్గలపలుచాలు + పును దనఁబ్బె
గన్నియలమిన్న కేవియె మే + ల్చిన్నెవన్నె. 88

చ, అనుటయు బాఁసనయ్య కతఁ + డర్చిలి నిట్లని పల్కె దేవరా
విను మిది నాదుపట్టి కడు + వేడుక నెప్పుడు నీల యంచు నీ
గొనములప్రోకఁ బిల్చి మిది + గో నిపు డీననఁబోడి కంద మా
పెనిమిటిఁ గూర్చి సాం పలరఁ + పెండ్లి యొనర్ప మదిం దలంచెదకా. 89

క. ఈకన్నియకుం దగుసొక, రాకొమరుని నరసి నిబ్బ + రంబుగ నిపుడే
మా కెఱింగింపుఁడు తెలియ, న్నీకుం గనరాని దొకటి + నేలం గలదే. 90

క, నందుఁడు మాకుకా గాదిలి, బందుగుఁ డాతనికి నెజ్జ + బాఁచడ వగుటకా
డెందమునకు నీపలుకులు, పొందుగఁ బ్రాబుల్కునుడువు + పోలికనుమ్మి. 91

చ, కొలమును గల్గి తాల్చియును + గూర్చియుఁ దెంపును జవ్వనంబును
జెలువము విద్దెయుకా గొనముఁ + జేవయుఁ బ్రోడతనంబుఁ దెల్వయుం
గలిగినవిన్నపాపనికిఁ + గన్నె నిడందగు నంచుఁ దీర్పరు
ల్వలుకుదు రట్లుగావున వ + లంతికి నీ కేకఁ జెప్ప నేటికికా. 92

తే. అనిన నతఁ డాతనికి నిట్లు + లనుచుఁ బలికె, వినుము నాయడ నామాట + వీను లలరఁ
బేర్చి నీకన్నియకుఁ దగు + పెండ్లికొడుకు, వెన్నతెక్కలికాఁ డైన + నేల్గునుమ్మ. 93

క. వానికి నెనయగువాఁడెం, దైన న్నటి గలఁడె పుడమి + నటగాకయు నీ
మేనల్లం డతనికి ని, చ్చానం బెండిలి యొనర్చు + జను నరయంగఁ.

94

మ. వెడఁగుంజాడలఁ బోక నాపలుకు నీ + వీసైయి కెం పైనఁ బెం
పడర న్నెన్నుని కిమ్ము కన్నియను నె + య్యం బొప్ప నీవొప్పగా
నుడువు లేవయు నిఁ కేల డెందమునఁ గ + న్నె మైన్న నీ కిప్పు డా
నుడివాల్సలుపుకన్న వేఱు కలరే + చుట్టుంబు లేవంకలఁ.

95

క. కావునఁ గొడుకక కటిమై, దేవర కీకన్నె నిమ్ము + తిర మగుమదితో
నావుడు వాతం డట్టుల, కానించెదఁజామ్మ వేడ్క + గడలుకొనంగఁ.

96

తే. నేలవేలుప నుదుని + పోలి కరిగి, యన్నితెఱుగుల నతనికి + వెన్నునికిని
గన్నెలాగెల్ల నెఱింగించి + కర్ణ మీపు, నేర్పు మెఱయంగ వడి నను + కూర్పవయ్య.

క. నీకుం బెప్పెడిదే మిఁక, నీకర్ణపువ్రేగుఁ బూని + యేగుము మఱి మీ
లేకద మఱుబోటులకుం, నైకొని మేల్పనులు గూర్చు + గాఁ దగువారల్.

98

తే. అనుచుఁ బెనుమానికములు దా + పినవెడంద
పతకమును దావళంబును + బసిఁడియంగ
రములుఁ బ్రోగులుఁ బట్టుఁ బు + ట్టములు మొదలు
గలుగుతోడవులు గడు నడు + గర లొనంగి,

99

చ. పనిచినఁ దద్దయుం బొదలి + పాటెడువేడ్కలవెల్లఁ బెల్లుగా
మునుగుచు నేలవేల్పు తల + ముందరిపల్లియ కేఁగె గొల్లఁడుఁ
గొనకొని మాడ్చుఁగన్నియకుఁ + గోరినయట్టిమగండు గల్గె నం
చును దనయాలఁ దాను నెదఁ + జొక్కుచు నుండె నెంతయుఁ.

100

సీల కృష్ణునియందు వలపుగొని తనలోఁ దలపోసికొనుట.

తే. అంత నీలయుఁ దనతండ్రి + చెంత మిగుల, నంతనంబునఁ బంటప + లంతివేల్పు
దొంతరగ నన్నకఱివేల్పు + వింతలెల్ల, మంతనంబునఁ దలఁచుచు + నంతఁ బొగిలి.

101

ఉ. ఎన్నఁడు నూతు ముజ్జగము + లేలేడువేలుపుమోముఁదమ్మిని
కెన్నఁడు విందు పీనుఁగవ + కింపుగ వెన్నునిముద్దుఁబట్కు లా
వన్నెల్లపోకయౌదలను + వావిరిఁ బల్లెలిముత్రియంపుఁబ్రా
లెన్నఁడు నింకు నింకు లపు + డెంతయు నెమ్మిని నంతసిల్లగఁ.

102

సీ. వెన్నునిచిలునవున + వెన్నెలలో పర్వక, వలపుఁజెంజీకటూర్ + దొలఁగఁ గలవె
గుడునుఁగైదువుజోడు + నుడివాన గురియక, కడువిరాలవుటగ్గి + యడఁగఁ గలదె
కటివేల్పుచూడ్కిజ + క్కర లుబ్బి పాఱక, బలుగ్రమ్మఁబైరులు + పండఁ గలవె
మలతొల్పుమెయిచాయ + మబ్బలు గ్రమ్మక, యెడకాఁకపెన్నెండ + వదలఁ గలదె
తే. సోఁకుమాఁకలగొంగ మె + చ్చుగను దాళి

బొట్టు మాసికతోఁ గూర్చి + పాసఁగ వఱుతఁ
దాడు గట్టక సాగనెల్లఁ + దఱిమి యొడల
వేలువలరాచబలుబూచి + వీడఁగలదె.

103

క. తొలుమోములమే లిప్పడు, వలనుగఁ జేకూడవలదె + వన్నెలగనియై
యలరెడువలమురితాలుపు, చెలిమి వెనం గలిగి యెల్ల + చెలులుం బొగడకొ.

104

సీ. పులుఁగుడాల్వేల్పుకెం + దలిరువారెఱిలేని, యలుగ్రోల నెన్నఁడు + గలుగునెక్కి
తమ్మిపొక్కిటిమేటి + తొమ్మనఁ గులుకుగు, బ్బలు చేర్చ నెన్నఁడు + గలుగునెక్కి
చుట్టుఁగైదువుజోడు + మెట్టదమ్ములఁ గేలుఁ, గవ నెత్త నెన్నఁడు + గలుగునెక్కి
చిలువపానుపువాని + తగుకుఁజెక్కులముద్దు, గైకొన నెన్నఁడు + గలుగునెక్కి
తే. వలపు గులుకంగఁ బసిఁడిదు + వ్వలువతొల్పు, మేన గొజ్జఁగపూనీటి + మెఱుపుటింపుఁ
గప్పరంబు జవాదియుఁ + గలిపియడ్డ, కలస మలఁదఁగ నెన్నఁడు + గలుగునెక్కి.

ఉ. వెన్నునిచెంతనప్పుడమి + వేలుపుమానిక మేమి దెల్పనో
చెన్నుగ నన్నియుం దెలిసి + చెల్వుఁడు దా నెటుగాఁ దలంచునొ
కొన్నెలతొల్పుముద్దియను + గూర్చి యెవర్చిననోము లిప్పు జే
వన్నెను బండునో నలువ + వ్రాఁతతెఱుం గిఁక నెట్టు లుండునో.

106

క. చెలువమును జవ్వసంబును, జెలిమియు నెఱజూతనము + సింగారంబుం
దలఁపున మెలఁగెడుగొనమును, గలముగఁ దెనలేనితొడవు + గద తొయ్యలికి.

107

చ. ఎడవక రేయియుం బగలు + నెన్నెల నమ్మలతొల్పుఁ గూడిపూ
వడిదవుజోడునిబ్బరపు + టాలమునం దమి హెచ్చు నెచ్చె మె
యొడలను లేనిబట్టాయలు + నిమ్మగఁ గోరుచుఁ బాలఁ బ్రోడదై
యడరెడుగొల్లకన్నె లనా + హా తొలుబాముల నేమి నోఁచిరో.

108

సీ. తెలిదమ్మికంటివా + తెఱ యాన ముం దెంత, పెనువంతఁ గుండెనొ + పిల్లఁగ్రోవి
రక్కసిగొంగవే + రక్కున వ్రాలునం, దుల కేమి నోఁచెనో + తొలపివేరు

సిరితేనినిదంపుఁ జెక్కులబ్బుఁగ నెంత, గొలిచెనో మను గొండఁ గోఁగులుపువ్వ
లాలకాపరిమేఱఁ నలరంగ నేమేలు, నలిపెనొ పొంబట్టుఁ నన్నసాలు

లే. దుక్కివాల్దొల్పిననుగుపైఁ దోడుమోలఁ
దొడరి యనయంబు నాడంగఁ బడసినట్టి
పురిపులుఁగుమొత్త మెనలేనిఁ పున్నియంబు
లేమి చేసెమె సెగకంటిఁ సామిఁ గూర్చి.

109

చ. దిట మగుచెల్వముఁ గొనముఁ జేజును గల్గినముద్దుగుమ్మకుం
దటుకున మెక్కపాలనునిఁ చారిచి బిగ్గర నంటఁ గట్టి చొ
క్కట మగునేపువాని కొకఁ గ్రద్దటిజాడలచేడఁ గూరుచుం
గటకట తమ్మిచూలికొఱఁ గాములు బాములుగాఁ దలంచెదఁ,

110

నీ. మునిఁడ్లిమాఁకునఁ బండ్లుఁ పస మీఱఁ గల్గించి, యించున కేల పుఁట్టించఁ దయ్యెఁ
బిల్లిగడ్డకుఁ దావిఁ పెల్లుగా మెనగూర్చి, కుందనంబున కేలఁ కూర్చఁ దయ్యెఁ
బండిపెంటికి నైదుఁ పదియుఁ గూనల నిచ్చి, పానఁగ నేనిక కేలఁ యొనఁగఁ దయ్యెఁ
గాకిప్పిట్టుకుఁ జాలఁ గడలేనిబదు కిడి, చిలుకకుఁ దడ వేలఁ చేయఁ దయ్యెఁ

లే. గొలముకొఱత గరానులఁ కలవిగాని, దొరతనము గూర్చి కడుబల్లిఁ దుల క చేల
తిరిప మెత్తంగఁ జేసెనఁ దిర కరంబు, వింత లయ్యెను జదువులఁ వేల్పుననులు. 111

ప. అని మఱియును.

112

లే. పాలమున్నీటిగారావుఁ బట్టిమగఁడు, వేడుకలు మీఱ ననుఁబెండ్లిఁ యాడెనేని
గొప్పచింబోతుకదువులఁ గూర్చి నీకుఁ గావుపెట్టింతుఁజుమ్మి యోఁ గంగనమ్మ. 113

లే. పూని యోడలఁ దలఁబ్రాలుఁ పూసి తాళి, బొట్టు మరుతండ్రి తనమెడఁ గట్టెనేని
వెండిపువ్వుల నపరంజిఁ విరులచేతఁ జెలఁగ నించెదఁ గోరి యోఁ చిలువతాల్ప. 114

క. తనతలపై వడి బల్లిరుఁ డను ప్రెప్పఁగఁ గ్రొత్తముత్తిఁ యపుఁ దలఁబ్రా లోన్
సినఁ దలుఁగని యుండంబులు, వెనకయ్యా నీకొనఁగుదుఁ బ్రిదులనిబత్తిక. 115

క. అని యెడ యొదవనికోర్కుల, మునుఁగుచు నిలువేలుపులకుఁ మ్రొక్కుచు నాకొ
న్ననఁబోడి పలుకెఱంగులఁ దనలోనం దానె యపుడుఁ దలఁచుచు నుండెదఁ. 116

లే. అనుచు నుగ్రశ్రవనుఁడింపుఁ పొనర నెల్ల, తపసికేండ్లకు నెటిగింపఁ దనివి ననక
వార లవ్వలికతయునుఁ వలను మీఱఁ దెలుపవే యని నడ్డతోఁ బలుకుటయును,

ఆ. మత్తగిల్లునత్తు + గిత్తత త్తడి సెక్కిమిత్తి మొత్తి నత్తి + నత్తి బత్తి
బత్తి రిడిన ముత్తి + బుత్తులు రెండును, మొత్తిగుత్తగట్టు + చుండుకోడ 118

ఉత్సాహ. మొలను బోలుఁ గలను బాలు + మొనలవారు విందువె
స్నెలలఁ బోలుమెడలిదాలు + నీటుదేలుచిల్కమై
కెలఁగునాలు మలను బ్రోలుఁ + కెడనిమేలుఁ గల్గి ని
చ్చలును సోలుకొనుచుఁ గాలు + జగము కేలుచేలుపా. 119

గద్యము. ఇది శ్రీమదుమానమణకరుణాకటాక్షనిరీక్షణనలభనరసకవిరెసామ్రాజ్య
ధురంధర ఘనయశోబంధుర కాండిన్యనగోత్రపవిత్ర కూచిమంచి
గంగనామాత్యపుత్రి బుగ్గజనవిధేయ తిష్ఠయనామధేయ
ప్రణీతం బైననీలాసుందరీసరిగయం బను
నచ్చతెనుఁగుఁబ్రబంధంబునందుఁ
ప్రథమాశ్వాసము.

శ్రీకారదామ్నాయై నమః.

నీలాసుందరీపరిణయము.

అచ్చతెనుగుభాషము

ద్వితీయాశ్వాసము.

క. సిరుల నిరవొందుగట్టుల, దొరకూరిమిపట్టిఁ గూడి + తోరపుహూయలం
దిర మగునెమ్మిం జెలఁగుచు, సరిమీతినవన్నెకాడ + జగములతేఁడా.

తే. విను నిరాబారితోన్ల క + వైట్టచెవుల, తపసిరాయఁడు దనదుడెం + దంపుఁదమ్మిఁ
గ్రమ్మకొనువేడ్క నవ్వలి + కతయుఁ జాల, నెలమి నెఱిఁగింపఁగాఁ బూని + యిట్టు లనియె.

బ్రాహ్మణుఁడు నందునితో వివాహవార్తను మాటాడుట.

ఉ. బల్లిదులార నందుఁ డను + ప న్తును వెల్లినజన్నిగట్టు వ్రే
వల్లకు సంతసంబు మడిఁ + బర్వఁగఁ గ్రమ్మఁ బోయి వేగ యా
గొల్లకొలంపుఁబాల్కడలి + క్రొన్నెలఁ గన్గెని వాని కెంతయుం
దెల్లమిగాఁగ నిట్లనుచుఁ + దెల్ప దొడంగెను నేర్పుపెంపునక.

3

క. ఒడయండ నీదుపంపునఁ, గడువడిఁ జని నీమఱుండిఁ + గనుఁగొని యతఁ డ
య్యెడ నీదుపూజల నెంతయు, నడరఁగఁ గైకొని కరంబు + నర్చిలి మీఱక.

4

ఆ. అతనిసేమ మెల్లి + సరసినపిదప మీ, సేమ మతని కెఱుఁగఁ + జెప్పి మేలి
రతనములఁ దనర్చు + రహఁములును బట్టు, బుట్టములును మిగులఁ + బుడుకు లంది.

5

క. వచ్చునెడం దనకన్నియఁ, దెచ్చి యతం దెదుట నిలిపి + దీనికి నెనయై
మెచ్చ గనుపెండ్లికొడుకును, నిచ్చలముగఁ దెల్పు మనుచు + నెఱిఁ బల్కుటయుక.

తే. నీకు మేనల్లుఁ డగువెన్ను + నికి మొసంగు, చాన నని పల్కు నతఁ డంత + సంతస్థిల
వేయిదెఱంగుల మీ కెది + విన్నవించి, కర్ణ మొనగూర్చు మని కోర్కి + గదురఁ బల్కె.

క. కుందనపుబొమ్మపోలిక, నందంబుల కెల్ల నిక్క + యగునమ్మద్దుం
గెందలిరుబోడిఁ బెండిలిఁ, బొందుగ సెనగూర్చు పసిడి + పుట్టుమువొరకు 8

లే. తడయఁ బని లేదు మేల్పని + తగిననోటఁ, నగిన సెనరింపు మనుచుఁ బె + ద్దలు గడంగి
యాడుచుందురు గావున + నతనినోడ, వియ్య మందంగఁదగుఁజామ్మ + వేయు నేల.

క. అని బాఁపనయ్య యిత్రైఱ, గున నేర్చున విన్నవింప + గొల్లలఁతేఱ డ
ప్పని కియ్యకొని కరంబును, దనమదిఁ గడలేనివేడ్కఁ + దనరుచు నుండెన్. 10

కృష్ణునికి బ్రాహ్మణుడు నీలను వర్ణించి తెల్పుట.

లే. పాఱుఁ డపు డెదఁ గడుఁ బెంపు + మీఱ నెలమి, నాలకాపరికడకు డా + యంగఁ శేరి
నంతనంబున నతనితో + నంత కంత, కింపు డగుకొత్త మెల్లన + నిట్టు లనియె. 11

సీ. విను పామి నీతండ్రి + పనుపున నీమామ, యగుకుంభకునియింటి + కరుగుదెంచి
యతనిసేమం బెల్ల + నారని మీసేమ, మెలమితో నతనికిఁ + దలియఁ జెప్పి
యమ్మేటి యిడుమాని + కమ్ములు సొమ్ములు, నలువలుఁ జ్రైకొని + వచ్చునెడను
దనముద్దుఁబట్టి నీ + లను వోడితెచ్చి యెం, తయు నెచ్చి దీనికిఁ + దగివఁపెన్గి

లే. కొడుకుఁ బెల్పు మటంచు నన్ + గూర్చి నడిగి
మిమ్ముఁ జెప్పిన నతఁ డపు + డెమ్మె నలరి
నందునకు మీకు నెఱిగించి + పొందు మీఱ
నయ్య యిప్పని యొడఁగూర్చు + ముచుచు వేఁడె, 12

లే. బాను మీఱినచానయ + మేనమామ
కుఁతురును లేతపరుదంపు + గుబ్బెతయను
నెనరు గగినిన దగుటను + నీకు దాని
కొర్కు లివురొత్తఁ దవులుకొఁ + గూడు సెడను. 13

క. అకన్నియసోయగ మో, రాకాసులసూడ పాఁప + రాకొమ్మలయం
దేకడ నరనిన లేదును, మీ కడమ యిఁ కేల తెల్ప + మీకడ మఱియున్ 14

ఆ. చామమోముగోము + చందమామను గెల్వఁ, బాలు మేలుతేనె + బాలుఁ బోలుఁ
గలికికులుకుఁబలుకు + లలవెలందుక గొన, బారునారు తేటి + బారుఁ గేరు. 15

ఉ. చిందము చందమామ నుడి + సీంగము రక్కలు నువ్వు బువ్వు మేల్
 చెందోవ లద్దముల్ చివురు + చిల్వ మొగు ల్తరగ బ్దాన ల్లన
 ల్కొందన మంచబోదలును + గుబ్బలులు న్న గతొలలిన్నెలం
 బొందుగఁ గూర్చి యమైఱుఁగుఁ + బోడిని నల్వ యొనర్చబోలుఁబో. 16

సీ. అడుగులు చెందోవ + లారు తుమైదబారు, కన్నులు వాలిక + గండుమీలు
 కుత్తుక చిందంబు + గుబ్బలు జక్కవ, లైమైము విరిదమ్మి + నెఱులు నాఁచు
 నగవులు నురువులు + నడలు రాయంచలు, స్రుక్కులు తరగట + పొక్కిలి నుడి
 మీఁగాళ్లు తాఁబేళ్లు + మెఱుఁగుఁజేతులు తూండ్లు, చెన్నారపిఱుదులు + దిన్నియలును
 తే, గాఁగ ననయంబుఁ బలుసోయ + గంపుఁగొలఁకు
 నాఁగ నలువొందునయ్యెల + నాఁగబాగుఁ
 బొగడ నలవియె పలుకుల + పాలఁతి కైనఁ
 జిలువదొర కైన మఱియు న + న్నలువ కయిన. 17

ల. కెంపుఁబెం పడంప + సొం పగు వాతెఱ, మిన్నఁజెన్ను నెన్నుఁ + గన్నెనడుము
 మీల నేలఁజాలు + వాలుఁగన్నంగవ, తేటిదాటు మీటు + బోటికురులు. 18

చ. పలుకుల దేనె లూరు మెయి + బంగరునిగ్గులు దేఱుఁ జూపులం
 దళుకులు మీఱుఁ జెక్కులను + దద్దయు ముద్దులు గాఱు మోమున
 న్వల పలరారుఁ గ్రొమ్మెగులు + వన్నియఁ గేరును గొప్పతీ రహః
 చిలుకలకొల్కిసారు నెఱిఁ + జెప్పఁగ నల్వకు నైనఁ దీరునే. 19

సీ. ఎలనాఁగతుఱుమున + కెనగాక తుమ్మెద, కొదమకూటుపులు ప + ల్యాదలు దూతెఁ
 జాననేనలితోడ + సరిగాక యొడలిమా, పులదొరరతనముల్ + పూరిఁ గఱచె
 ననబోడినునుఁగొప్ప + నకు దీటుగాక ని, చ్చలును జీఁకులు మూ + లలను డాఁగఁ
 గడుముద్దుగుచ్చుకొ + ముడితోడ దొరగాక, తొలుమబ్బుకుటుములు + మలలఁబట్టెఁ
 తే, జూపఱకుఁ గొలఁదికి మీఱు + సొంపు నింపుఁ, బెంపుఁ గలయలచెలిచెలు + వంపు నెఱుల
 గుంపునకు బోకగాక ని + ద్దంపునాఁచు, తొంపములు నీటఁ బడుఁ గడుఁ + చెంపు చేసి.

తే, మగువమొగమున కెనగాక + మిగులఁ బొగిలి
 తొగలచెలికాఁడు పదియాఱు + తునియ లయ్యె
 సిరుల కిర వగునెత్తమ్మి + విరి దలంకి
 యొయ్యసెయ్యన నేమాఱు + వ్రయ్య నయ్యె

క, పగడము మంకెనవిరియును, జిగురాకును దొండపండుఁ + జెందిరమును సొం
పగుతెమ్మి కెంపుగుంపును, ముగుదనిగారంపుఁదొంగరు + మోనికి దొరయే. 22

ఉ, పట్టకముందె క్రొన్ననల + బతులు గందును గోరు నాటఁగ
నట్టిగ నుండుఁ గొండలును + నైకొన నబ్బక పోవు జక్కవల్
పట్టుగ రాసినం గరఁగి + పాతెడు మేలిపసిండిగిండ్లు నిం
కెట్టుగ నీ డనం బొనఁగు + నింతిమిటారపుగుబ్బదోయికొ. 23

క, కొండల మెండును మాలెటి, పండులసోయగము జక్క + వలకూడిక పూఁ
జెండులపనయను బంగరు, కుండలమెఱుంగు న్వెలంది + గుబ్బల కడఁగుకొ 24

తే, అలరపొక్కిటిపొన్నపూ + వలన వెడలి, కులుకుఁజన్గుబ్బతెమ్మి మొ + గ్గలకు సాగు
జమిలిముక్కాలి కొదమపెం + జా లనంగ, నలరుబోఁడికి మెఱుఁగారు + నారు దనరు,

ఉ, దానిపిఱుందునందమును + దానిమిటారపుటారుసోరునుకొ
దానివెడందపెందుఱుము + దానిచొకారపుగల్గిగుబ్బలుకొ
దానిజగానిగారమును + దానియొయారపుఁదగ్గుజూపులుకొ
దానిమొగంబుఁ గన్న జడ + దారుల కైన విరాళ మొత్తడే. 26

సీ, వలపుదీవి కెం + దలిరుజొంపముమావి, మరునిపూఁయాపు చే + మంతిబంతి
యాన్నలతలమిన్న + యాణిముతైపుఁగ్రోవ, పండువెన్నెలినిగ్గు + పలుకుఁజిలుక
కపురంపుబరణి ని + ల్కడఁ గన్నక్రొమ్మియ, పగడపుఁదీవ మే + ల్పసిఁడిబొమ్మ
కొదమరాయంచ కు + ల్కామిటారి వన్నెల, గని చొకారపుమాని + కములమూట

తే, యాముఁసేనుగున్న యొ + య్యారములకుఁ, దీరు కస్తరిలప్ప సొం + పారుపికిలి
చెండు నాఁగఁ దనర్చి య + చెరువుమొఱు, దద్దయఁ జెలుగుఁజొమ్మ య + ముద్దుగుమ్మ

మ, పలుకు లేవయ నీ కేల యాచెలువ యా + బంగారుకీల్పొమ్మ యా
కులుకుంబాముపుఁగల్గి యావలఁది యా + గొజ్జెంగపూబంతి యా
యలరుంబోఁడులమిన్న యాముగుద యా + యందంపురాచిల్క యా
వలపుంగప్రపుదీవి యామగువ యా + వాల్గంటి నీకే తగుకొ. 28

తే, చక్కఁదనమును గొనమును + జవ్వనంబు, మక్కువయుఁ బ్రోడతనమును + నిక్కువంబుఁ
దాలిమియుఁ గల్గునిల్లాలి + నేలువాని, కారయఁగ వేల్పురాచప్రా + ల్గార నేల.

చెలువుడ నీయెడం జెవులు + చీడఱు జెందఱు బెక్కులాగులం

బలుకఱ నేల నాతలిరు + బాయపుటన్నలమిన్నచెల్లి నీ

కలవడేనేని మేలివది + యాటవవన్నెససిండిలోడ వే

ల్లులహారమానికంపురవ + బొందుగఱ గూర్చినచంద మాఱుమి.

30

ప్రోడ లై చూడఱ దగుగొల్ల + పూవుబోండ్లఱచెలిమి గల దని దానిపై + దలఱుమాన

వలదునుమి మంచి వనవసం + డులమెనంగు, బాబలకు మావిపండులు + చవియకావె, 31

కప్పువిల్కొనిచేతిపూ + గొప్పు ముద్దు, గుప్పు నిద్దంపుబాళువా + బొప్పు వలపు

గ్రప్పు ని ప్పుకుకపురంపు + దిప్పె నుప్పు, కొప్పు నెప్పై దలిర్పఱ లై + కొప్పు లెప్ప. 32

నీలయందలివలపును గృష్ణఱడు విపునితోఱ జెప్పట.

అని పంటవలఱతిజేజే, వినిపించిన నాలకించి + వ్రేతలమేల్వఱ

డెనలేనికొర్కు రెదరా, ననలెత్తఱ నతనిఱ జూచి + నగుమం బలికెకా,

33

మం దొకకర్జ మూని చని + ముద్దులగుప్పు సెకర్తు నక్కడం

బొందికనేని రాసిరులు + పూస్తుచు వేమటు పినుదోయికి

న్వించొనరించి తొ మిగుల + నేర్పన సొబలునేలవేల్వ మే

ల్వాందఱ మికుఱ జెల్లుఱగద + పాలుగ మేల్పను లెల్లఱ గూర్చఱక.

34

1. చెన్నెదవెడునన్నవలఱ, గన్నారం గన్న లలర + గన్నెనియెడుమే

లెన్నఱడు గల్లుసెకో యని, యెన్నెదఱజుప్పుయ్య మిగుల + నెదలో నెపుడుకా. 35

2. కలికి నెన్నెముజా + బిలిరంగు లాదవక, చెలువంపుఱనుదొవల్ + చెలఱు పెట్టు

నకియనుంగెమ్మైచి + చక్కెర జ్జుట్టు క, వలకాఱకపెనుదమ్మి + వదలు పెట్టు

లెలనఱగబిగికపుం + గిలిజోడుఱ దొడుగక, యెద నంబుబలుతూపు + లెడలు పెట్టు

కొప్పుసింగారంపు + గొలఱకునం దేలక, బలువిరాలపుప్పె + దొలఱు పెట్టు

3. మెలఱతుకలమిన్ననిద్దంపు + మేల్పసిండి

గలుగ కుండిన మదిలోన + గాట మగుచు

నిచ్చలును హెచ్చుకలఱక + నిప్పచ్చరంబు

విడుచు పెట్టు లింకఱ బరికింపఱ + బుడమివేల్ప,

36

4. కులుకుఱబాయంపుముద్దుల + గుప్పు గలుగు

సొగసుకానికిఱ డెఱగంటి + చిగురుబోండ్లఱ

బులుగురాచేడియలును జ + క్కులవెలందు

కలును పీనులకంటిచే + ల్వలు నిఁ కేల.

37

క. కన్నియలూ గంతయు నిటు, విన్నప్పటినుండి తలఁపు + వే తొకపనిపైఁ

జెన్నలర దెన్నితెఱంగుల, నన్నెలఁతుకఁ గూర్చిఁ బెండ్లి + యాడెదఁజామీ. 38

రే. జాళువాబొమ్మ కెన యనఁ + జాలువాలుఁ, గంటి నన్నన్న కన్నులఁ + గంటి నేని

వలవ కున్నను నీకు మే + ల్వలువ లిత్తు, నేలవేలుప యిఁక వేయు + నేల వినుము, 39

చ. అని తెలిదమ్మకంటి మది + పంటి పెనఁగొను కూర్చి నాడినం

గనుఁగొని జన్నిగట్లతల + క ట్టపు డెంతయు నుచ్చి పామి నీ

కనికర మింతవాచయిని + గల్గినఁ జాలుఁ గొఱంత యేమి యం

చును వెర వొప్ప నిట్లు లను + చుం బొగడంగఁ దొడంగ నద్దొరక. 40

కృష్ణుని విప్రుఁడు పొగడుట.

దండకము. పిరిమగఁడ నిన్నుం దిరం బొప్ప నచ్చాచేతఁ డట్టిరాయంచవార్సంబుజో

దైన మో రార నగ్గింపలే రన్నచోఁ బిన్న లె క్లేన్నఁగాఁ జాలు వా రెన్న మోయన్న

ము స్థాళరాకాసిబల్కులువ ల్లోపఁగారేక పెక్కజేగునక లోఁగునమ్మన్నఁబూఁ

బోఁడికై ప్రోవులై నూడి జేజేవారల్ వేడఁగా వేడబం బొప్ప నివ్వన మిట్లుని

తొ నీవు గావించుచెయ్యి రైతిం బూని వాక్రువ్వ పెవ్వారికిం దీరు ము న్నీనుమే

నూని మున్నీరు సొత్తెంచి ప్రాఁబల్కుముచ్చ న్నడి న్నచ్చి నెత్తమ్మ పూఁజాలి

నుచ్చింపవా పెంపు రాణింపఁ దొల్నేల్లులు న్నేల్లులుంగూడి పారేటు వే త్రచ్చు

చో మేటితామేటిమై యెత్తి మవ్వంపుఁగవ్వంపుగ ప్తేవున న్నీవునం దాల్నవా

నేలయెల్లం దగం గొంచుఁ బెంజల్పరాటెంకిం బాటువాజాళువాకంటిరేడిమ్మరిక

జన్నపుంబంది వై క్రుమ్మవా కన్న పట్టిక లలిం బట్టి కాటించునవ్వేల్లునూడేలికం

జక్కగా నుక్కుఁగంబంబునం బుట్టి చక్కాడవా గుజ్జరూ పూని మూఁ డంజల స్తు

జ్జగంబుల్ గరం బబ్బరం బొప్ప నాకట్టి చాగంపుబల్ రక్కసుం గ్రిందికిం ద్రొక్కవా

గండ్రగొడ్డంట మయ్యేడుమాటుల్ కడుం దిట్ట వై గట్టిగా నేలఁతుండ్లం బడంగొట్టవా

గోతికై కోఁతు లాయెల్లులం గొల్వఁగా నుప్పసంద్రంబుఁ బూదోఁటకాల్వక

వలెక దాఁటి చాల్పుందలల్ గల్లరాకాసిఁ బోకార్పవా దుక్కి వాల్ పూని వేరు

క్కునక రేఁగవా ప్రాఁతులోఁ దూటి తొల్నేల్లుఁబూఁబోండ్ల బల్ వోము లాక్కు

మ్మడిక బన్న మొందింపవా దొడ్డగుజ్జంబువై నెక్కి యుప్పొంగుచుం దుల్వరా

పాఞ్జలం దీర్ఘవా దేవరా నీవెకా వేణువుంబెద్ద వై తద్దయున్నేర్పుతో నిజగం బెల్లఁ
బుట్టింది వెన్నుండ వై నిచ్చుల స్తచ్చికం బోచి యామీఁద ముక్కంటి వై తీర్పు
వెల్లెస్సడు నీమెయి వ్వుల్లగుడ్డంగము లేడిపండ్లువ్వలెం బోవు లై యుండు నీ
బూటకం బెవ్వరు న్నేటుగా నారయక లేరుగా నిన్నుఁ బేర్కొన్నఁ గన్ఱెన్న నీ
బల్లిదంపుంగతల్ విన్న దోసంబులెల్ల స్వసం బాయు నీమెట్టకెందామరం బుట్టి చె
న్నారుమిన్నేటినీ రింత మై సోకఁ బున్నెంబు లెన్నేనియుం గల్లు ని న్నత్తితోఁ
గొల్వఁగా లేక తాటోటు లై పెక్కురిల్లొందునం బండ్లునం బుత్తదుల్ మేడలు
వ్వాడలం గోకలుక రూకలుక గొట్టెలు వ్వుట్టెలు న్నేడలు న్నోడలుం జూచి వేసా
రకే కాఁపురంబు ల్లిరం బంచు డెందంబుల వ్వుమ్మి తా రూరకే మేనులం బాసి యా
మీఁదట స్తుతబావావచీరుండు గాతీంప మీఱక దోసంగుల్ వెనం బొంద వారిం
దగం జూచి బిట్టేక్కువందంబులక తోసి యి ల్వాసి తా రెల్లచెయ్యు ల్విడం గోసి
కారాకులు స్తుంపలు న్నెక్కి లోఁ జొక్కుచుం బ్రాతఁపల్కుంగొన ల్పారకుం గాంచి
మే దెల్లెత్తితో లోనివెల్లం గనుంగొంచు వేమాఱు మైసోల్నిరాబారు లెల్ల నిటం
బొప్ప నీక గానఁగా నేర రెవ్వారికిం గీడు గావించఁగా నోడి యేకోర్కూలు న్నీడి
నీపైఁ దలం పెప్పుడు నిచ్చి లోఁ దాల్చి దైవాఱఁగాఁ జెయ్యు లేమైన నీ కష్టనం
బంచుఁ బూఁట ల్వడిం ద్రోచునాబల్లిదు న్నీకు విందు ల్లిదా నీవు కూర్చిం గనుం
గొన్నచోఁగాక నే నిన్నుఁ గొండాడఁగా వెంతవాడ న్నిజం బొప్ప నన్నల్పపు
న్నీవె వెన్నుండవు న్నీవె ముక్కంటివి న్నీవె బాబిల్లివిం బ్రాద్దపు గ్గాద్దపు న్నీవె
ప్రాఁబల్కులు న్నీవె నంద్రంబులు న్నీవె గట్టుంగముల్ ప్రాఁకులు న్నాఁకలు న్నీవె
కా నెంచి ని న్నత్తి నేప్రాద్దునం గొల్చెదక.

41

తే. ఆనుచుఁ గైవార మొనరించు + నవ్వలంతి

మన్ను వేలుపుమేల్పంతి + మదికి మీఱ

వేడ్క లొనగూర్చి పనిచి య + వైవ్వుముచ్చ

చెలువచెలువందె పలుమఱుం + చలచు చుండె.

42

కాలనేమికొడుకు లాఁబోతులై పుట్టి జగములను గాసెఁబెట్టుట.

నీ. అంతట మిగిలలో + నలకుంభకునియింట, మును కాలనేమికి + ననుగుగొడుకు

లగుతుల్వరక్కను + లాఱునొక్కరు దొడ్డ, యాఁబోతు లై పుట్టి + రచ్చెరువుగఁ

జాట్టువాల్దాలుపు + నూడు లెంతయుఁ క్రొవ్వి, యెనలేని లావున + నెల్లకడల

మెలఁగచు నసివెల్ల + మేయుచు గోడలు, వెలుగులు పెండెము + ల్విఱుగఁ ద్రొక్కి

తే. దొడ్డిపట్టుల నిల్వక + త్రోవ నెవరి

నెవరి కొమ్ములఁ గ్రుమ్ముచుఁ + గదిసి కోడె

తఱపులను బొడ్చుచును వడిఁ + దివిలి అంక

లిడుచుఁ బొగ రెక్కె యుక్కున + నడరి చెలమి.

43

క. చెబ్బులుల నైన మార్కొను, నబ్బరపుంజేవ గలిగి + యానకగిబ్బర

నిబ్బరముగ నాఁడెంపుం, గుబ్బులు లిటు లయ్యె నేమి + కో యన నలరుక.

44

అఁబోతులయుపద్రవమును బ్రజలు రాజతోఁ జెప్పట.

క. చెలరేగి యిట్లు రెల్లెడఁ, గలయం ద్రిప్పురుచుఁ జాల + గాసి యొనర్పం

దలకే పజ రెల్ల నపు డ, గల మగుకడగండ్లఁ జిక్కి + గములై నరగక.

45

తే. పననందులు దబ్బపం + డ్లనఁటిపండు, లీడపండులు పెంకాయ + లివ్వతూలు

చెఱకుఁగోలలు దేనియ + త్తెఱుచుగాను, గొనుచుఁ బఱతెంచి రెకిమిని + కొలుపునకును

తే. అరిగి మెల్లన గవనికా + పరులచేత, నేనికకుఁ దమరాకడ + యెఱుంగఁ జెప్పి

యతని యానతి గైకొని + వెతలు మఱచి, నగుచు నందఱు గొబ్బున + నగరుసాచ్చి.

సీ. మగమానికములకొ + న్నిగనిగల్ దులకింపఁ, బలుకెప్పుకెంపుమే + ల్పనలు నింప

రేరాఘటాచాయ + క్రేవల నలరగఁ, బులుఁగుటాపచ్చరం + గులు పాపంగఁ

గఱిరతనంపుఁజొ + క్కపుసిరు ల్లిళుకొత్తఁ, బగడంపుగుంపు కెం + జిగి యొనర్పఁ

వెలికొత్తముత్తియం + బులడా ల్లువాలింప, వెలుఁగురాటాపరారం + గులు వెలుంగ

తే. మఱియుఁ బే రగునాఁడెంపు + మానికంపు, గములనిద్దంపువన్నియ + ల్లడలుకొనఁగ

నందములకెల్ల నున్నిప + ట్టవఁగఁజాలు, మేలిపని సెంపుబాళువా + మేడలోన.

48

తే. దొరలు మన్నీలు చెలులు బం + దుగులు జెట్లు

బంట్లు కబ్బంపుఁగూర్చరు + ల్పాకెగాండు)

గడనచేడియ లూడిగీల్ + గాఱ లొజ్జ

బాఁపనయ్యలు దీర్చరు + ల్బలసి కొలువ.

49

సీ. బంగారుడగటు దు + ప్పటిచెఱంగులరంగు, మేచాయ కొకకొత్త + మెఱుంగు చూప

బలుముత్తియపుఁజొక + టులఁజాలు నిద్దంపు, బవిరిగడ్డముమీఁదఁ + జపుకలింపఁ

బూపవెన్నెలతేనిఁ + బోలునెన్నెనలిపై, జిలుఁగుగడ్డరిబొట్టు + చెలువు మీఱ

సాగనుగా విరినరుల్ + చుట్టి గట్టిగ నిడ్డ, సిగపెంపు నాఁడెంపు + నిరుల నీన

- తే. గొప్పరతసంపుటతకముఁగ్లాలును బంగ,రములు మురుపులుసింగార్థఁ మహారఁ బూని
 వేడ్క లిగురొత్తరెండవఁ వేల్పుతేని,కరణిఁ గొలుపున్నదొరఁబొడఁగాంచి యపుడు.
- తే. తమరు గొనిచన్న సరకులెం + తయును బత్తి,నవ్వనముచేసి మిగుల జో + హరు లొనఁగి
 కేల్గవలు మోడ్చుకొని యొక + శ్రేవ నిలిచి,యెదలఁ గొంతుచు వాక్రుచ్చి + రిట్లు లనుచు.
- క. దేవర నీ వీచజలను, బ్రోవఁగ నిన్నాళ్లదాఁకఁ + బొదలుచు మేముకొ
 తీవి దలిర్పఁగ నెదలొ, వేవెఱపును లేక యుంటి + మెదలనికడిమిఁ. 52
- క. ఇవ్వడం విదె యచ్చెరు వై, చెచ్చంగా రానివొడ్డ + చే టొనగూడెం
 దచ్చక యాలింపును నీ, విప్పట్టునఁ గినుక లేక + యెలవి తలిర్పకొ. 53
- తే. గొల్లలనాయఁడై పరఁగు + కుంభకుమంద న దేవివితయో
 కల్లిగిబ్బ లేడు పొడ + గట్టి పజం గడు గాసిఁబెట్టుచుం
 గొల్లగ నెల్లపైరులను + గొంతును జంతును లేక మేయఁగాఁ
 దల్లడ మంది వచ్చితిమి + తద్వియు మీ కిది దెల్పుకోరికెఁ. 54
- క. గిబ్బ లవి కాఁపువారల, గొబ్బన సెకమద్దఁ జేసి + కొని మింగుఁజుమీ
 దబ్బఱులగఁ జూడకు మో, యల్పా బెప్పులుల కైన + నటు జంతుదుమే. 55
- క. చలపాడిచి అంకె లిడుచును, బలుమఱు ముంగార్లఁ ద్రవ్వె + బలవిడిఁ బసికాఁ
 పులఁ గ్రుమ్మ విడుచుఁ బైకొని,పాల మంతయు నవియె యగుచుఁ + బొగరు నెలంగఁ.
- తే. అకుదోఁటలు నుగ్గాడి + యరఁటితోఁట, లెల్ల మల్లడిగొనఁ ద్రొక్కి + యుల్లికింద
 పనుపుఁదోఁటలు జంగిలి + కనవుదీళ్లు, చెఱుకుదోఁటలు పండిన + చేలు దీర్చె.
- క. ఓరాయఁడ యీయంగద, కోరున లే కిటకు వచ్చె + నూ ర్లన్నియు మే
 మూరక దబ్బఱలాడఁగ, వేరము మాతాల్ల కయిన + నీయాననుమి. 58
- ఆఁబోతులఁ బట్టింపు మని రాజు కుంభకున కాజ్ఞాపించుట
- చ. అన విని నేలఁతేడు వెఱఁ + గందుచు వారల నూఱిండించి యి
 ప్పని నవరింతుఁ బొం డనుచుఁ + బంపి యెదం గడుఁ గిన్న మీఱ గొ
 ల్లనిఁ బిలిపించి నీవు పది + లంబుగఁ గోడెలఁ బట్టకున్న వా
 మునఁ దవరారుచుకొ మొదలు + ముట్టఁగ మేయును వైరు లన్నియుకొ. 59
- క. గట్టిగ నీ విక వానిం, బట్టింపును గాకయున్నఁ + బంటింపక పెం
 గట్టడవి కయిన వెడలం, గొట్టింపును చేయవేనిఁ + గొఱగాదునుమి. 60

క. బలసిరి గలుగుట కొరులం, గలఁచుట యెవ్వారి కయినఁ + గటకట తగునే
బలిమి గలవాఁడ వగునీ, కలగిబ్బలఁ బట్టరాదె + యాఁడి మేలే. 61

తే. అనుచు నెడఁయఁడు నుడివిన + విని యతఁడు
తలఁకి యొక్కఁడి యాకోడి + యలను బట్టి
గట్టిచేసెద నిత నిత + కనరవలవ
దంచుఁ గడు వేడుకొని యింటి + కరిగే వపుడు. 62

—|| అఙ్గోతులను బట్టం బూని గొల్లలు భంగపడుట. ||—

క. తనచుట్టుంబుల నందఱఁ, బనివడి రావించి తేని + పలుకులు దెలియఁ
వినిపించి గిబ్బలను గొ, బ్బునఁ బట్టఁగ వలయు నంచుఁ + బురికొల్పటయుఁ.

తే. గొల్ల లెల్లను బెల్లుగ + వల్లియలును
బల్లిదపులంకెపలపులు + మొల్లముగను
బూని యప్పేటిపాగరు టాఁ + శోతుతుము
బలిమి మెఱయంగ దాకొని + వట్టఁ దొడఁగి, 64

క. వలత్రొళ్లు వైచి యయ్యెడఁ, బలుమాఱును దఱిమి యురులు + వన్ని కడుకా దొ
డ్దులు నాఁగి మోఁది యోదం,బులు ద్రవ్వియుఁ బెక్కుచంద + ములఁ బెనఁగునెడకా.

సీ. వలపగ్గములుద్రెంచి + కలఁబడఁ గొందఱ, బొట్టులు ప్రయ్యంగఁ + బొడిచి పొడిచి
యొగసి చెంగున దాఁటి + పొగరునఁ గొందఱ, దొక్కలు నలియంగఁ + దొక్కిత్రొక్కి
తోడరి వట్టంగఁ బోవఁ + దొడఁగినఁ గొందఱ, దలల నెత్తురు లుర్లఁ + దాఁచి తాఁచి
కెరలి వేరమువాఱి + యురవడిఁ గొందఱ, దుఱురుగాఁ బుడమివైఁ + ద్రోచి త్రోచి
తే. గల్పితమున మోచ్చి య + గ్గిబ్బకదుపు, నిబ్బరంబుగఁ బట్టంగ + నబ్బకున్న
జబ్బావడి యందఱును గడు + నబ్బరముగ, బొబ్బ లిడుకొంచుఁబాఱిరి + ప్రోలిదరికి.

క. అటువలె బలియురు పెక్కం, ద్రటమటమైఁ జన్న విన్న + నగుచుకా మిగులకా
దిటము చెడి గొల్లనాయఁడు, కటకటఁబడి యింక నెద్ది + కర్ణం బనుచుకా. 67

అఙ్గోతులం బట్టినవానికి నీల నిచ్చునట్లు కుంభకుండు చాటించుట

తే. కొంతకడ తెంతయును మదిఁ + గుంది యొడయఁ
డేమి గావించునో యింక + నెట్లు లతని

మోలఁ దెల్పుదు నీయాము + టాలపోతుఁ
బిందు నెవ్వఁడు గెల్వఁగ + లండు పూని.

68

1. తడయఁ బనియేమి మినుసిగ + దయ్య మింక
నెట్టు గావింప నున్నాడొ + యెవ్వఁ డెఱుఁగు
నబ్బురం బొప్ప నిత్తటి + నహహ యెట్టి
కీడునకుఁ బుట్టెనో యిట్టి + గిబ్బ లేదు.

69

2. అని యెందు వెరవు దోఁపక, పనివడి యిక్కడియలను + బట్టఁగఁ గలవా
ఁని కిచ్చెద నీకన్నియ, నని యెల్లెడలందుఁ జాట + ననిచెఁ నరగఁ.

70

—|| తండ్రిచాటించుటను విని నీల చింతిలుట. ||—

3. అటుల దనతండ్రి చాటిం, చుట చెలికత్తియలవలనఁ + జొప్పడ విని మి
క్కుట మగువంతలఁ గందుమ, దిట మింతయు లేక నీల + దిగు లేదఁ బొదువఁ.

4. ఆక్కట తండ్రి యేల మరు + నయ్యకుఁ బెండ్లి యొనర్చ నంచుఁ బె
న్నక్కవ నుండుచోఁ దెఱుఁగు + మాలినటక్కరియాలపోతు లి
ట్లెక్కడనుండి కల్గెనిపు + దెవ్వరు నెవ్వఁగఁ దీర్పువార ల
చ్చక్క హలిక్కి యాన నన + యంబు మది స్వేదఁ జెంద నాయెఁగా,

72

5. ఇట్లెఱఁ గంతయు విపు డా, పుత్తడిదువ్వలవతాల + పున కెవ్వారలే
బత్తి నెఱిఁగించి యెదలోఁ, దత్తఁ మంతయును దీర్చఁ + దగియెడువారలే.

73

6. వెన్నుఁ డీమాట వీనుల + విన్నయపుడె, వచ్చునో లేక యీవని + కిచ్చ యిడఁడొ
పచ్చి గిబ్బలఁ గూల్చునో + వానివలనఁవీగి యేఁగునె యింక నెద్ది + వెరవు గలదు,

7. సోఁకునూఁకలగొంగ యి + చొచ్చిటి కెవ్వె, ధార గొబ్బన వేంచేయ + కుండెనేనిఁ
జెల్లఁబో యింక నెటువంటి + చెనఁటిగొల్ల చెట్టఁ బట్టంగ దయ్యంబు + చేయునెక్కొ.

8. దట్టంపుమిన్నాఁక + తరంగచాల్పవఁ డేలు, తెలిపుల్లు బురదగో + తులకుఁ జనునె
పుడుకుప్రూపలితావి + పువ్వుఁడేనియ లాను, మగతేటి తుమ్మకొ + మ్మలకుఁ జనునె
తొలుమొగుల్ నిడుచిన్ము + లేలమిఁ గ్రోల్వానకో, యిల బలుమంచుసో + నలకుఁ జనునె
వరువంపుఁగ్రొమ్మది + మందు లేవున మెక్కు, చిలక గాటపుటుమ్మె + తలకుఁ జనునె
9. పక్కిరాజక్కిదొరచెల్లిఁ + జక్కఁ గోరి, చొక్కుచుండెడుడెంద మ + మ్మక్కయొక్క
తులువమానిసితోడఁ బొండునకు నిచ్చ, యిడఁగఁ జూచునె తలఁప నెయ్యెడలనైన,

తే. పుడమిలోపల మగవాడుఁ పూని తనకుఁ గోర్కి యగుకల్వకంటిఁ గైకొనుచు నుండు
నహహ తమమది కీచ్చయో + నట్లు మెలఁగఁ గన్నియల కేమిటికి బల్లి + గలగ దయ్యె.

సీ. ప్రేపల్లెనుండి ము + న్నేవుతో నివటికి, నేలవేలుపుఁబెద్ద + యేల వచ్చె
వచ్చి మచ్చిక మీఱ + హెచ్చుగా పూంబట్టు, పాలుదాలుపుఁగతః + లేల తెలిపెఁ
దలిసినఁ దండ్రి య + చ్చెలువున కీజవ, రాలి నిచ్చెద నని + యేల పలికఁ
బలికినమాట యే + ర్నాటుగా విని తన, యెదఁ గూర్చి యతనిపై + నేల పొడమెఁ
తే. పొడమెఁగాకేమి పొగరుటాఁ + బోకు లేదు, నిత్రైఁగున దొడ్డిలోఁ + నేల కలిగెఁ
గలుగుటకు నేలఁతఁ జేల + కాఁక పేనె, నయ్యయో దయ్యమని కేమిఁ యవఁగఁగలదు

తే. చిలుకవార్వంపుమేటివ + జీరుఁ గేరు, నాలకాశరిసోయగం + బనువు మీఱఁ
దలఁచినపు డేమొకాని డెం + దమున దిగులు, పాయఁగా నేర దిఁక నేమిఁ సేయదాన.

క. ఇప్పని దలిదండ్రులకుం, జెప్పఁగవలె నంచుఁ దలఁప + పిట్టితి మిగులకా
ముప్పిరిగొనుచుం బైపయి, గప్ప నెరులచాటువారు + గారే కన్నెల్. 80

చ. వలనుగ మేలుగీర్లు గుడు + వం దనువా రని నమ్మి యెంతయుం
జెలిమి దలిర్ప నిత్రైఁగుఁ + జెప్పఁగఁ జూచిన పారపారకుం
గిలకిల లాడుచు నిగులఁ + గేకలు గొట్టుదు రింతె కాని చి
క్కలు నడలించి మేలుపనిఁ + గూర్చఁ నేర్తురె రాచనెచ్చెయల్. 81

తే. అలల వలనుకొలుపు + వెలిమి తనకుఁ, గలగ కుండిన వేటొక + తులన నిక
వలన నెవ రేమి చేపివఁ + దలఁక మచ్చ, నంత కంతకు నగ్గలం + బైనతమిని. 82

— నిలి మన్మథావస్థలం బదుట. —

సీ. కనుదోయికలకులఁ + గ్రన్తుపెన్నీటిజా, బ్బలితంపుగల్పిగు + బ్బలను ముంప
నుడివ్రానివేడిని + ట్టూర్చు గాడుపుల బ, ల్పదలఁ గెంజిగిమోవి + వాడువాఱ
వెడమిలుకాడు బ + ల్పిడి నించుపూవంప, జల్లుపెల్లన మేను + దల్లడిల్ల
దట్టంపువలపులఁ + దమి బెండుకొని పారె, పారకు గుండియ + జల్లనంగఁ

తే. దాళ్లజాలక మధిలోఁ + దగులు తాళి, గూలి పోలుచుఁ జాల చి + రాలిఁ దేలి
తేలి నెచ్చెలికారుఁ బోఁ + దోలి మేలి, పూలపానుపుపై వ్రాలి + వాలుఁగంటి. 83

క. తనురను రనుమం బారెను, గనరును బన దటిఁగి వెనును + గడగడ వడకు
నిన్నువును మనవెట్టును తె, క్కని మగువలరాచనెగలఁ + గ్రాఁగుచు మఱియుక.

నీలానుందరీపరీణాయము.

బయ్యచూడ చవలోనఁ బావ నవ్వుఁ గలంగుఁ, గలవరించును బయల్ + గొలిలించుఁ
 యవకే పలకుఁ గ + న్నులు మూయుఁ జెక్కిటఁగై పేర్పు బెడరు న + ల్లడలు పొదకు
 లిగాడ్చు దూఱు నం + చల దోలు ధయ్యంబుఁ, దిట్టు మైతోడవులఁ + దీసి వైచు
 టులఁ గనకు గొ + బ్బున లేచి చిట్కల, నడుచుఁ బల్లఁబుఁ గొప్ప + విడిచి ముడుచు
 గుకుఁ జడిముడిమడి సొమ్మ + పిలు దిట్టు, లేక కన్నీరు నించు న + లించు నోకి
 యుఁ బిచ్చుట గొను దత్త + టించుఁ జాల, నలరువిలువార్చు తండ్రిపైఁ + దలఁపు నిలిపి.

—|| చలిక తెలు నీలకు బుద్ధులు చెప్పట. ||—

జ్జియోడఁ జలిమిక త్రియ, బట్టియలగఁ గూడి చేడి + యం గని యని రీ
 జ్జిడవునగలఁ బొగులుచుఁ, గట్టా నీ విట్లు దయ్యఁ + గాఁడునె చెలి. 88

న్నియపుగాని ప్రోడవు + గావు నీవు, పువ్వుఁబోడినొ న్గిల్లఁ + బోవ నడిచి
 లుదొనంగుల బారలఁగఁ + బాడె నీకు, నించుకేనియు మదిలోన + నంచ వకట.

ద్దంబు గని తద్ద + నిద్దంపుఁగస్తరి, ముద్దునెన్నెనలిపై + దిద్ద నేమి
 టప్పలై కప్పన + నెప్పారుపెన్నెఱు, లింపుగా దువ్వి పా + టింప నేమి
 మిచ్చె నిమ్మగ మాని + కమ్మల సొమ్ము లం, దమ్ముగా నెచ్చేనఁ + దాల్చి నేమి
 పట్టెఁ బెట్టినయట్టి + జట్టిమీఱినపట్టుఁ, బుట్టుముల్ మట్టుగాఁ + గట్టి నేమి
 గోరి యోరిమి నోరెంబు + గుడువ నేమి, తోడర వలిదాచివిరనరల్ + ముడువ నేమి.
 ఉనువు దళుకొత్తఁ బలంకులు + ముడువ నేమి, చామ నీ శిడి యెంబువంటి + జాడచెవును.

వలంబెఱంగులఁ గలంగుచు నిట్లు, వలెఁ గొడుకఁగ నేల లాఁటి + వారమె నీకుం
 వలఁపునఁ గలవనియెల్లను, దలంపనె మానోడఁ బలికి + దిటయగఁ గలికి. 89

తగులమునఁ దగిలి నీ పీ, పగిది న్నిగి తఱిఁగి రేయుఁ + బవలు న్నిగుల
 న్దగలం బొగులఁగఁ దగవా, మగువా నగువారి నెట్లు + మడిఁ దలంప వయో. 90

చిలుకబోదల మచ్చి + కలు చేసే ముద్దులు, చిలుకఁ బద్దియములు + చెప్ప రాదె
 తెలిపిట్టగమఁ జేరఁ + దీసి తద్దయు బుద్ది, దలిపి మెల్లన నడల్ + దీర్చ రాదె
 నెమ్మికోటువుల గా + టమ్ముగాఁ గూరిచి, నెమ్మిలో నాటలు + నేర్ప రాదె
 బట్టికాఁడుల నింపు + పుట్టునట్టుగఁ గేలఁ, బట్టి మాటలఁ గల + మంగ రాదె
 చెలగి పూఁదీమియలఁబోది + నేయ రాదె, మేలిరతనంపునీడియ + మీట రాదె
 నలుపుగా నెచ్చెలులఁ గూడి + నవ్వరాదె, కలికి నీదెంధ్రునఁ జిక్క + నులకు మాని.

చ. కులుకుచుఁ జేరి యాటలకుఁ + గూరిమి వెచ్చెలు తెచ్చరించినం
బులక వ దేమి యేమటక + పల్లెల నిల్వవయూడిగంపుటిం
తులఁ గని తద్దయుం నినుక + తో నదలించెద నేమి వేమఱుం
బెలుకలకొల్కి నీవెడలకుఁ + జన్నియ తెన్నఁగఁ గ్రొత్త లిత్తటికా. 92

క. లేమా నీవెత మానున, లేమా మామోటమున న + లింపఁగ నిపు డే
లే మాఱుమాట యొనఁగుము, వేమాఱును దలఁక నేల + వేమాఱు మిఱుకా. 93

లే. చేల యోచేరజపుఁదనం + చేల యింక, నాన యంతయు మదిలోన + నానఁబోక
నిచ్చలం జొచ్చ మాతోడ + నిచ్చయెన, చెల్ల వెఱిఁగింపు మెంతయుఁ + చెల్లముగను.

క. అని యనుఁగుంజెలు లిత్రెఱు, గునఁ బల్కిన నాలకించి + కోమలి మిఱులం
దనదెంచునుఁ గోరిక, లినుమడి యై నెగడ వారి + కల్లని పలికెకా. 95

—॥ చెలిక తెలతో నీల తనతలఁపు చెల్లుట. ॥—

లే. వినుఁడు చెలలార నామాట + వెనరు మిఱుఁ,దలఁపులోవార లోమిఱు + దాచ నేల
దెంగ మంతయుఁ గఱివేల్పు + నందుఁ దగిలి,మరలఁగా నేర దిఁక నెద్ది + వెరవు చెప్పుడ.

ఉ. చక్కెరవింటిజోదు నెక + పక్కెము లాడఁగఁ జాలుపక్కెరా
జక్కివజీరుచెల్వొ చెవిఁ + జక్కఁగ నాటివనాటముండి య
మక్కు యదేమొకాని యెడ + నంటినకూరిమి యంతకంతకుకా
నెక్కెన మై పెనంగొనుచు + వేమఱుఁ బాయ దిఁ కేమి నేయుచుకా. 97

అ. మిన్నజన్నిగట్టుఁ + గ్రొన్నెల వెన్నుని, చెన్ను మిఱు నప్పు + దెన్న మున్న
విన్నకతన నెపుడుఁ + గమ్మలఁ గట్టిన, ట్లన్న దెడము లేక + యెన్నులార, 98

లే. తప్పు తెన్నక మొదలినే + న్నంబుఁ దలఁచి,యిప్పు డిప్పుని యొనఁగూర్పుఁ + డొప్పుమిఱు
మీర లొనరించునట్టియ + మ్మేలు మఱుచు,దాచఁ గానబాఁడి యెందు + జాణలార,

క. అనుచుఁ గడలేమియంగద, గనఁబడ నన్నడఁది వేడి + కన్నీ రొలుకం
దనతెఱుఁ గెఱిఁగించిన విని, యనుఁగుంజెలు లెల్ల దాని + కని రి ప్లనుచుకా. 100

—॥ చెలిక తెలు నీల నెగ్గులాడుట. ॥—

క. కన్నియలొ యంతపని కయి, పన్నెయు వాసియును దఱిఁగి + వగచెద నకటా
ని న్నేమి యనఁగఁ గల మీ, మున్నరికలు వినుట లేదు + ము న్నేచ్చోటకా. 101

చెలిపెనిమిటిపై, నబ్బరపువ్వలపు నిలిపి + యలమట మీఱక
విడిచెను నీకుక, గచ్చితమం బిట్టు రేల + కలిగెనె పాలతీ.

102

యొకంత రేనివల + కాకలఁ గ్రాటగుడు లోఁగి తాఁగ వై
ండిపాటుతోఁ జెరులఁ + జెంతలఁ జేరఁగ నీక తద్దయుక
ఁదవంబుఁ బూని నరి + గన్నియ లందఱు నవ్వ నయ్యయో
తువ మాతి యిప్పగిది + నాడఁగఁ జెల్లునె ముద్దుఁగ న్నెకుక.

103

మిఁకంటి యి + ప్పలుకు నిన్నంతనే, కడలేనిబెడ్డు ని + క్కడకు వచ్చు
యచ్చెరువుగా + రెద్ది పాతెను గిబ్బ, పిండు సెక్కుమ్మడిఁ + జెండి వైచు
పెంగూర్చిచా + వ్పడ నెన్నఁగా రాని, పేర్తితో ని న్నిందుఁ + బెండియాడు
+ నాఁడెత్తుఁబైడి + యందలంబున నిల్పు, కొని తనపల్లెయి + కొనర నరుగు.
+ రతనంపుమేటియు + ప్పరిగలోనఁ

ంపు మీటినగొజ్జెఁగ + సెజ్జమీఁదఁ

ంబెఱంగుల వలరాచ + పనుల నిన్ను

ంయఁ గరఁగించు నమ్ముమీ + మెఱుంగుఁబోడి.

104

ద్దులపట్టిని నీకీ, గద్దటిచందముల మెలఁగఁ + గా రాదునుమీ
వ్పయఁ బెద్దలఁ బలఁపక, ముద్దియ నీ కింత డెంద + మన వెక యున్నే.

105

లఁదిలేనిబేడు + కల మను పెంచిన, యంచవిలుకగముల + నలుక మీఱఁ
డర నడిచి పాఱఁ + దోరెద విని యేరు, తప్పు నేనె నిపుడు + కలిరుబోడి.

రివ యెన్నఁడు మామాటఁకడుగుదాట, కుండుదానవు నేఁ జేమిఁయొండుచెఱుగు
గ్రాని మాటికి నుడువంగ + రానికినుక, నేనెనవు నేర మెద్దిమా + చెంతఁ జెప్పును,

లనాఁగొ నీకోరిక, వలనుగఁ జేకూరె నింత + వల వంతయుఁ దా

లలుచును మాపైఁ బలుమఱు, నలుక కడు న్నిగుడ నెగ్గ + లాడకు మింకక.

106

అనిన విని ముద్దియ తద్దయుం బ్రా హ్మరకుండి యన్నెచ్చెలిపిండునకు పెండియు
నిట్లనియె.

109

◆◆ నీల చెలికలెలపె నలిగి మాటాడుట. ◆◆

ముమ్మర మైనబల్వెకల + ముగ్గురు సుండెడుదానిచుట్టునుం

గ్రమ్మి నడంతులార కొఱ + గాములు వేమఱు పెంచ సాగి నా

- రస్తుకచెల్ల యల్లచిగు * రాకుంకటారికడిందిజోడుతూ
వస్తులవారి శోర్వఁ దర * మా పెటమాటలు వేయు నేటికిఁ, 110
- క. కడనుండి పెక్కుమాటలు, నుడువంగా వచ్చుఁగాక * మాల్కొనియెడుపల్
కడగండ్లఁ బడఁగ వచ్చినె, విడువక యెవ్వారి కయిన * వెలందుకలారా. 111
- క. ఆకటా బెడిదపువలపుల, నెకలంబడి ప్రేగువానిఁ * జేపట్టఁగ నె
ల్లక యిటువలె నెంతురె ని, ప్పకలవయి న్నేయి చల్లు * పోలిక మీఱక. 112
- తే. వినుడు నామాట లిపుడు మీ * వీను లలర, నైచ కుండిన నింతియ * చాలుఁగాని
యింక నేమియుఁ గొఱగాని * యెగ్గులాడఁ, బోకుడే మీకు మ్రొక్కెద * బోటులార.
- ఉ. కూరిమిబోటు లంచు మిముఁ * గొండగ నచ్చుచు నున్నచో నయో
నేరము లెన్నుచు నిగుల * నెవ్వగలం గలఁగించి సారెకుం
గేరెద రింతెకాని మని * కిం గడు నెమ్మి దలిర్ప నేర్చుతోఁ
గోరినశోర్కి మీఱ నమ * కూర్వఁగఁ జాలుదురె యొకింతయుక, 114
- ఉ. చక్కఁదనంబు జవ్వనము * జాణతనంబు గొనంబుఁ దేజాఁ బెం
పెక్కినయుక్కునుకొ నీరియు * నిమ్మగఁ గల్గి చెలంగు చున్నయా
రక్కసిగొంగపైఁ గడుఁ ది * రంబుగ నిల్పినదెంద మింకఁ దాఁ
డక్కరి నెక్కునిం గవయు * ట న్నెఱిఁ గోరునె మాట, లేటికిఁ, 115
- క. మామాట నేయ దని యిం, నేమియు నుల్లయుల నలుక * లిడఁ బోవక మీ
గీమలకుఁ బొందు గొమ్మన, వేమాణును గేలు మొగిచి * వేఁడెద మిమ్మక. 116
- చ. గొనకొని మీయెడక నెఱయఁ * గూరిమి డెందములోనికన్తి మం
తనమునఁ దల్ప నేరుపురె * తద్దయుఁ జాటితి నింతె యందఱుకొ
వినియెడునట్లుగా నిఁకను * నేమణు నామన నవ్వకొంచు నా
యనుగువెలందులార మను * నాఱడిఁ బెట్టుకుడెన్న వేఁడెదక, 117
- వ. అనియిత్తెఱంగున నమ్రెఱంగుఁబోఁడి బి త్తరించుచుం గొత్తవలవంతలఁ దత్తఱించుచుఁ
బు త్తడిదువ్వలువవాలుపునయి నత్తినబత్తిం జెలికత్తియలమొత్తంబుల నెత్తి యాడుచు
నీడులేనికొర్కుల నువ్విగ్గారు చుండె నని నిరాచారిసింగంబులకుం గతయెఱింగించు
జడదారి వినిపించిన వార లతని నవ్వలికతయుఁ దెలుపు మని వేడిన.

మ. మలనూ డగ్గి జముండు రక్కసుఁడు నీ * చైతాల్పరాగాడ్పుజ
 క్కులతోండ్లు నివసదారితాలుపును బ * ల్కంబోటిగన్తుండుఁ బు
 ల్లలరాడాల్దారయ్యు నైవ ల్లలుగువే * ల్పుల్లూల్ప నవ్వెండిగు
 బ్బలిపై నుండి జగంబు లేలుబలువే * ల్పు గట్టువిట్టాలుపా.

119

కీ. కడలిదొన పాఁవనారియుఁ * బుడమిలేరు, గట్టువిల్లును దొలిపల్కు * గమిగుఱాలుఁ
 బులుఁగుడాల్వెల్పుములికియుఁ * బూనికడిమి, మెఱయఁదిగప్రోళ్లు గూల్చిన * మేటివేల్పు.

హాలిని. కదలనిబలులేరుక * గాదుపుక మేయుమేరుం

గుదు రగుతలయేఱుం * గొండపై మేల్పిడారుం

గొడుకక పలుమాఱుం * గోరికల్ గూర్చుతీరుం

బొదలెడిమెయిసారుం * బూని యొప్పారుమేటి.

121

ఇది శ్రీమదుమారమణకరుణాకటాక్షనిరీక్షణనలభసరసకవితాసామ్రాజ్య

ధురంధర ఘనయశోబంధుర కాండిన్యసగోత్రపవిత్ర హుచిమంచి

గంగనామార్త్యపుత్రి బుధజనవిధేయ తిమ్మయనామధేయ

ప్రణీతం వైననీలాసుందరీపరిణయం బను

నచ్చతెనుఁగుం బ్రబంధంబునందుఁ

ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీకారదామ్యయోనము.

నీలాసుందరీపరిణయము

అచ్చతెనుగుగబ్బము

తృతీయాశ్వాసము.

క. నీరిపెనిమిటియుం బలుకుల, గరితమగఁడుఁ బొగడ మెచ్చు + గాంచినగట్టుం
దొరముద్దుఁబట్టిడెందపు, విరిదమ్మిళ్ళలంకుఁదేటి + వేల్పులమేటి.

ప. విను మన్నిరాచారిరాబారులకుం గత యెఱిఁగించుజడచారి యిట్లని చెప్పందొడంగ
నట్లు గొల్లరాకన్నియ పన్నియ దఱిఁగి యెన్నరానివగలం బొగులు చున్నంత. 2

—|| సాయంకాలవర్ణనము ||—

తే. బొమ్మ యనుపేరియగపాలెఁపూఁటచెలిసి, గోరి యలరించుటకుఁ జదఁబ్బదుటఁ గాఁచి
నీట ముంచినమేటివ + న్నియవసిండి, పూదె యనఁ గ్రుంకుఁగడలిలోఁ + బొద్దు వారె.

తే. రేవెలందుకఁ బెండ్లాడ + రిక్కరాయఁ, దేయదేఁ గలఁ దని వేల్పు + టిగురుబోండ్ల
గములు గట్టిన్త్రొక్తచెం + గలువకోక, గము లనఁగ వంజకంబాయ + లమరె మింట. 4

క. బలితంపునంజకంబా, యలు నిద్దపుమావిచిగురు + లని చేరి తమిం
గలయంగాఁ జర్చినకో, యిలమూఁక లనంగఁ గడల + నిరులు దనరృక్.

క. మరుఁడు చెరువరుల నెల్ల, న్నెరవునఁ దీర్చంగఁ గోరి + విరివిగఁ గఱిదే
వరయదుగున నిడుమల్లియ, విరు లనఁగా రిక్క లెనఁగ + వేలుపుఁద్రోవక. 6

క. తామరలు ముడిఁగె జక్కవ, చామలకు న్వేతలు పర్వఁ + జక్కగఁ బదుపుం
గోమలకు బొజఁగులకును, సేమం బొనగూడె నపుడు + చెప్పఁగ నరుదై. 7

—|| చంద్రికావర్ణనము. ||—

తే. తనర మగమానికపువాయి + చాల్పుజోదు, వేడుకలు మీఱ నాడుమే + రేడమీఁద
గొనలు మీఱెడునపరంజి + కుండ యనఁగఁ, మార్పుగుబ్బలిపైఁ దోచెఁ + దొగల తేఁడు.

నీలాసుందరీ పరిణయము.

నుఁగొలఁకునఁ బూచినన, క్కనిచెందొవ యనఁగఁ దనలెఁ + గలవలదొర లోఁ
న నయ్యోఁ గప్పు మనీ క, త్రినవేమక నుండుగండుఁ + దేటి యనంగఁ. 9

అంతఁ గొఱంత యింత లేకఁ జగం బంతయు నిండి పిండి చల్లనతెఱంగునఁ బొంగారుచుఁ
జుట్టిలేక తఱపివెన్నెలలు గాఱుఁ దొడంగినం గడంగి నింగిముట్టిన నంతసంపుటగ్గలి
ల డగ్గఱించి యొక్కమ్మడిఁ బొక్కుచు గ్రక్కున మెక్కి యా మెక్కి యక్కజంపు
పక్కువలం జొక్కి చిక్కక చక్కెరవిలుదాల్చుబవరంబులూ దవిలి చెన్నారవెన్నెల
శ్రలుఁగులమొత్తంబులును వెన్నెలపులుఁగులమొత్తంబులబిత్తరంపుంబనులకు మెత్తఁ
బడి శ్రోత్తవగఁ దత్తఱించుచుం దమతమవేడ్కకత్తెల నత్తుకొని పూవుతెత్తుల వ్రేటు
గాడుచు విచ్చలవిడిం దిరుగుబొజుంగులును బొజుంగుల మెక్కెడకుం బనిచి వగలం
గిలి మగల నెదిరించి కొంచక మంచిగందంబు లలఁది వలిపంపుఁడెలివలువలు
కుసుంగు లిడి దొనంగు లఱి వెనం గదలి యిక్కలకుం దాటుచెడిపజవరాండ్రం గని
కనుజవరాండ్ర నెవలం దలంచి యొల్లన నుల్లంబులు దల్లడిల్ల నున్న రని సొమ్మనిలం
బాటుతెరువరులును దెరువరుల గెలువం దరలుమరునకుం దఱి యనుకమ్మరీఁడు వెర
పునం జేసి యువిచితకఱకుటమ్ములగుంపుల సొంపునం బెంపాడుకలువ క్రొవ్విరులును
గలువక్రొవ్విరులపయి ముసరి కొనరి తీఁగపనగలపూఁదేనె తాని పెల్లుగం ద్రుళ్లు
గండుఁదుమ్మదలును గండుఁదుమ్మెనలొదలు చెవుల నాట బీట లగుడెందంబులతోడ
గాటంపుమరునాటలకుఁ దివురుకొమరుంబాయంపుదుటారికత్తియలును దుటారి
కత్తియలసిబ్బెంపుగిబ్బిగుబ్బల కెన యనం దగి సొంపు గలిగి వెత లానర్చుజక్కవపెంటి
కూటువలును జక్కవపెంటికూటువలపాటు గనుంగొని వెఱచి పొలయలుకలు మఱచి
పఱచి మగల నిఱియం గొఱిలించికొనుముగుదపూఁబోఁడులును ముగుదపూఁబోఁడల
నిద్దంపుమద్దుమొంగంబులకు దొరగానిసిగ్గనంబోలె ముడుంగఁ బాఱిననెత్తములును
నెత్తములకొలంకులం దలంకక దుంపరూండ్లు మెనవి వినువక కూత లిడుకొదమరా
యంచబారులును గలిగి పుడమి యెల్ల మొల్లం బగుచల్లఁదనంబున నుల్లసిల్లుచుండె
నప్పు డాగొల్లరాకన్నియ యెన్నరానివలవంతలం బొరలుచుండె నట్టియెడ. 10

— ❦ నీలను మన్మథుఁ డేఁచుట. ❦ —

ఇరువంకలఁ దన్నుఁ బొదవి, గొరవంకలుఁ దుమ్మెదలును + గోయిలలుం డ
క్కరిచిలుకలుఁ బులిపులుఁగులు, గొరగొర రా మరుఁడు వెడలెఁ + గొమ్మఁ గలంపఁ
అట్లు వెడలి.

మ. కడిమిం జల్కపిసాళిజక్కి పెడి ర + క్కం జివ్వనం దోలి బ
 ల్లెవవింబు న్నునవాడితూములకు లో + లిం గూర్చి లిట్టార్చి నె
 వ్వడిఁ జేకొల్దిగఁ దీసి చాచి మరుఁ డ + వ్వాల్లంటిచమ్రొయినె
 న్నడుచక్కిఁ గుఱిచేసి యేసె నదరం + టం గాఁడి మై పోలఁగఁ 13

చ. తలిరుజిరావజీరుబలు + చాడికి మోడి కడంక దక్కి యు
 క్కులకుమిటారి డెందమునఁ + గొండల మందుచు నవ్వ డెంతయు
 న్వలపులవెచ్చ హెచ్చఁ జేలం + వం బగునెమైయిఁ గార్ల పోలుచు
 ల్లశవళపాటుతోఁ జెలిమి + కత్తెల చూఱుచు నుండి వెండియుఁ 14

నీ. తులువరాచిలుకమూఁ + కలహాహాగులకుఁ, బాఁచమేపుడుఁబుల్లు + బారురొడకు
 జమిలిముక్కాల్లిసి + సాలిబల్ మ్రాంతకుఁ, గొడమకొయిలచాలు + గొలగొలలకు
 గద్దటిగొరవంక + గములచవ్వడులకుఁ, బొగరుటంచలపల్కు + వెగటులకును
 వలిసాలిగాడ్పుబో + దలహెచ్చరికలకుఁ, జలివెల్లునుదుటు వె + న్నెలలసెగకుఁ
 లే. దొడరి బడిబడి వెవవింటఁ + గుడియెడమల
 నడరి వడి సేయుకటివేల్పుఁగొడుకుదుడుకు
 టంపజడివానసోనల + యలజడికిని
 మిగుల నెద నోడి యాడు న + మ్మించుబోఁడి. 15

—|| మన్మథదూషణము. ||—

లే. అలరువిలుకాండ బలుసిరిఁగలిగినట్టి, దొరకొడుక నంచుఁ బొగరువఁద్రుళ్లుకొనుచుఁ
 దెఱఁ గెఱుంగక ముగుదలఁదెరువరులను, బూని యేతువె నీపూన్కిఁ బుగ్గిగాను.

క. పొరపొచ్చెంబునఁ బలుమఱు, విరిఁబోడుల నెల్ల మిగుల + వెతవెట్టుదు నీ
 దొరతనము ద్రుంగి పోవను, మరుఁడా నీచేతివిల్లు + మంటం గలయక, 17

చ. తలఁచఁగ ముజ్జగంబులకుఁ + దల్లియుఁ దండ్రియు నైనలచ్చికిం
 బులుఁగుహుమావజీరునకుఁ + బుట్టినదిట్టపు నీకు నెల్లరుం
 గలయఁగఁ దోడఁబుట్టువులు + గారె యయో నెన రింత లేక లేఁ
 జిలకలకొల్కలం గలఁచఁ + జెల్లునె పెల్లుగఁ బచ్చవిల్తుఁడా. 18

ఉ. కన్నులవింటివాడ తిగ + కన్నులచేవరతోడఁ బోరి ము
 న్నన్నము నెంది మేఁ దొఱుఁగు + పట్టుననెక్కడ డాఁగి పోయె నీ

నీలానుందరీవరీణాయము.

క్షితికంబు నేడు కొఱు + మాలినకొయిలచిల్కమాఁకలం
న్నగఁ గూడి చేడిమల + బామలఁ బెట్టెడు పోటుబంటు వై.

19

—|| చంద్రదూషణము. ||—

శ్రుటామనం దమియఁ + బర్వంగఁ గైకొని యొజ్జముద్రియం
నదోసకారి పని + క్షాదె నిశం గని తమిళొమ్మ ని
నఁ దలవంచుచుండు నది + చాలదొ యాఱడి నీకు నెంతకుం
పలఁతేడ నీసపురు + నన్నము గా నిక నిందు రాకుమీ.

20

కులేనివెతలఁ + గుండెముగుదల, డంకతనము మీఱు + జంకు లేక
మునఁ గలంచె + దింకఁ నెన్నఁడు నీకు, వంక గల్గదోటు + జింకతాల్ప.
ట్రామున్న ముక్కంటి + కంటిమంట, చేత బూదైన మరునకుఁ + జెల్లఁ గాని
మనియెన ననుకొన్ని + నవరునీకు, జాడయే చేడిమల నేదఁ + జందమామ.

21

వసంతాదులదూషణము.

పు గలవాడ వంటను, జెలఁనల నలయింపు నీకుఁ + జెల్ల దయో నీ
వెల్లఁ జెల్లపాలుగ, నలరుజరాశోదుశోడ + యామని తేఱదా.

22

నిపూపు గల్గుట, కతివలపైఁ బెల్లు లేగి + యలజడి మీఱు
పెట్టుదువే యింక నీ, బ్రతుకు బయల్గాను నాలి + పయ్యరవట్టా.

24

న్న కొన్నాళ్లు పలుగాకి + మూఁకలోనఁ, గలసిమెలఁగినతెఱఁ గెల్లఁ + గానిపింపఁ
పలమిఁద గుడ్డెట్టి + సేమ రాకు, కొయిలా యింక నీయిల్లు + గూలిపోను.

25

గాని పండ్లు గొఱుకుమఁ, జీవీకిమాటికిని గనరు + చిలుకం జిలుకా
ల నలయించెదు నీ, గోటాపన యెన్నఁ డింక + గూటం బడు సో.

26

ఁబోఁడులడెందము + ల్లడ్లడ్లఁ, గూఁక లిడుకొంచు నెంతయుఁ + గొఱులేలేక
డంబునఁ బురిచిచ్చి + యాడెదేమి, యక్కటా నెమ్మి నీయాట + యడవిఁ గలయ.

ఁ బలుమఱు మొరయమఁ, గమ్మనిపూఁదేనె లాని + కడుఁ గ్రొవ్వి యహఁ
ఁ గలఁవఁగఁ జూచెదు, తుమ్మెర నీతుళ్లు పెద్ద + తున్నల బట్టక.

28

పలుమఱుఁ జెవులు చీఁ + దఱు గొనంగ, బిట్టు మొరసెదు వన త్రాగి + నట్టు లిట్టి
జాడ లెట్టుగాఁ + బట్టువడియె, బెట్టుగా నిన్ను వెనఁ జెఱు + బెట్టియడను.

29

వ. అవి మఱియుఁ మఱియుఁ బరికించి చెఱకువిలుకాని కఱకుచుఱుకుటలరుమరికి
మొత్తములకు సంతకంతకు నగ్గల బగువలనంతసెకలఁ గ్రాగి వేగి నైవ రాకున్న
దిల్లబడి మెల్లన సామ్రసిల్లిన. 30

చెలికత్తెలు నీలకు కై తోవ్వచారంబులు నేయుట.

క. చెలు లెల్లఁ దల్లిదీల్లుచు, వలగొని దరి నిలిచి యకట + వలవంతసెకల్
బలు వయ్యఁ దలిరుబోడికి, వలిపను లిక నరగఁ జేయ + వలె నని మఱియుకా, 31

ఆ. కప్ర మూడి మంచి + గందంబు మెత్తి ప, వీరు చిలికి తూండ్లు + నింది వలపు
గ్రమ్మపూలవివన + కట్టచే వీచుచు, జవురు నెజ్జమీఁదఁ + జేర్చి మఱియు, 22

తే. ఎన్నరానట్టివలిపను + లెన్నియెని, జేయ మే లందులను లేక + నేగి బాండు
చున్నకన్నియ మెల్లన + నున్ను రనుచు, బొరలి యిట్లని పలికె న + బుర్రము మీఱ.

సీ. నిద్దంపుఁబాన్మపై + నివ్వలకునియలు
నింపఁ జెల్లునె మీకు + వెలఁతలార
యెడనెడ వినము గ్ర + క్కడుపాములను పెడఁ
గూర్చఁ జెల్లునె మీకుఁ + గొమ్మలార
కళపెళ నుడుకుచ + క్కనినూనియల్ మీఁదఁ
జిల్కఁజెల్లునె మీకుఁ + జెలియలార
మేనఁ బొక్కులు పొక్కు + మెదియించి సున్నంబు
మెత్తఁ జెల్లునె మీకు + మెలఁతలార

తే. కటకటా వేడు పగ దీఱ + నిటులు గలఁప
వలయునే యంచుఁ బలుమఱుఁ + గలవరించు
నలరులును దూండ్లుఁ బన్నీరు + వలపు గలగు
చలువసిరిగందమును గాంచి + కలువకంటి, 34

ఆ. చానలార యిపుడు + జంటాడుమేనులు, దాల్చి మిగుల సెగలఁ + దలర నెండ
గాయ సాగె నేమి + గాములతేఱ దని, చెలువ మిగుల నలుకుఁ + దలఁకి పలుకు,

—|| నెలఁతలు మన్మథపూజ నేయుట. ||—

ఆ. అట్లు గళపించు + నతిపను గనుఁగొని, యనుఁగుఁజెలులు వెఱచి + యహహ వలపుఁ
గాఁక బలిత మయ్యెఁ + గ్రాల్గంటి కిఁక మరుఁ, గొలువ కున్న మేలు + గూడ దనుచు,

నీలానుందరీపరిణయము.

గొత్తపిరిగండ + మునఁ దిన్నె యొనరించి, చెలువుగొజ్జెఁగనీటఁ + గలయనలికి
 న్నిలలరఁ గ + ప్రపుముగ్గులను బెట్టి, పనమించుచెఱుకుఁగం + బములు నిలిపి
 ప్రుమలైకొ + విరులపందిరి ప్రేసి, తకుకుగదఁగిఁజేతు + దట్లు గట్టి
 ఁ జెంగల్లులఁ + దోరణంబులు గట్టి, మేలుముత్యాలఱ + లీల నుంచి
 మిదై గడ్డెవైఁ + గమ్మవిల్లు, నిమ్మగా నిల్పి యెమ్మెను + గొమ్మ లెల్లఁ
 గాని పెక్కులాగుల + దొమ్మిగూడి, పూజలొనరించి యిట్లని + పొగడి రవుడు.

క్రిందము నీకుఁ జక్కర + లుక్కెఱును

నిక్కచు మిక్కిలి + చొక్కతోగరు

బుక్కెఱుక్కిపై + నెక్కి జగము

మెఱయంగ గెలుచుచు + నుండుజోద.

38

మైదలు నాలివలి + తెమ్మెరలుఁ గోయిలలఁదిమ్ములును జెల్మలును + నెమ్మిగములు న్నా
 ఁ బొరింబొరినిఁగ్రమ్మకొని గొల్వఁ జెలుఁవమున బనులైడలి + కమ్మ నగువింటం
 ముల్కి బెడి + దమ్మగ నమర్చి వడిఁ + జమ్మి కడిమి న్నగల + నిమ్మగమ తొమ్మల్
 కరఁగించుచునుఁగొమ్మలను గూర్చునిను + నెమదిని గొల్తుము తిర మ్మయినబత్తిక
 ముండ నీబెడిదపు, టలరుంచూపులకు వెఱుకు + రఁట నల్వయుఁ గ్ర
 గొల్పును నిఁకఁ జెఱవా, రలఁ గలఁచుట యేమి యబ్బు + రం బరయంగళ.

యి న్నాలారం, గోలలఁ బరఁగించి మరులు + గొల్పుచు మిగులం

చుట నిఁకఁ దాళం, జాలము నీయాన యొమ్మె + నలిదాల్చేల్వా.

41

ఏనుఁగు లెల్ల నితైఱు, గున వెడవిల్కాని వేడు + కొన నపు దాకొ

గోడి కొంతఁడెందం, బున వెత చల్లారఁ దాల్చి + పారయుచు నుండెక.

42

—|| ప్రభాతవర్ణనము. ||—

లు గూసె జక్కవలు + పొందుగ దాసె బొజుంగుమూఁకకుం

లు వాసె రిక్కగమి + పోడిమి మాసె లిసాళితుమ్మెదల్

ల మ్రోసెఁ జీకటులు + గొబ్బన మాసె మరుండు తుంటవిల్

నెక్కఁ దీసె దొగ + వైదలియుం గను మాసె నెంతయుక.

44

ంగ తమ్మి + విరిజోడివగతాఁడు, చదలంమానకంటు + జగముకన్ను

లు సేవము + వేటాడుపోటరి, ప్రాద్దు తూర్పుమలను + బొడమె నవుడు.

45

తే. తెల్లవాణుట గన్గెని + యెల్లవాడు, గొల్లవారింట వేక్కగ + గ్గెనగ నలయు
నందు మేల్కొని తఱిచెయ్యులన్ని దీర్చి, గీమలలించుకొనిరి కోరియుఁ జెలంగ.

—|| గొల్లదొర తనవట్టుల నలంకరింప నియోగించుట. ||—

అ. అప్పుడు గొల్లవాయఁ + దందంబుగాఁ దన, నట్టులలరఁ జేయు + నట్టుగాను
నేర్పు గల్గవారి + నేర్పించినఁ జాల, నెలమిలోడ వారఁ లెల్లఁ గడఁగి. 47

సీ. తెలిముత్తియపుఁబంది + దుల నెల్లెదల నిల్పినలు వొప్పఁ దొగదోర + గుఱులు గట్టి
ముంగిళ్లఁ గపురంపు + మ్రుగ్గు లిమ్ముగఁ బెట్టి, తనరుగోడలను జి + త్రరుపు దిద్ది
పసిఁడితిన్నియల సొం + పెనఁగఁ గిన్నరి యల్కి, కంఠలఁ బన్నీరు + గలయఁ జల్లి
పట్టుబుట్టుమలమే + ల్పట్టు లమర్చి కీ, విని బయఁకులను గొ + ల్లెనలు వన్ని
తే. మఱియు దిరిలేనిసాగను తే + మఱక చేసి, నలుదెఱుంగుల వాయిన + మ్ములు నెలంగ
నిగురుఁబోఁడులు మగచాండ్రు + వీడులేక, యదిదిసింగారములు పూని + యలరి రంక.

—|| కుంభకునిపురికి గొల్లలు వచ్చుట. ||—

సీ. కిట్టుచెప్పులు గొప్ప + గీఱునామంబులు, మొలచెక్కుకత్తులు + నిలుపుసిగలు
కుడిముక్కుఁగ్రమ్ములు + గురివెండపెరులు, పిల్లఁగోవులు మేటి + వల్లెత్రాళ్లు
లూరుగట్టుపంచెలు + బెరనుఁబచ్చవములు, గావ్కొన్నలోవంక + కఱియొడళ్లు
గుండపోగులు చిన్న + గొడ్డెడ్లు నెలగోల, లూప్పారుగులవంక + యుంగరములు
తే. గలిగి గాటంబుగా నెల్ల + కవలనుండి, పెల్లు మీఱఁగ గిబ్బల + వీడచ మడచి
కోర్కు లిగురొత్తఁ గన్నెఁ జే + కొనెడ మంచు, మొల్లముగఁ జేరి రచటికి + గొల్లలెల్ల.

వ. అట్లు చేసినవారి కెల్ల గొల్లదొర యెల్లంబులు దనియ నొగిరంబులు వేగిరంబునం
బెట్టించి వీడెంబులు గందంబులుఁ గోకలుం దొడవులు నిడివిడివిట్టులనునిచె వంతకు
మున్న పనిచినమానిసివలన నత్తెఱం గంతయు విని నందుండ్లు యశోదయుఁ దాటి
సిహంబుజోడును బుత్తడిదువ్వులువచ్చును బయనం బయి కదలి ప్రోల్కడనక్కి
స్వచ్ఛమండి రయ్యెడ. 50

—|| వందాదులు కృష్ణునితో వచ్చుట. ||—

తే. వీటఁ గల్గినవాఁడెంపు + బోటా లెల్లఁ, గూటువలు గూడి జన్నంపుఁ + గూటిదొరల
మాటకయ మేమ పూనిన + మేటివేల్పుఁ, దేటగా జూచుకొర్కిన + చోట్టఁ జేరి.

నీలామందరీపరిణయము.

గోయేప్రాద్దు + వ్రేవల్లెలో గొల్ల, మగువల వలపించు + సోగనకాడు.
 పో చెలరేగి + విసపురబా లిడుతాఁగ, రక్కసిఁ దునిమిన + యుక్కుఁదునియ
 పో నందుని + విఁబోఁడిముందర, మొనసి చిందులు త్రొక్కు + ముద్దులాఁడు
 పో బండితో + లేవపు నుంకించి, పిండిగాఁ దన్నిన + దండిబోదు
 పో వ్రేలగీముల + వెన్నజాన్ను, గములఁ గొల్లగ మెక్కిన + గండినొంగ
 చు నుడువుచుఁ దలిముత్తి + యంపుసేనఁ, బొంబు చల్లెరి వేడుక + బ్బయలువడఁగ.
 పు కుంభకుఁ డెదురుగా + నరుగు దెంచి, యక్కకునుబావకును మ్రొక్కి + తక్కువారిఁ
 కటను గూర్చి వేడుక + బ్బడలకొనఁగఁ, వనమనిక పట్టునకుఁబోదు + కొనుచు నేఁగి.
 తకును బోనమ్ములు, గండమ్ములఁ దమ్ములములుఁ + గడువడి నిడి తా
 బుగ డెందంబున, ముం దెన్నఁడు లేనియెలమి + మరియుచు నుండెన్. 54

కృష్ణనిరాక నెఱిఁగి యాబోతులు విభ్రంభించుట.

ము కల్లరి + యాలపోతులు పైఁడి, వలువదా ల్పచటికి + వచ్చు నెఱిఁగి
 తో రెచ్చి దో + డ్డిని గల్లుచూఁద్వాఁడి, మొదపుల లేఁగలఁ + బొదివి చాలఁ
 లఁ గ్రుమ్మి లేఁ + గోడల నెల్లను, దఱుపుల నెత్తురు + నెఱయఁ బొడిచి
 లు గ్రోడాడి + కొవెలల్ నుగ్గాడి, పందిళ్లు పడఁద్రోచి + బండ్లు విటిచి
 పలు పగిల్చి గుడిసెలు + దళ్లుఁ గూర్చి, గొల్లవాడల నెల్ల గ + గ్రోలుపుట్టు
 పవాండ్రను గుఱ్ఱుల + నంతమందిఁ, గడఁగి తఱుముచు నెనలేని + కడిమిఁ జూపె.
 ఁ డెల్లవాఱుటయు నయ్యలుతేఁ డెల్లగొల్లకొమరులఁ బిలిపించి తనముద్దుఁబట్టిని
 ము సింగారించి తెచ్చి ముందర నునిచి యందఱు వివ నిట్లనియె. 56

బట్టువానికి నీల నిచ్చెద నని గొల్లలతోఁ గుంభకుఁడు చెప్పట.

బార చెడుగుఁ + గోడలఁ గంటిరె, జగము లెల్ల మ్రుంగఁ + జోలకడిమి
 గురున్న వెన్న + నివి బొబ్బమెకములో, పులులొ యడవియేనుఁ + గులొ నిజంబు
 లనఁ జాల + వెతఁ గుందితిమి నేల, తేఁడు కినుక చేసి + వేడి నూపె
 ఁ బెక్కు మాట + లేటికి వినుఁ డిదె, నిక్క మైనదిట్ట + లొక్కచలుకు. 58
 మ దలిర్పఁగ నీగి, బ్బలఁ బట్టఁగఁజాలునేరు + పరి కిపు డిత్తుం
 వములప్రాక యగునీ, తలిరాకుంబోడి నెమ్మి + దళు కొల్లంగన్. 59

క. అనిన విని గొల్లకొమరులం, ననఁబోడులమిన్నఁ గైకొ + నఁగ వలసినబు
ల్యును గోడల గలువఁగ నొ, పనిజదువును గల్గి కాడు + పడి యుండి రొగిక్.

ఘోషవంతుఁడు ఖోడలచే జిమ్మబడి సొమ్మసిలుట.

వ. ఆయెడ ఘోషవంతుం డను నెక్కగొల్లకొమరుఁడు.

61.

క. గిబ్బల గెల్పుట యిది యొక, యబ్బరమా యనుచు లింక + మాడుచు నపుడే
గొబ్బున లేచి బుజంబులు, దబ్బునఁ జఱచుకొని బల్లి + దపుదిట మెనఁగన్.

62

తే. తొడరి యప్పేటి యాలపా + తులను దాసి

పట్టుకొనఁ బోవుటయు నవి + బిట్టు గినిసి

కన్నులను నిశం లొలుకంగఁ + గడఁగి వానిఁ

బొదివె నన్నియుఁ + పఱు + బెడరి పఱవ.

63

క. ఆటువలెఁ బొదివివఁ గనుఁగొప్పిదిట మింతయు విడక యతఁడు + దీటుగఁ గడుముం
దటికిఁ జని యొక్కపాతును, దటుకునఁ బిడికిటను బొడిచెఁ + దలనడుచక్కన్.

64

క. పొడిచిన నన్నియు నెక్క, మ్మడిఁ గడిమి దలిగ్న నతని + మాక్కొని కినుక
న్నిడుదమొనవాడికొమ్ములఁ, బుడమిం బడ వ్విది పొడిచి + పారిఁబారి మట్టెన్.

ఆ. మట్టి మిగుల నలుక + తెట్టించ దవ్వుగాఁ, జిమ్ముటయును మాలి + సొమ్మసిల్లి
పడియె నతఁడు గిబ్బ + పదు వంత గొల్లల, పైకి నుటికి కడిమి + బలిమి రాయ.

66

ఉ. కొందఱఁ బూని కొమ్ములను + గ్రుమ్ముచుఁ గొందఱ మ్రగ్గఁ ద్రొక్కుచుం
గొందఱఁ బెందాడల్ విటిగి + కో యని యార్వఁగఁ గూలఁ దన్నుచుం
గొందఱ నేపుతోఁ దఱిమి + గుట్టలమెట్టలపా లొనర్చుచుం
బందఱవంద పై పఱవఁ + జేయుదు గాటపులాపుఁ జాపుచున్.

67

కృష్ణుఁడు బలరామునితో నక్కోడలకత తెల్పుట.

క. అప్పగిది బఱచువారలఁ, దప్పక చూచుచును మోముఁ + దప్పిని జేఱున
వొప్పార నపుడు వెన్నఁడు, కప్పంబుట్టంబువానిఁ + గని యిట్లనియెన్.

6

తే. అలపాతులు గా విని + కాలనేమి, కొడుకు లేవ్వరుఁ దనచేత + మడిసి తొంటి
నూడుఁ దీర్చగఁ బూని యి + చొప్పటఁ బుట్టి, రిపుడు వీరి నడంచెద + నేపునూపి.

నీలానుందరీపరిణయము.

వగతుగ నడచుటయుఁ బం, దుగులం గాపాడుటయును * దోరం బరయం
విగతంబి కైన నిది కడు, దగిలినమేల్ గాదె యిపు డె * దం బరికింపక. 70

—|| కృష్ణుడు కోడలై బైకొని చంపుట. ||—

అని పలికి వాని కెదురుగఁ, జనియె నపుడ వేలుపులును * జడవారులు నిం
గి నిలిచి కనుఁగొనుచుండఁ, దన కెంతయు మేలుగోరి * తద్దయుఁ బొగడక. 71

చని యిటఁ బసరపురక్కను, లను బయికొని దోసకారు * లారా కడుఁగ్రో
వునఁ గలఁచితి రిన్నాల్లును, బనివడి జగమెల్ల నింకఁ * బజవక నిలఁడీ. 72

కల్లదు రై పెల్లవవగఁ, బొల్లగఁ గొల్లలను బాఱఁ * బొడుచుట గాదిం
కల్లతెఱంగుల మిచ్చుం, కెల్లించెన వేల్పుగములు * చెలఁగుచు నుండక. 73

అని యదలించి పలికిన నులికి యలుక రెట్టింప నద్దబ్బుఱిగిబ్బరక్కను లేడ్వరునుం
దొంటియొంటిమి మేటిపెనంకుమం జెంగున నెగసి యుక్కున సెక్కుమ్మడి నతనిం
దాకిన నబ్బలుమగండు గండు మీఱి లేగున్నయేనుఁగులవయి దాఁటుసింగంబుతెఱం
గునం గడిసి యఱచేత మోరలు చఱచియుం దఱిమి యురవడిఁ గొమ్ముల మెడల నులి
మియుఁ వొడలు విఱచియు నడుము లవియుం బిడికళ్లం బొడిచియు వీఁపులు మూపు
రంబులు నడిచియు నెత్తురులు జొత్తిలం జేసేయు మఱియుం బెక్కులాగుల సెప్పిం
చియుఁ జూపఱుమాడ్కికే వేడ్కగాఁ గొంతదడవు గడపి యంత. 74

పిడుగున కెన యనఁ దగుతన, పిడికిట సెక్కిక్కదాని * బెడిదంబుగ నె
న్నడి నెత్తు లవియఁ బొడిచిన, వడి సెక్కిక్కటియు నేల * వ్రారెం గోడలో.
అట్లు లొక్కిక్కపోటున * వాలపోతు, లన్నియును వాత ముక్కునఁ * గమ్మఁగవల
నెత్తురులు గాఱ నీలిగి * నేలఁ బడిన, నెల్లవారలు వెఱంగండి * రుల్లములను. 75

—|| దేవాదులు మెచ్చి తత్సూచకముల నెఱపుట. ||—

అత్తటి వేలంపు * లాకనంబున నుండి, వెన్ననివయి బాల * విరులవాన
గురియింప నచ్చర * గ్లామ రొప్పు వాడిరి, గొల్లతేం డ్లందలు * నుల్లనీలిరి
నందుండు గొమరునిఁ * బొందుగాఁ గొఱిటఁ బెనచి తద్దయును దీ * వన లొనంగఁ
గుంభకుఁడును దన * కొరిక యీడేతొ, నని చూచి నంతనం * బునఁ జెలంగ
నీలయును బాలవేరల * మేలువాఁడు, తనకు మగఁ జయ్యెననుచు డెం * దమున నున్న
మఱియుఁ జూపఱు రెల్ల వే * మఱును మెచ్చి, బొగడు చుండిరి వెన్నని * మగతనంబు,

—॥ నీలకుఁ గృష్ణునకుఁ బెండ్లి వర్తిల్లుట. ॥—

అ. అంత గొల్లపెద్ద + బందలు నీలకు, పెన్నునకును బెండ్లి + వెన వెనవ్వ
వలయు నంచుఁ బూని + చుల సొప్ప మారుత, ముష్టభావనయ్య + మెయ్య వడిగి. 78

బ. కాళ్ల గోళ్ల దీసి + కన్నియకును బెండ్లి, కొమరుఁకును దలలఁ + జమరు రాచి
నలుఁగు లిడఁగఁ జేసి + నలువొప్ప నయిరేని, నీరుపూసి రవుడు + పేరఁటొల్కుడు.

క. తొగనూడు గ్రుంకె దట్టం, బుగఁ జీకటు లొదవె రిక్క + మొత్తము వొడమెఁ
లగనమును దాసె నియ్యెడఁ, దగఁ బెద్దలు నైదువలను + దద్దయు వెలమి. 80

లే. పలుకెఱంగులవాయిదుం + బులు సెలంగ, కినితో నల్లదల దివ్వ + టి ర్వెలుంగఁ
గన్నియను బెండ్లి కొమరునిఁ + గడఁగఁ బెండ్లి, తిన్నెమీఁదికి మెల్లనఁ + చచ్చి నిలిపి.

లే. పుడమివేల్పులు దొలిపల్క. + నుడువు లెమిఁ
జదువుకొంచును దీపనల్ + చాల మెనఁగి
సేవఁబూర్ చల్ల వలిపంపుఁ + జీర యొకటి
చెలగి తెనవట్టి కార్తొక్కఁ + జేసి రవుడు. 82

అ. చాల వేళ్ల లొదవఁ + గేలఁదమ్మల నంటి, యెరువలు కడంక + నంది యిడఁగ
పెన్నరానిహర్షిఁ + గన్నియయఱుకను, గట్టుతొల్పు తాలి + బొట్టుఁ గట్టె. 83

క. పెన్నునితలపైఁ గన్నియ, కన్నియతలమీఁదఁ జాట్టుఁ + గైదువుతోడుక
నన్నుత్రముత్రెము లెమిని, మిన్నక చేమాండ నింది + మించిరి మిగులక. 84

క. చీరచెఱంగులు ముడి యిడి, కూరిమిఁ జిటికెనలు వట్టి + కొనఁ గూరిచి తా
రారంజోతిని గడు నిం, పారఁగ మ్రొక్కించి రవ్వ + దాలిక మగనిక. 85

కృష్ణాదులకుఁ గుంభకుండు కట్నంబు లొసంగుట.

పీ. అయ్యెడ గొల్లపేఁ + డల్లున కెలమితో, ముత్తెంపుఁజొకట్లు + మురుపు లంగ
రములు సేవఁజులు + రతనంపుఁబావలు, గొలుసులు పడకముల్ + జిలుఁగుజేల
లందలా లడవంబు + లవరంబిగిండులు, చాలవల్లికలును + జందువాలఁ

బట్టెనుంచుమును + బజపును బాలీనుఁ, జందుగుపెట్టెలు + మందనములు

లే. గడ్డపీటలుఁ గపురంబుఁ + గపురియును, బాడిమొవవులు మే లైన + బట్టియలును
నూడిగిలును పరవుట్లు + నాఁడె మైన, మంచిగేందంపుఁడున్నలు + మించ మెనఁగి.

లే. కూరిమిని వీరకానికి + వీరకత్తి, యకును దొలువేల్పుగొంగయ + న్నకును మఱియుఁ
జాట్టముల కెల్ల దొడపులుఁబుట్టుములును, గట్టుము లొనంగఁ గట్టలు + గాఁగ నవుడు.

తే. జన్నిగట్లకు బట్లకు + నెన్నరాని, పైడికట్టుంబు లావగి క + బృంపుంగూరు
వరులకును గాఢకుఁ బెద్ద + బాఁపలకును, లెక్కనేయక చీరలు + కొక్కమిడియె.

—|| నీలాకృష్ణుల సొక్కటిసేయుట. ||—

౪. ఇత్తెఱంగున నెల్లవారలు నలరునట్లుగాఁ బెండ్లి యొనర్చి యంత సొక్కమంచి మూరుత
మున నాల్గుల సొక్కటిసేయఁ దలంచి ప్రోడలగునైదువరాండ్రం బనిగొల్పిన వారు
నయ్యెడ.

89

౫. పగడంపునకినల + పట్టెమంచము దోమ, తెర విరవాదిక్రొ + వ్విరులపాన్పు
నురమాలిబాలీను + నూతినిగవుసెన, జరబాజుచందువా + సాన పీట
కపురంపుబరణి చి + ల్కలదివ్వెకంబంబు, నిల్వటద్దంబు ప + నీటిక్రొవి
జవ్వాదిపక్కణి + బాలవల్లిక పైడి, వీణె దువ్వెన వట్టి + వేళ్లనురఁటి

తే. తప్పుపడిగము మంచిగం + దంపుఁగోర, పచ్చికస్తురిపెట్టె నం + పంగనూనె
గిండులును గల్గి కన్నుల + పండునైన, పచ్చరాకట్టుగొనబుటు + ప్పరిగలాన.

90

౬. పెండ్లికొడుకు నిలిపి + బిఱబిఱంగన్నెకు, సొగసు దిద్ది వేడ్క + లిగురుఁజాత్రఁ
బడకయింటికడకుఁ + బరుగునఁ దోడ్కొని, చనుచుఁ బల్కి రపుడు + సకియ లెల్ల.

తే. చెలియ మును నీవు గోరిన + చెలువుఁ డెప్పు, డించువిల్కొనిపని కెప్పు + డెప్పు డంచుఁ
దివురుచున్నాడు పడకింటఁ + దవిలి తమిని, బ్రాద్దు జరుగకు మిఁకఁ జాలఁముద్దరాల,

౭. అగ్గలపునలపునను మును, బెగ్గడిలుచు నుండి యిపుడు + పెనిమిటితోడక
డగ్గఱఁ బోయినయప్పడు, ని గ్గేటికిఁ బొడమె నమ్మ + చిత్తరుబొమ్మ.

93

౮. ముగుదర మ్మని డాయ + మగఁడు చీరినయట్లు, కదియక మార్చలం + గెదవునుమ్మ
నగకాఁడు మొరకొంగుఁ + దిగిచి పెజ్జకుఁ దార్ప, నడిగొట్టి పెనుకత్తుఁ + జనెదునుమ్మ
పెన్నుఁడు కపురంపు + విడియం బొనంగిన, మెదిగి కైకొనక యుం + డెదవునుమ్మ
చెలుపుండు పయ్యెడఁ + దొలఁగింప గమకింపఁ, గేలు మాటిడి పెనం + గెదవునుమ్మ

తే. సొగసుకాఁ డెడఁ గదియించి + జాంటిమోవి

గంటి యొనరించి యిక్కువ + లంటి కుంట

వింటిబలుదంటపనులు గా + వించినపుడు

కడఁగి మెలఁగంగవలెఁజొమ్ము + కలువకంటి.

94

- క. దేవతాంకున బిఱబిఱ, సాగవరాదె చెలియ వలపు + వడిలేని దహా
బా గాయెఁ గాపురం బిటు, బా గేటికే బాదగడపు + చక్కెరబొమ్మ. 95
- సీ. తడ వయ్యె బిఱబిఱ + నడవరాదె యటన్న, తెలిమిఁదఁ గన్నెట్టి + చేసె దేమి
నెన రొప్పఁ జెంగట + నిలిచి పడినకొప్పు, దిద్దుకొన్నవఁబోడిఁ + చిట్టె దేమి
కడఁకతో వెలియాకు + మడుపు లెప్పడు జేరి, కొనఁగడితోఁయ్యలిఁ + గవర దేమి
నగుచు గండము దెచ్చి + మగని కలందు మన్నన బండ్లు గొలుకుచుఁ + గినిసె దేమి
తే. వాలుఁగంటిరొ యిటునంటి + వారె కారె, చొక్కె పెనిమిటికాఁగిటుఁ + చక్కె పెనఁగి
పెక్కుఁజెఱుగుల రాచిల్క + జక్కెజోదు, నమల గడిదేటి ప్రోడ లై + తనయవారు.
- క. ఓకలువకంటి మును మును, బైకొని బలిహారి మగని + వజ్ర కిపుడు దే
రా కుండెదు నీరి వచ్చిన, మోకా లడ్డం బిడియెదు + మురుపు దలిర్పక. 97
- ఆ. అనుచుఁ బలికి కలికి + సర్పిలిఁ దోడ్కొని, పడకయింటి కరిగి + పడఁకు లపుడు
మగువచేరివిడెను + మగనికి మగనిచే, విడెను ముద్దుఁజెలికి + నిడఁగఁ జేసి. 98
- క. చెలువుగ నీ కిపు డబ్బె, న్నలువుగ నీకక్కుఁగుండ + నపుబొమ్మ యిఁకం
దలఁపున గలిగినతెఱుంగున, మెలఁగుడు వలపులు దలిర్ప + మెలఁతయు నీవుక, 99
- ఆ. గోలగాని మిగుల + గాకకురాలు గా, దింతి నీకుఁ దక్కె + నంత వేగి
రంపుఁబనులవలని + రాయిడి పెట్టక, ముద్దుగుమ్మ నెమ్మి + దిద్దుకొమ్మ. 100
- తే. చెప్పవలసినలాగునఁ + జెప్పినార
మింతె కా కిపు డెన్న మీ + కిరువురకును
గలుగుకూర్తులు గనుఁగొన్నఁ + దెలిపినట్లు
మెలఁగుదురె యంచు నగుచు న + మెలఁత లరుగ. 101
- క. వెన్నుఁడు చిఱునవ్వునఁ దగఁ, గన్నియఁ జేపట్టి వలపు + గ్రమ్మఁగ సాగనుం
గ్రొన్ననసెజ్జకుఁ దారిచి, వన్నియ దిద్దుచును మిగుల + వలపు దలిర్పక. 102
- సీ. తెలియ త్తియపునరుదో + దిద్దునెపంబున, గిబ్బచమ్మెగడలఁ + గేలఁ జెనకి
చెవులకమ్మలు చక్కఁ + జేయుబాడల ముద్దు, చిప్పిల నిద్దంపుఁ + జెక్కు లంటి
మొలనూలు నవరించు + నలనుగఁ గన్నట్టి, వలఁచపేఱుఁడుఁ బో + క్కిలియు నిమిరి
కపురంపువిడె మొనం + గఁగఁబోవులాగున, మొనసి చక్కెరమోచి + ముద్దులాడి

తే. పువ్వుపైకులు చుట్టిమెడి + పాలు పెలర్వ, గన్సుమీజిన బలితంపుఁ + గొన్న ముట్టి
మెల్ల మెల్లనె యొక్కింత + మెలఁగఁడెంద, మించుమలుదాల్పుచెయ్యలఁ + కియ్యకొల్పి.

చ. కులుకుమఁ దద్దయు న్నదిని + గూర్చి దలిర్పఁగ ముద్దు చిల్కఁచుం
బలకవ డేమి యెమ్మె యని + బాగుగ గంద మలంద వేమి కో
ర్కలు తెలయఁగఁ గొఁగిటను + గూర్చ వ డేమిచలంబో నానయో
చిలుకలకొల్కి యి ట్టైదపు + నేయఁగ నే సెకలాఁతిపాడనే. 104

ఆ. పిన్న నాఁటనుండి + పెనఁగుచు నావయి, గన్నె నీకు వలపు + గలదు కదవె
చేరి వేఁడుకొనినఁ + జిక్కులు పెట్టెదు, తాళరాదె యింకఁ + దలిరుఁబోడి. 105

సీ. పరువంపుమాఁటి + పండు లెచ్చటఁ గెన్న, జెలి నీదుకులుకుగు + బృలె తలంచి
డంబారునెమ్మిసిం + చెంబు లెచ్చటఁ గన్న, ననఁబోడి నీదువే + నలియె తలంచి
తిరమొందఁ దేనియ + పెర లెచ్చటను గన్న, డణవ నీతోగరువా + తెఱయ దలంచి
బెరి పాఁతెగుఁటి + కదుపు లెచ్చటఁ గన్న, గలికి నీసాగనుఁగ + న్నవయె తలంచి.

తే. నిచ్చ నిచ్చలఁ గానలొఁ + జొచ్చి మిగుల, నెచ్చరికల మెలంగుచు + నిచ్చలోనఁ
గలఁగుచుండెన నెనలేనివలపు మీఱ, నింతి యింక బాగువలదు న + స్నేలు కొనము,

వ. అని నేర్పు దలిర్పం బలికి. 107

చ. జిలఁగుఁబయట నూడ్చి మనుఁ + జెన్నుటొయారపుఁజన్నుదోయిపైఁ
గలవ మలంది వాల్చెగుకుఁ + గన్నులు యూసిన నవ్వుకొంచు బొ
క్కిలి వలకేల నంటి గలి + గింతలు గొట్టుచు మోవి యానుచుం
గలికిఁ గరంగఁజేసి బిగి + కాఁగిటఁ జేర్చెను వెన్నుఁ దత్తటికా 108

తే. మఱి యు వెఱఁ గొవ్వుచెలవంపుఁ + డెఱఁగుపనులఁ

గరఁగఁజేయుచు నమ్ముద్దుఁ + గలువకంటిఁ

గలసి యెనలేనినెమ్మదిఁ + జెలఁగు చుండి

గుడునువూర్చు. రేయెల్లఁ + గడపి యంత.

109

నందాదినహేతుఁడై కృష్ణుడు నీలతోఁ దలపల్లె చేరి సుఖించుట.

తే. ఆత్తమామలయానతి + యంది తోడఁ, గల్లివంఁద్రులు నన్నయఁ + దవిలి రాఁగఁ
గుండవత్తుటందలములోనఁ + గొప్పు నిలిపి, యెల్లమున బొంగుచునే దన + పల్లె కరిగె.

క. అరిగి తననగరిలోనికి, వరగునఁ జొర్రైంచి యపుడు + సంగడికాండ్రం
దేరిమె గలపెద్దలను గని, యిరవుగ మన్నించి చాల + నెప్పై దలిరప్ప. 111

ల. అంత వీలఁ గూడి + యింత తంత యవరాని, వంతసంబు మీఱ + జగము రెల్లఁ
ప్రజోచుకొనుచు నెపుడుఁ + బులుఁగుడాల్సేలువు, తలఁకు లేనిపిరులఁ + దనరుచుండె.

వ. అని నిరాచారిసింగంబుల కెల్లఁ గత యెఱింగించిన వారలు కొలంది లేనివేడుకలం
దనరుచుండిరి, 113

ఊ. రిక్కలు మంచు నద్దమును + లేదొరయుం గపురంబుఁ బాలుమం
జక్కర రాచపు ల్పిలువ + సామియుఁ జిందముఁ దూఁడుమేపుడుం
బక్కిగముల్ జగావలువ + పట్టియు జొబ్బమెకంబు వేల్పురా
జక్కియు నీడుప్రాలినయ + సంబునఁ బాటిలుమేటిదయ్యమా. 114

క. పుత్తడిమలవిలుకాఁడా, గిత్తచుమా నెక్కి పళియలఁ + గేరెడుకొడ
ను త్తిల్లుమి త్తిమాడా, బత్తిమిగులఁ గలుగువారి + పాలిటివాఁడా. 115

తరళము. చిలువపేదలు తొమ్మనం దలఁ + లేన్నికొన్నెలపువునుక
మలను దేర్చులితోలఁ గేలను + ముద్దు గుడ్డిచికిరియక
నలంపయాదలపున్నపల్లెము + నల్లగుత్తుకయు నైయి
నల్లపును నెలిబూది పూఁతయు + వాచిరిం గలవేలుపా. 116

గద్యము. ఇది శ్రీమదుదారముకర్తృకాక్ష నిరీక్షణసంలబ్ధసరసకవితాసామ్రాజ్య
ధురంధర ఘనయశోబంధుర కాండిన్యసగోత్రపవిత్ర కూచిమంచిగంగనామాత్యపుత్ర
బుధజనవిధేయ తిప్పయనామధేయ ప్రణీతం దైవసీతాసుందరీపరిణయం
బహువచ్చితేనుఁగుఁ గబ్బంబునందు సర్వంబును

దృశ్య కళా శాస్త్రము

శుద్ధ పత్రము.

పాఠము.	బంతి.	తప్పు.	ఒప్పు.
22,	25,	రతనంపుగోవ,	రతనంపుగోవ.
23,	5,	మత్తయపుగోవ,	మత్తయపుగోవ.
26,	14,	జవ్వాజపంకిణి,	జవ్వాజపంకిణి.

